

Sedemii **Di mpátiri to tii náan̄ti**

Sedemii do tú ikuó nùtì Idikiya bire nde. Idikiya Anatoti eì kou kòo bo Bensamee kó kutempē mmiēke, kē Kuyie nhò yu kòò dòò ku pāānāan̄ti náan̄tò ke s̄ n̄ho kpaá ke tú odapàà. Bem̄ou kē bè nhò n̄im̄mu, nē mem̄me kòo baā nyīkú o móm̄m̄anti ñnkē kētuōke kum̄anku.

Weè Sedemii o móm̄muō nweè w̄ari de kó dipátiri. O kó tipāānāan̄ti do tú ò bo caummè Isidayeeriē ke tú Kuyie nyóó bè bekénè bè feu mēè kpr̄í nyiwũō yebōkē ke d̄ori meyei. Sedemii do tú Kuyie nkóo n̄iti nwe ke mēnke duó n̄homāà Kuyie nkó mutōmmú kpr̄í kēmmōke dikōmbùò ò í nyīkù ò bo nākémè timóm̄m̄anti bá kòo bo f̄ēūtē. Kuyie ndo yóó ò yu ku tōmmú kē Sosiasi bo o kp̄ati benni t̄p̄it̄t̄ nē ditāān̄ni miēke nke. Kuyie mpāānāan̄ti náam̄bè t̄bè Sofonii nē Abakuku bè do tú o kó dim̄on̄ni k̄obe mbe.

Sedemii do kpaá fòumu kē Kuyie mpāānāan̄ti ò n̄aké t̄i kē tisūkùt̄i d̄òò. Kē Nebukannesaa Babid̄on̄ni kóo kp̄at̄i bè do k̄ep̄onte Sedisademmu nē Kuyie n̄c̄f̄èt̄, k̄ep̄i n̄Sudaa kóo kp̄at̄i k̄ék̄onn̄ nē ben̄it̄ibè t̄bè p̄eu. Bè bè p̄im̄mú d̄i m̄on̄ni ke k̄onn̄ kē Kedadia bè do baá nwè dihei kē bè ò k̄uō. Sudaa k̄obe bè do kpaá kpaá, kē bè cōké k̄ék̄ote Esibiti k̄es̄ori, kē bè p̄i n̄Sedemii nē muw̄er̄imú kòo bè nein̄e de bíkē. Ò ke nku.

Di mpátiri náan̄ti duó ke dōmmè

1. Kuyie nyóó bekénèmè Sudaa kó dikpààtiyuu 1-45
2. Kuyie mpããnáãntì náãntò nàké tì kè dè ntukúnè yebotè teyè bèè í tú Isidayeribe 46-51
3. Bè domè Sedisademmu èi ké dì pònte 52

¹ Di mpátíri tṵ Idikiya biré Sedemii nàké tì nti nè ò dṵò dè, Idikiya do tú ikuó nìùbè bèè do bo Anatṵti èi Bensamé tempē mmieke be kṵò mṵn nwe. ² Kè ti Yiè nKuyie mbéinnè Sedemii Amṵ biré Sosiasi tu dii mṵnni Sudaa kṵbe kṵo kpààti, o kpàti benni teríítè nè ditãánni miéke. ³ Kè kùu wēte kṵò béinnè Sosiasi biré Sosakimmu tu dii mṵnni Sudaa kṵbe kṵo kpààti. Kè Kuyie nni nsṵké ke náánnè Sedemii kṵntṵ kṵtuṵkenè Sedesiasi Sosiasi biré terè kpàti benni teríítè nè di máà. De kṵo dibenni kṵo tãánummùwè miéke nke be pīrmùmè Sedisademmu èi kṵbe ke kṵnnè.

Kuyie nyumè Sedemii kṵò bo náké ku náãntì

⁴ Kè ti Yiè nKuyie nni mbéinnè mí nSedemii ke dṵ:

⁵ N do da yému
ke mu nyí da pìítè a yṵ pṵuti miéke.
A do kpaaní a yṵ pṵuti miéke
kè n da cãñnému,
n do da tããtému
kàa bo ntú wèè nàá m pãã náãntì yebotè.

⁶ Kè n ténné Kuyie nke dṵ:

Áú! N Yiè nKuyie n yí nṵ nke náá,
n kpaá bemmu.

⁷ Kè ti Yiè nKuyie nni nténné ke dṵ:

Bá ntú a kpaá be.

A k̄orimu n yóó da t̄s mbèè borè
ke bo bè nàké n yóó da nàké tì tim̄ou.

⁸ Bá mbè dé ke yé n da bonèmm̄emu
ke bo da deet̄é.

Mí ndi Yiè nKuyie m̄i b̄ei.

⁹ M̄em̄me ti Yiè nKuyie nyòutem̄è ku nòut̄è k̄ékááké
n nuù, k̄é n nàké ke d̄ò: Nh ãnn̄emu n náānti a nuù
m̄ieke.

¹⁰ Bant̄é ke d̄ò n da báammu yie nyebot̄è,
k̄àa bo mbaké yekp̄ààtiyo,
k̄àa bo nhuuti, ke k̄òt̄i,
ke b̄anti ke p̄ònt̄i, ke déite,
ke mati ke f̄iinte.

*Sedemii d̄óumm̄è tid̄oūnti ke yà mutie bè tu mù
amand̄ié*

¹¹ K̄è ti Yiè nKuyie nn̄i mbek̄e ke d̄ò: Sedemii a yà
ba? K̄è n d̄ò: N w̄úó mm̄utie bè tu mù amand̄ié kó
kubakù nku.

¹² K̄è ti Yiè nKuyie nni nn̄áké ke d̄ò: A de ȳamu weti
weti, de benkù m p̄imm̄è m̄me m b̄ei nt̄i ke yóó tì
d̄ò.

¹³ K̄è ti Yiè nKuyie nyíé k̄é m béinn̄è ke d̄ò: A yà
ba? K̄è n kù t̄ènn̄é ke d̄ò: N yà tekũmbot̄è nte k̄è t̄è bo
kubakù yóú bíékè, k̄è f̄anni ke b̄ikúní m bíékè.

¹⁴ K̄è ti Yiè nKuyie nni nn̄áké ke d̄ò:

Kubakù yóú bíékè nke
m̄eyei nyóó cóunn̄im̄è dihei dii nyemb̄è b̄em̄ou ñnk̄è.

¹⁵ Nte n yóó yúmu kubakù yóú kó iw̄uò nyim̄ou nè
yekp̄ààtiyo yem̄ou,

d̄è k̄òrinímu ke bo pi Sedisad̄em̄mu èi kó yebòr̄è,
k̄éfit̄é iduot̄í nè Sud̄aa ek̄è yem̄ou.

Mí ndi Yiè nKuyie mm̄i b̄ei.

16 M b́ei ntì be kpéí n yóó tì mbè d̀̀̀mu
 bè d̀̀ri m̀̀è kpéí nke m b̀̀tínne,
 ke tuò nyeb̀̀kè tihúúntì,
 ke k̀̀nkù ke báá mbè d̀̀ò d̀̀.

17 Kè ti Yiè nKuyie mbéi nke d̀̀:

F́ nSedemii báátí,
 íté k̀̀kote ké bè nàké n da nàké tì kó dimàà.
 A k̀̀ntì bá m̀̀paati be ìkè,
 k̀̀a p̀̀ati m̀̀í né yóó da ãnné
 kufõwaá mbe ìkè.

18-19 Dihèi yembè bemou,
 bekpà̀tìbè nè be kó betũmbè
 nè ìkúò nì̀bè nè Sudaa eì k̀̀be
 bemou bè í yó ndó a kpeti.

N né yóó da duóm̀mu muwẽrímu
 k̀̀a bè bàao.

A bo ndònnè diheì iduotí fité d̀̀,
 dimátìsàà disoowũ̀ kó iduotí d̀̀mmè
 bè í yóó da na.

Ke yé n yó nda bonè̀mèmu ke da k̀̀nké.
 Mí ndi Yiè nKuyie mm̀í b́ei.

2

*Isidayeeri be ténke í dómè Kuyie mbè do kù d́ m̀̀è
 botí*

1 Kè ti Yiè nKuyie nni mbéinnè ke d̀̀: 2 Kote
 Sedisadèmmu k̀̀be borè k̀̀pĩ̀kè kè bèe kee. Mí ndi
 Yiè nKuyie m m̀̀í tu:

N kpaá ke yému di do n taunnè̀mè
 di bíkèmbéntì m̀̀nnì.
 N do di puoke bàmbà,
 kè di nni ndómè,
 kè nní nnimè dikpà̀a tedòntè mièke ke di ntũ.

³ Isidayεeribe di do cáámmu ke tú n kɔbe,
 kè n di te nh ɔ ntemè bá tì diiti di ɔɔ deite tì
 meketimè,
 kè tì tu n kpeti,
 òmòù do ɔ nkòò di kàáké wèe tuoti ice nyi,
 kè meyei nhò do.
 Mí ndi Yiè nKuyie mmî búi.

⁴ Díndi Sakɔbu yaàbí keènè n tú mù,
 Isidayεeribe kó iwuɔ nkémúnè n yē mmù.

⁵ M bémumu ke tú:
 n do cààrè ba di yembè
 kè deè nte kè bè n yóu ke tūnne detetirè kperε?
 Ke náá bεmómmbε detetirè.

⁶ Bá bè í békú bεmáà
 mí mbe Yiè nKuyie nkùu bè dènnení Esibiti m borè.
 Mí nwèè do bè bonè dikpáà tɛdɔntè miεke yefòtè
 borè.

Tɛdɔnkpetè mufòmmu í borè.

Òmòù í borè, onìtì í pēnkù dè.

⁷ Mî di kàtenení ke di kànnε ketennatikè,
 kè di bo nyo ntidisààtì,
 kè di né ta nh èi ke di sīnkùnnε,
 ke di càke, kè di náá nyisɔke.

⁸ Bá ikuó niùbè í békú bεmáà
 mí mbe Yiè nKuyie mborè.

Ikuó yembè ténke í n yé.

Bèè tu beniùbè bè ténke í yie n kpeti,

kè bèè do náá m pānāàntì

kè bè nàannè dibɔò Baadi kó muwērímú,
 ke tūnne detetirè kperε.

⁹ Deè te kè n di bekùnè
 ke yó ndi bekùnè díndi nè di yaàbí.

Mí ndi Yiè nKuyie mmî búi.

10 Kōtenè Kitimmu ekè yèè soké menie mmieke kényà.

Tōnnè benitibè kè bèe kate Kedaa ei,
kè nsà kè bè dòòri di mè ndòòrimè.

11 Kubotí makù kòbe ceeri ku bókè mie mbotáà?
Bá nè yè í me ntúmè Kuyie nnaà?

Díndi n kó benitibè kè díndi né n tùóté
mí nwèè do te kè bè di sántí,
ke cèètenè detetirè kperè!

12 Díndi keĩnkè kòbe dè dò nké dí dimu
ke dí pĩ nyisié.

Mí ndi Yiè nKuyie mĩ bée.

13 N nitibè n cààremu kè dè deu,
bè n dootóomu mí mbe Yiè nKuyie,

mí mmenésààmè kó dinébòrì
ke kòte ke keú yefòtè,

yefòtikperè bá menie nyí bo.

*Isidayeeribe bo bantémè ke dò ndè yóu a bo
dootóomè Kuyie*

14 Isidayeeribe di tú tidaatàa?

Yáa di tú kudaakù kó ibí nyi?

Dè né dòmmè kè bè di pòntì ke eiti di kperè?

15 Bè kontí yecìrìcìrè tēmè mme,

ke péú metammè,

kè pònte dihei dimou kè di dounko,

ke naá ntidobontì bá òmòu ténke í di bo.

16 Bá nè Esibiti kó yehékè Nofu nè Tapanesi kòbe,
kè bè kuó di yùtì.

17 Isidayeeribe di kó meyetímè meè te

kè dè di tùàkení,

di dootóo mí ndi Yiè nKuyie nku,

kù do di ní di mōnni kuce sàakù mieke.

18 Di né dōori ba mie

di mè ntūmmè Esibiti kó kuce

ke bo yà kukó nNiidi kó menie
 di dóòrì Asiidi kó kuce
 di bo kote mè mme kényà kukó ndiekù Efadati kó
 menie, nde bo di teennè ba?

19 Di ònniti tii yóó di tié,
 di bùtinnémè Kuyie de kó tiyěiti nti di yaumè,
 kè dè bo yie nkè di banté di bo yóumè
 mí ndi Yiè nKuyie nwèè di te,
 ke í nní ndé, dè n yòu mèè botí ke n tii.
 Mí ndi Yiè nKuyie Mpakεdaa mú bái.

*Kuyie ndònnenèmè Isidayεribe onitipòkù wèè
 òuti òutinè benitidaabè*

20 Kè ti Yiè nKuyie mbéi nke dè:
 Nè òimònni ndi di í yiemme n kpεti,
 ke n yàtenè ke náá nke tú: Ti dó kènte timáà.
 Ke né kəri sitáá simou ìnkè
 onitipòkù wèè òuti òutinè benitidaabè o kōme,
 ke kōnkù detedierè demou ya.

21 M me ndo di fíí
 nkè di ndònnè fínyí tie nsààmù mmu.
 Mutie mùò mènke wenni.
 Dè né yíme kè di cèete ke náá mmutie dikpáà kōmu
 musímmù?

22 Bá kè di òú òimáà nè yefòdúò
 bá kè di òúnè ciekúré di yei
 mè baa yó nkpaá bomu kè m mè wùó.
 Mí ndi Yiè nKuyie mmú bái.

23 Di bo yíme ke dè di í sãũ ndimáà?
 Di í tũnne yebakè Baadibaa?
 Wénténè di do kéri sù naàcèi dikpáà dibiri miεke,
 kè nsà kè di bo banté di òòri dè.
 Bá yòyó kó debire bá nkòrí memme sinaàcèi.

24 Di òonnè disãmmarínnannì kó diserì ndi,

dìi manténè dikpàà kó mucèmmu,
 kè di kònti ité kè di wanti yedaayè.
 Ke fĩmmú dì í dò nhòmòu bo na ké dì còríné,
 yedaayè yèè dì wanti yè báá benné kéou,
 kè di kònti yàùtè yè yóó dì yàmu.

²⁵ Isidayeeribe kè di cokù mecãã
 ndi naàcèi bo fáũté kè di níi kpeí.
 Kè di né mè ntúmè di kpeti í bomu,
 kè díndi dó yebókè nye ke yó nye ntũ.
²⁶ Bè ãã pĩ nhoyúókù kè ifei ò kùò mèè botí,
 ifei yóó me ndi pĩ ndíndi Isidayeeribe
 nè di kó bekpààtibè nè di kpààtitũmbè,
 nè ikuó niùbè nè bèè nàá mí nKuyie m pããnáànti.

²⁷ Díndi bèè ò nwúó ntebòatenkaanitè ke tú
 tɛɛ tu di cicɛ,
 kénwúó ndibòotári ke tú
 dii di te.
 Di bo ntũ mmè mí ndi Yiè nKuyie
 nkè di m bùtínné pái pái.
 Kè dè di di dii m̀nni di né nní nyu
 ke tú n di deeté.

²⁸ Dɛ kó yebókè bore di dòò yè?
 Yèe katení kè nsà kè yè bo na
 ké dí deeté meyei ndi do dii m̀nni.
 Díndi Sudaã kɔbe di bókè sũmu
 ke m̀nnè di ekè m̀mè.

²⁹ Dè dòmmè kè di dó ti m̀ote tináànti
 mí nnè díndi?
 Dimòu di m̀ bùtínnému,
 mí ndi Yiè nKuyie m̀i b́i.

³⁰ Kè n di puotí ke di puotí detetirè,
 de kó tiyẽiti í di duó nyitié m̀m̀i,

kè di né pètínke kùò bèè nàà m pããnáàntì,
yèkpamaà nkõme.

³¹ Díndi di mmònni kòbe kénténè mesàà,
mí ndi Yiè nKuyie n náá ntì.

Díndi Isidayeribe n náá ndi kpéí tédòntè kó dikpáà
ndi

ke duò tikõmbùòtàà?

Yáà n náá ndi kpéí diheì dibiinni kperi ndi?

Dè né dòmmè díndi n nìtìbè

kè di tú di yó nceñtì

di dómè mme di í wětíní m borè.

³² Osapàà nhõõ yè nhosàtàà?

Osapàà nwèè bo ke yenkú ò bo yè nho yàtàtà?

N nìtìbè bie me nni nyèmmu bá

dè í tóké de kó yewe í dò nkékaa nkédeè.

³³ Onitipòkù wèè nò nke waà mbenitidaabè

ò dòmmè di kperè me ndò

nke yé di yémè di òmmè ke waà nyebòkè.

Nè de kó medòòrìmè yeime mièke

ke bo na kétuo nyitié mbenitipòbè bèè dauti dautinè
benitidaabè.

³⁴ Besénnìbè bèè í cààrè mùmamù

kè di bè kùò

be yĩ nkpaá ke darimu di yaàbòrè mànke.

Di me nyí bè pĩ nkè bè dòòri meyei.

³⁵ Nè mème kè di yèmmè dò ndi wenni

kè di tú Kuyie mmièke í yó nsoké ke di péì.

Di náá mèè kpéí nke tú di í cààrè deè te

kè kù yóó di bekénè.

³⁶ Dè yĩme kè di cãã ice mucántímù,

di di ì fèi Asidii di yóó i ndi Esibiti.

37 Di yó nke wētíní ke ceú di yó nyε,
 ke yé di Yiè nKuyie ndootóomèmu,
 di do ìkú bèè ìnkè
 dεè te kè di í yóó pété mεteèmmè mamè.

3

*Kuyie ndònnεnèmmè Isidayεεribe onitipòkù wèè
 dauti dautinè benitidaabè kòo to kpeñni*

¹ Mí ndi Yiè nKuyie m béimmu ke yĩ:

Kòo niti yete o pokù koò bèti,

kòò ité ke yenke otàù mǎù,

o dàù kótì ténke báá na kòò tùóté,

kòò ò tùóté o èi sīntemu.

Dè né dòmme díndi Isidayεεribe

kè di m bùtinné ke tūnne yebokè

ke dó n wēte ké di tùóté?

Mí ndi Yiè nKuyie mmú tì ndi beke!

² Wénténè yetārè káyà

ditārì marì bo di í dèke dì ke fié iwūǎ yebokàà?

Di do ð nkari ice nyi ke bàà beyóóbè tēmè,

di do mε ndǎri ke m bùtinné ke tūnne yebokè,

ke sīnkūnne dihei.

³ Nè de kpéi nke n di mǎnte fetaafe,

bá di ténke í yé feyǎǎkèntaafe.

Kè di cīéké ke mǎke

onitipòkù wèè dauti dautinè benitidaabè o kó

mèyèmmè,

bá ifei í di pī,

di í banté di caàrìmè.

⁴ Di mmǎnni kè díí né kuǎ nke n yu ke tú:

Ti cice nè ti bεmmè mme a ti dómè.

⁵ Ke bekú dimáà ke tú Kuyie mmieke sàà yó nsóké ke

ti péìmaà?

Kù yó nti u kemieke nke sáà?
 Mèmmè di náámmè ke baa né sòké ke dɔori meyei
 ndíndi de kó itookperí yembè.

Wèè nàá nKuyie mpāānāàntì ò tumè bèè ceete

⁶ Okpààti Sosiasi kpàti mieke, kè ti Yiè nKuyie
 nní mbéinnè ke dò: A yà Isidayeeribe m bùtínné
 ke dòò dèà? Bè dèkù yetārè yemou ìnkè nke nè
 detie ndemou yò ke feu iwũṣ yebòkè. ⁷ N yèmmè
 do dò mbè yóò dɔò dende kó dimàà kèwētenímu m
 borè, bè me nyí wētení! Kè be yṣ fũṣ kòbe Sudaa
 kó kuwuò nkòbe mòke onitipòkù wèè dɔuti dɔutinè
 benitidaabè o kó meyèmmè kè bè wùónko. ⁸ Sudaa
 wuò nkòbe yàmu Isidayeeribe m bùtínnémè, kè m
 bè yete ke bè duó ndiyetepátiri. Nè memme kè
 bè í n depe ke mòke onitipòkù wèè dɔuti dɔutinè
 benitidaabè o kó meyèmmè ke kòte ke fié iwũṣ
 yebòkè. ⁹ Isidayeeribe kóò ke í ndake n kpeti, ke m
 bùtínné ke fié iwũṣ sibɔotenkaanì nè yebɔtārè ke
 sīnkùnnè diheì. ¹⁰ Bá nè memme kè bè yṣ fũṣ kòbe
 Sudaa kó kuwuò nkòbe mòke onitipòkù wèè dɔuti
 dɔutinè benitidaabè o kó meyèmmè bè í wētení m
 borè nè be yèmmè memou. Mí ndi Yiè nKuyie mmí
 béi.

¹¹ Kè ti Yiè nKuyie nyíé ké m béinnè ke dò:
 Isidayeeribe bèè m bùtínné be kperè wēte ke tṣūnèmu
 Sudaa wuò nkòbe bèè mòke onitipòkù wèè dɔuti
 dɔutinè benitidaabè o kó meyèmmè. ¹² Kè kù dò n
 kòte kèpīéké kécau nkubakù yóú kòbe Isidayeeribe
 ke dò: Di Yiè nKuyie díndi Isidayeeribe di tũ nkù tu:
 Wētenèní m borè,
 díndi bèè n yete,

n yí yóó yóu kè m miεεε do di ìnkè,
ke yé n sémmè deumèmu.

Mí ndi Yiè nKuyie mî me nyē.

M miεεε ãõ í nhã ke cóú nsáã.

¹³ Díndi cénkεε banté di caàrimè.

Banténè ke dò ndi yete n kpeti nti,

mí ndi Yiè nKuyie ndi do tũ nkù,

ke kòte ke fié iwũõ yebokè di do í yé yè

yeyeyə yeməu borè bá di í kènté n tammè.

Mí ndi Yiè nKuyie mmî béi.

Sudaa kəbe wētenímè Kuyie mborè

¹⁴ Mí ndi Yiè nKuyie mmî tu: Wētenení m borè díndi bèè do n yete ke yé mî di temè. N yóó di tǎnké dimáà dimáà ndi di nhèi òmáà, ku nnaàmùnkù bèdébè ke di tanné Siyãõ èi, ¹⁵ ké di duó mbecēmbε n yèmmè kəbe kè bè ndi cēmmú, nè meciì nnè tidààti.

¹⁶ Kè di pié diì mǎnni ke sũũ nke pié ndihèi, mí ndi Yiè nKuyie mî béi. De mǎnni di ténke bá nnáá, mí ndi Yiè nKuyie nkó metaummè tɔu kpéi, di ténke bá nnáá ndi kpéi, òmòu ténke báá dentení di kpéi. Di báá daatení di kpéi bè me nténke bá dǎd diteri.

¹⁷ De kó yemǎrè miεεε bè bo nyu Sedisadεmmu ke tú ti Yiè nKuyie nkó dikpààtikàri ke yebotè yeməu ncokùni di bíékè, ti Yiè nKuyie nkó diyètiri yu dè Sedisadεmmu. Bè ténke bá ntũ mbe kó meyèmmè yeime itookperí kōme. ¹⁸ De kó yewe miεεε Sudaa kó kuwuə nkəbe bo sǎnké Isidayεeribe kó kuwuə nkəbe kè bèe wēnné kéíténí kubakù yóú kó ketenkè miεεε kéwētení dihèi n duó ndi be yembè kè bè di te.

Itookperí yembè yóó wēte kéképénténímè Kuyie mborè
(Ti Yiè nKuyie mbéi nti)

¹⁹ N do d́ ḱ di d́ò m bí nyi ḱ di duó nketensààkè,
 kè di kè tieke,
 ketenkè kèè pēēté kesonke kemou.

Kè n yèmmè ndò ndi bo nni nyu ke tú di cice.

Bá di bá m búttinné bitì.

²⁰ Onitipòkù wèè yiè ke waà mbenitidaabè ò òmmè
 o d́ò.

Isidayeeri me nni nhõ.

Mí ndi Yiè nKuyie mmû béi.

²¹ Isidayeeri kó yedabùò nyèè yìenì sitáá ñnkè,
 kè bè kuò nke m báá.

Be ce ì ãntè,

bè yè mmí mbe Yiè nKuyie nku bè do tũ nkù.

²² Díndi m bí ì n yete wētenèní,

kè n tũntè tì bo mí nnè díndi ti cuokè.

(Benitibè tēñné ti)

Nte t́nti ti wētenímu a borè

ke yé f́ò tumè ti Yiè nKuyie.

²³ Yebókè Baadibe ti soutému nè ti ò nyè feu iwũõ ke
 úú ì úú.

Ti Yiè nKuyie nkuù ti dēerí t́nti Isidayeeri.

²⁴ Nè ti baa bemmmè mme

kè ti yembè feu be nààke

nè be piètì dibòò Baadi ifei diiti.

Kè dè dèèè ibí initidaaì nè initipòì.

²⁵ Ifei ì do dò nké ti p̃.

Ifei ì do dò nké ti dátinné kuyààkù kōme.

Ti cààremu ti yeténè ti Yiè nKuyie nku ti tũ nkù

t́nti nè ti yembòo nè ti bemmmè nè yíenní,

ti í kènté ti Yiè nKuyie nti tũ nkù kó metammè.

4

(Ti Yiè nKuyie mbéi ntì)

¹ Díndi Isidayeeribe kè di cèète,
kè di wētení m borè.
Kè di fũũ nsibəətenkaanì isəke kpesi n yìkè.

Kè di ténke í cánnì cánnì.

² Kè di pàrikè ke yĩ:

Ti Yiè nKuyie mbomu

kè di béinnè timómmənti kè dè tu kuce,
de mənni yebotè bo kətení m borè ke dò
n yè dòò mesàà.

Kè dè nye naatinè n kpéí.

³ Kè ti Yiè nKuyie mbéi nke dò:

Sudaa kəbe nè Isidayeeribe sēñnè kupaku pànkù,
kényóu di bo mbuətimè tipotì miəke.

⁴ Díndi Sudaa tenkè kəbe nè Sedisadəemmu èi kəbe.
N duónnè di yèmmè

kè mēè dəke nè di dòò mēè yei nkpeí

m miəke kó muhǎǎ mbo di cóuté,
bá òmòu báá na ké mù kùə.

Kuyie nyè mbèe pĩéké tì Sudaa tenkè

⁵ Kè Kuyie mbéi nke dò: Pĩékénè ti Sudaa tenkè,

nákénè ti Sedisadəemmu èi miəke.

Eénè ditāteheù kēpĩéké mediè nke dò:

Tíinnènnì kè ti kəte kəta yehəkè iduotí fité yè.

⁶ Cónnénè mecannimè kécuó nSedisadəemmu bíékè,
kécoké kéwammú di bo səri dè,

kè di cokù di báá cómmú.

N yóó ínnì meyei mme kubakù yóu bíékè.

Meyei ndiemè mómməmmə.

⁷ Dicìricìrì òòtenímu di dóù,

opòntì ìténímu o kàrì ke bo puo nyehékè kè yèe
dóúngo,

di ekè bo naá ntidobontì bá òmòu bá nyè bo.

⁸ Kè dè dò mmemme dáátínè tifàtǎntì kékəmmú,
tiiténè iwúótì

ke yé ti Yìè nKuyie mmieke kraá ti cóummèmu,
kè mu nyí ti bonke.

⁹ De yiè bo tuoke dii yiè bekrààtibè kǎmbùàtì bo do.

Ifǎyí bo auté sikpààtibí.

Dè bo di ikuó nùbè,

kékpeí bèè naá m pǎānǎāntì

mí ndi Yìè nKuyie mmú b́í.

¹⁰ De mǎnnì bè bo nnáá nke tú:

Ti Yìè nKuyie nha ti soutému tínti Sedisademu èi
kəbe,

a ti náá ndi mǎnnì ke tú

ti bo mbo dihei mieke kè dè naati,

né nte tínti kè disie íkú ti fǎní.

Beṗòmbè itinímè tipùtì timəu

¹¹ De kó yemǎrè Kuyie mbo nnáá Sedisademu èi
kəbe ke tú:

Yetǎrè ìnkè kó kuyaatonnikù

kuù kèríní dikpáá bíékè ke wetí n nìtibè

kù í tú kuyaakù bè ǎ yennè kù tidiitì.

¹² De kó kuyaakù kùù ìténí de bíékè, kù kpeínìmu.

Mí kù ínní ke bo bè bekénè.

(Benitibè b́í ntì)

¹³ Ti dootitəbè kèrínímu diwetirì kǎme,

ke fimmú kuyaakperíkù kǎme,

kè be kparisǎ cǎā icírí dǎmmè.

Ti kperε deèmu! Bè ti pǎntemu.

(Ti Yìè nKuyie mb́í ntì)

14 Sedisademmu kɔbe yóunè meyei nke wénkùnne di
yèmmè,
kè dèe yie nkè di cooté.

Dè yó nkááké de kè kuyonku kó meyèmmèe yè di
mieke.

15 Danni èi kɔbe tì pĩ̀kùmu,
ke tù̀kení Efadaimmu èi ke náá nde kó meyei mmèè
kèríní me kpéí.

16 Caunnè yebotè, nákénnè Sedisademmu èi kɔbe ke
tú:

Tihããpòntì ìténì yehèkè détiyè ke kèríní,
ke úú fekpariúúfè,
ke wetí Suda tenkè kó yehèkè.

17 Ke cèè̀te Sedisademmu bebàribè òò cèè̀temè
kupaku,

ke yé Sedisademmu èi kɔbe yetemè n kpèti.
Mí ndi Yiè nKuyie mmúí b́éi.

18 Sedisademmu èi kɔbe tì di tù̀ke
di yei nnè di caàrìmè deè te kè de kó meyei ndi do,
ke di kòute ke di yo me doò tiiku.

Sedemii yàmè meyei mmèè kèríní ke muòke

19 N yo ditãteheù kuòmmè mme nè mudoò kó iúu,
kè n kòmbùòtì duò kè dè n yóu ke n cáá kè m mítìrìnè
kuyonku,

dè í yie nkè m bo n cè́ké.

20 Be mpòmbè ní yó mpènkóo kè betòbè beè tù̀kení,
titouti ténke í yó nkpaá,
difii marì í yó nkpaá diheì ke cúóké
demou dè bo duò dimònnì dimáà.

21 Nh òunèmu m bo nwúómme n dootitòbè kó
mekparìcannimè

nè m bo n yomè ditāteheù kuòmmè.

22 Kè Kuyie mbéi nke dò:

N nìtìbè bèè tu tiyèintì

bè í mọke mēciì.

Bè ciì mēyeyi ndòòrìmù bíékè nke

bè í yé mēsàà mmudòòrìmù.

23 N wènté ketenkè kè kè í mọke ke dòmme,

bá dèmarè í bo,

n wènté kēfinkè bá kuwenniku í bo.

24 Kè n wénté yetārè ke sò nyè sàntè

kè sitāá simou yòòti.

25 Kè n wénté ke sò nhonitì ténke i kpaá ketenkè,

kè sinò ciété simou.

26 Kè n wénté dihèi titebiiti do pèi di,

ke sò ndi naánkoo tēdantè.

Kè yehékè yemou naá ntidobontì,

dendè kó dimàà boní Kuyie mborè nde,

ku miēke kèè ti yè ke tonté.

27 Kè ti Yiè nKuyie mbéi nke dò:

Dihèi dimou yóó dǎúnkomu,

n né í yóó bè kùò kédeè páíí.

28 Nè de kpéi ketenkè kemou yó mbo yedabùò

mmiēke nke,

kè tiwētì soute,

m béi ntì tinti.

N yí yóó ceete,

n yí yóó wēte n fǎnkúò.

Siyǎǎ èi kǎbe natitòbè bè soutémè

29 Sikpàrìnaasēi nè betāntāũbè kó kutoweku kuù

dàátíní,

kè benitìbè cìété muceé nke taà titúútì miéke,
 kè betòbè dèkù yetārè, kè yehèkè yemou dǎúnko,
 bá òmǎù ténke í bo ye miéke.

³⁰ Sedisademmum eì kǎbe bè yóó di pǎnte kè di né
 benné

ke dǎari ba?

Ke sǎri dimáà ke tũǎ mesǎo nkó yetootǎre,

ke ãã còróò di nuǎ.

Di panti detetirè nde di cǎmbè di sènkèrimu,

ke dǎ di kũũ.

³¹ N yo mǎè tammè

dò nhonitipòkù wèè kuò ntipǎuti o kǎme mme,

desapũmbire dèè pǎi meketimè.

Siyǎǎ eì kó desapũmbire nde,

dèè fiu, ke yuo de nou ke tú: N fetimu n kúmu n kǎùbè
 bèè n na.

5

Osàù í kǎá Sedisademmum bá omáà

(Ti Yiè nKuyie mbéi ntì)

¹ Cennè Sedisademmum eì dimǎu,

kébiéké kéwammú yecǎkàrè yemou

kòò mǎù bo bá omáà wèè dǎdri dèè sié ke tũ
 ntimǎmmǎnti,

n cǎè nSedisademmum.

(Sedemii béi ntì)

² Bè ð nnáá ndù mǎnni

ke tú ti Yiè nKuyie m bomu

bè ð mǎrikumu ke né sóú.

³ Ti Yiè nKuyie nha dǎ wèè nàá nwènwe
 timǎmmǎnti,

a bè potému dè mè nyí bè nampe.

A bè kǎùmu ke dǎ ké bè dèè bemou

bè me nyí yie nha tié,

kè be to kpenke ditàrì kōme
bè í yie nkè bo wētení a borè.

⁴ Bèbíkènnitibè mbe be yèmmè í bo,
bè í banté be Yiè nKuyie ndó dè
Kuyie mbè tũ nkù kó ikuó.

⁵ Kè n yóu ke dè
m bo kate bekótibè borè ké bè béinnè
ke yé bembè yémèmu be Yiè nKuyie nkó kuce
ke yé ku kó ikuó.

Ke n sò mbe kperè í cáá, be m̄ou bè dó kènte bemáà
ndi,

ke tôte metaummè m̄è do bo bembè
nè Kuyie mbe cuokè.

⁶ Nè de kpéi nyecìrìcìrè bo yènní
kudúókù ké bè càáké,
desinnè bo yènní kutāfuò nké bè p̄m̄m̄ú.
Yekpamaà mbo nhoke be ekè
kè wèè yènní yèè ò p̄ nkénété
ke yé bè kù yetemè kuce m̄p̄éu
kè be caàrìmè sũũ.

(Ti Yiè Kuyie mbéi ntì)

⁷ Sedisadèmmu kabe ba mbo nte kè n di c̄íé?
Di n dootóomu ke parikunè yebakè yètè.
N di duó nkè di di ke sànnèmu,
ke buróo yebakè borè
ke d̄ontenè onitipòkù wèè yóu o d̄òu
ke tũnne wèè í tú o d̄òu.

⁸ Di s̄àáténè yesāndakè nye,
yèè dó mudèè bá di kè di k̄anti ke tũ nditeri pokù.

⁹ M bo nwúónko de kó benitibè ke báá bè potáà?
M bo nwúónko de kó kubotí kabe ke báá peitaà?
Mí ndi Yiè nKuyie n di bekúmu.

10 Dekenè dihei kó iduotí
kéta kékõũ finyĩ tebaके,
di né báá ì dèè páíí.

Cíénè ìí tú mí ndi Yiè nKuyie n kpeyi.

11 Isidayeeribe kó kuwuo nkabe nè Sudaà kòku kòbe,
bè n soutému. Mí ndi Yiè nKuyie m mûi me nyẽ.

A bo yetemè Kuyie nde kó mucõntimu tú mù

12 Sudaà èi kòbe yetemu mí mbe Yiè nKuyie,
nke náá nke tú:

Kuyie nyí bo, meyei mmamè í yóó ti tuòkení.

Bè me nyí ti doti mudòò.

Dikònnì me nyí yóó ti pĩ.

13 Kè bèè tu bè náá mmí nKuyie mpããnáàntì,

bè náá ntì tu detetirè nde,

tì í boní m borè.

Bè náá ntìi tuòkení beè ìnkè.

14 Kè dè dò mmemme Sedemii

nte mí ndi Yiè nKuyie Mpakedaà n tú mù:

Nè tináàntì bè náá ntì kpréi

bè bo yĩ idéi,

kè n náàntì n da náá ntì ntú muhãã nké bè còúté.

15 Díndi Isidayeeribe n yóó íinní kubotí dedétirè

kòku nku di kpréi,

mí ndi Yiè nKuyie mmûi béi.

Kubotí kukperíkù nku.

Kubotí kùù do bo nè dimònnì.

Di í yo ku náàntì,

di í yé kùù náá nyèè tannò.

16 De kó kubotí do dònne kufõti kùù pòòte ke feío
kùunku,

de kó kubotí kòbe tú be kpràrinuombè máà ndi.

17 Bèè yóó cake di paa nnè di dii,

kékuò di bí initidaàì,

fěĩnkèmbóntaafè nè fetadentifè,
kè di duò nyedidèi mǎrè,

²⁵ Di yete mèè kpéi nte kè dè ténke í tùòkùní de
mònnì.

Di caàrìmè mèè te kè di pàà de kó mesàà.

²⁶ Beyeibe beè bo n nìtibè cuokè,
kè ò nhoke wèè dìí sinòò ticùòtì o kōme,
bè dii mèè botí ke pīĩ mbenìtibè.

²⁷ Bè òò pīĩmmú sinòò ke píe mmèè botí kunòrìdieku,
bè yùúké dè piéké mèè botí be cěĩ mieke,
bè me nhò nke kpenke ke mǎòte be kperε.

²⁸ Ke kpénkú ke cěéékú
ke né òòke sǎké meyei ndòòrìmù,
bè í bekù tibeéntì tì dò nkémbekùmè,
bè í pī nyiciribí bè dò nké nyí pīĩmmè,
nè memme kè be kperε yíé.
Bè me nyí kommu becīribè.

²⁹ Kè di né yē m mieke bá mpéi de kó feyanfè kǎbaà?
Mí ndi Yìè nKuyie mmũ tì ndi beke?
M bo yóu m bo potémè kubotí kùù dò mmie nnaà?

³⁰ Dèmarè cànnè isòke kperε deè dòòri diheì mieke.

³¹ Ke yé bèè nàà m pǎānààntì bè nàámmè siyáàbìsì
nsi,

kè ikuó nìùbè wanti mucóntimu,
kè n nìtibè dè wùó ndesààrè.
Diyiè sǎnni yiè di né yóó yīme?

6

Meysi ndiemè mèè doti Sedisademmu ei

¹ Díndi Bensamεε kó kuwuò nkòbe,
cokénè káyè Sedisademmu,

kéwammú disòrì.
 Eénè ditāteheù Tekoa èi miεke,
 cónnénè di kó mekpàricannimè Beti-Akedemmu èi,
 ke yé meyei mmèè kèrínímè kubakù yóú bíékè,
 ke yó ndeu mediè.

² Siyōō dihei dìi do tú dihei sààrì kè bè dì dó,
 n yóó dì pòntemu kè dìi do kè dèe deè.

³ Benitibè tūðkenímu Siyōō èi,
 ke bàté ke dì fité ke bo dì pònte,
 benaacēmbè òō bátémè nè be wūō,
 kécónné be touti,
 bè me nyī bá wè nè o kó kupíkù,
 otòù nè o kòku.

⁴ Kè bè nàá nke tú: Báátínè,
 íténè kè tí bè do ké bè pī,
 kè diyìè kraá cómmú yeyo,
 diyìè ti dèèmu,
 kè medèè nfūtenè detie nyo,

⁵ Íténè kè ti bè do keyènkè
 nképuo nsikpààtìcēī.

⁶ Nte dinùù ti Yiè nKuyie Mpakēdaa ndi duó ndi dìi
 tu:

Kōũnè idéi kéōnné Sedisademmu kéfité kéna kédeke,
 de kó dihei n yóó yūō ndi to nye,
 bè féũnko benitibè mbe mediè.

⁷ Tēbinte tōnní mēè botí menie
 Sedisademmu èi kabe me ntōnní kuyonku

bè dōrimu ke féũnko benitibè.
 Bè bè puotimu ke bè kòù kè n dè wùó.

⁸ Sedisademmu èi kabe ceetenè,
 kè dèe yie nkè n yèmmè báá di yè.

Kè mèè dōke n yóó duó nkè di kó dihei dōúnkomu.

Bá òmòù ténke bá ndì bo.

Kuwuo nkùù kòbe í dọ kẹkẹ tìmatì

⁹ Nte mí ndi Yìè nKuyie M̀pakeda m b́eí ndì nù: Dérínè Isidayeribe sàmbè, d́été d́éténè bè, b̀è ɔ̀ ɔ̀ t̃ṹ f́ínyĩ kó yebè kédérí m̀èè botí, ḱétũnnè ibakè im̀ou ḱécáté cáté ỳèè kpaá.

(Sedemii b́eí ntì)

¹⁰ Wennì nwe n yóó b́éinnè wè kòo kèè. D́índi itookperí yembè di í yie nke bo kèè Kuyie nnáànti, kè ku náànti di dò mmudaá. Di keté ke í dọ kẹ tì kèè.

¹¹ Kè Sedemii d̀ò:

Kuyie nha mièkè b̀è c̀ú mm̀èè botí n kòkè m̀e mb̀è c̀ú, bá n yí na ke bo minné.

(Ti Yìè nKuyie mb́eí ntì)

Yóu kàa mièkè b̀è do b̀em̀ou, ibí sà̀mp̀òì ǹè b̀ebémb̀è,

ke ỳé b̀è yóó p̃immúmu benitidaabè ǹè benitipòbè ǹè bekótíbè ǹè sidakóó.

¹² Bè c̃éí bo náá mbetòbè kpesi, b̀e paà nnè b̀e pobè betòbè borè tieke.

M bo b̀è ànné diì m̀ònnì tenòùtè.

Mí ndi Yìè nKuyie mm̀ú b́eí.

¹³ B̀em̀ou b̀esà̀mp̀òbè ǹè b̀ediebè b̀è dọ ticuuti nti, b̀èè nàá mí nKuyie m p̃ã̀nàànti ǹè ikuó niù̀b̀òo.

B̀em̀ou b̀è tu siyáàbìsì yembè mbè.

¹⁴ B̀è í wúó mmeyei mm̀èè duò n kó benitìbè d̀èmarè, ke náá nke tú dem̀ou d̀è k̀èrì s̃eí, d̀èmarè m̀e nyí ḱerí, dem̀ou k̀è d̀è cààri.

¹⁵ Ifeì na mb̀è p̃ímmè b̀e d̀ò̀rri ìì s̀òkè ḱpéí ifeì m̀e nyí b̀è bo,

bè keté ke í yé bè tu dè ifei,
 dèè te kè bè yó nkàké becírìbè miεke
 m bo íté kécómmú dìi m̀ònnì ké bè poté.
 Mí ndi Yiè nKuyie mm̀i béi.

16 Mí ndi Yiè nKuyie m béimmu ke tú:
 kũnténè kuce di kéri kù,
 kécómmú kέwénté kέbekε kè bè di náké
 íce ìì do bo nè dim̀ònnì.
 Kè dí tāāté kùù wenni ké kù tũnne kέpété
 meom̀p̀umè,

kè di né tú d́indi í yóó mè d̀òò.

17 Nh ānné beheikèmbàribè mbe di cuokè,
 d̀òònnè meγòmmè kέkénté ditāteheù kuòmmè,
 kè di yete ke tú di báá kénté.

18 Dèè te kè n tu:
 D́indi iwuò nteì kénténè mesàà nkékeè,
 d́indi kuǹiti kèènnè t̀i yóó bè t̀ùòkení.

19 Títenti timou kabe kèènnè n t̀umè,
 n yóó duónko meyei mme de kó beǹitibè ìnkè,
 be yeñtotí meyei nkpeyi m̀annè t̀i yeti nti,
 ke yé bè í dààtemè n náànti kpéi,
 ke sènkèrì n kuó.

20 Di k̀ari Sebaa eì ke touní wèè t̀udààrí bo n d̀òò ba?
 Yehekè détiyè kóo t̀udààrí bo n t̃ mba?
 Di n feu ìì wũò ke tuò n yí ì d́ó,
 di n feu ìì wũò n yí ì ẁuó.

21 Dèè te mí ndi Yiè nKuyie nkè n tu:
 m bo d́ou mmebétimè kubotí kuu nỳikè
 cicebè nè be bí oǹiti nè ocēpetitòù,
 bemou kè bè mbétírí ke duò ke k̃.

Isidayεribe dootitòù kèrínímu kubakù you

22 Kè ti Yiè nKuyie mbéi nke d̀ò:
 kuwuò mmakù kuù itiní kubakù you bíékè,

kuwuo ndiekù kuù itiní kutemmànku.

23 De kó behããpòmbè nòmmu

ke tãũ ipie nnè yekpãã,

bè yóumu bè í mæke onìti kó mesémmè,

kè be tammè ùuti dàméèrì ò nhuutimè.

Bè dèke sisẽĩ nsi ke tú fenafe mòmme,

ke dò nhonitì òmáà,

ke bo di dokénè dínidi Siyõõ èi kabe,

(Benitibè béi ntì)

24 Ti ti nkèè kè ti kòntì bèitè

kè ti yèmmè cààrè,

kè kuyonku ti pĩ nke dò nhonitipòkù ò nkuòmmè

debire.

25 Ti í yóó dáátí kékõté depara,

ti báá dáátí kékété ice mai,

ti dootitabè beè bo tipùtì timou nè yekparise,

kè benitibè bùàtì cùùtè.

(Ti Yìe nKuyie mbéi ntì)

26 Dínidi n nìtibè dáátínè tifòòtòntì kékari mukũũ.

Pũñnè mutapéi kénkuò nyekúdabùò,

wèè bire bo demáà dè õõ kú kòo nkuòmmè.

Kuónnè dikúdabònni ke yé di pòntì kèrínímè ke bo di

do ké di déété.

Timátì tì í dò nkéna kéwénkùnnè

(Ti Yìe nKuyie mbéi ntì)

27 Fó nSedemii n da kànnè n nìtibè cuokè

kàa bo bè yáákému,

omáátì õõ yáákémè timátì.

Paatè be káyà be ce dòmmè.

(Sedemii béi ntì)

28 Bè tu itookperí yembè mómme mbe.

Bè tu bèè náante bè mbe betabè kpréi,

be to yeè kpeñni disòwũð nè timátì de kōme.

Bè tu βεμου βεκòùβè mβε.

²⁹ M bè fuute κε fuute timádouti κε dò ntimátimínti na nyè

kè timátiti πεικε,

timátimínti με nyí yie nκε càténè timátiti.

³⁰ Δε κό βενitibè bè dònne tisíntémátiti nti ti Yiè nKuyie mbè sènkèrimu.

7

*Bèè sánti βεμάα detetirè
(Wénté Sedemii 26:1-19)*

¹ Kè ti Yiè nKuyie nni mbéinnè κε dò: ² Κοτε kécómmú n cīètè bòrì kéréĩéké κε dò: Díndi Sudaα kαβε bèè taànni τε ncīètè mieke mubáammù, kénténè di Yiè nKuyie ntu mù. ³ Ntenè mí ndi Yiè nKuyie Mπακεδαα n tú mù: Tūntenè di ce nè di dòòrimè, kè n yóu kè dí mbo dihei dii mmieke. ⁴ Di báá duó ndimáα tiyáàbìsínáaànti kénnaá nκε tú: Ti Yiè nKuyie ncīètè tu tie, ku cīètè tu tie, ti Yiè nKuyie ncīètè nte die. ⁵ Kè di mènκε tūnte di ce nè di dòòrimè, κε πĩ nditòbè nè timómmanti. ⁶ Ke í fěũnko βερòòbè nè iciribí nè βεkúpobè, kè di í kaù di nhei mieke bèè í cààrè. Ke í feu iwũō yebòkè kè yè di caàri. ⁷ Δε mònni m bo di yóu kè di mbo die, dihei n do duó ndi di yembè kè dí ndi te sáà nè di bo mbomè.

⁸ Kè di με ntũ siyáàbìsí kó tináaànti detetirè kpeti. ⁹ Di bo nyuuku κε kaù βενitibè, κε dauti dautinè ditòbè, κε dαummu yenò di με nyí yè dòòri, κε tuò nti húnti yebòkè di do í yé yè. ¹⁰ Kè dí dèè κε kàtení n cīètè mieke, bè yu dè n yètiri, kécómmú n yìikè κε tú: Ti cootému, κε né wèti κε bo sòoté isòκε mudòòrimù. ¹¹ Di yèmmè dò n cīètè bè yu dè n yètiri tè tu βeyóóbè

kó disòrì ndià? N dè yàmu mí ndi Yiè nKuyie mmî b́í.

¹² Kàtenè Sidoo di do yu dè n yètìrì nè dimònnì, kè di bo yà n dòòmè òborè, n nìtìbè Isidayeeriibe kó kuyonku kpéí. ¹³ Di mmònnì nte mí ndi Yiè nKuyie n tú mù: Di me ndòò meyei mmèè kó dimàà kè n di náánnè, ke di náánnè nè dikũnweñnìní bá di í n yíé. ¹⁴ N dòò mèè botí Sidoo n yóó me ndòò te ncìtèè n yètìrì yu tètè mièke di pòtìnè tè, nè ke ntenkè n duó nkè di yembè nè díndi. ¹⁵ N yóó di dootóomu n dootóo mèè botí di tebìi Efadaimmu naàmùnkù kòbe.

Mubáammu Kuyie nyí d́ó mù

¹⁶ Kè Kuyie mbéi nke d̀ò: F́ó nSedemii bá nni mbáá mbe kpéí, bá nni nkuònnè be kpéí ke sáúítì, bá nni mbáá nke yetíróo, n yí da kém̀m̀ú. ¹⁷ A í wúó mbè d̀òrì dè Sudaa kó yehèkè nè Sedisadammu kperi ye mièkaà? ¹⁸ Ibí ìi kau idéi kè i cicebè wìètì muháá nkè benitipòbè puotì ticootì ke bo kake kè bèe pã tebòatenkaanìtè bè tu tè Asitaditee, ke pãannè tidiitì yebakè deè íinko m mièke. ¹⁹ Mí ndi Yiè nKuyie n né bè náammu kè n tu: Bè í íinko m̀i kó kemíèke. Bè ãã bemaáà ndi ifei.

²⁰ Nè de kpéí nte mí ndi Yiè nKuyie n tú mù: N yóó yóu kè m mièyonke do de kó dihèi nè benitìbè nè iwũò nè dikpáà kó detie nnè titieti timòu. M mièke kó muháá mborè còúté bá òmarè báá na ké mù kùò.

Kuwuò nkùù í kém̀m̀ú ku Yiè nKuyie nkpeti

²¹ Mí ndi Yiè nKuyie Mpakedaa díndi Isidayeeriibe di tũ nkù m̀i b́í nke tú: Túóténè iwũò di na nni nfeu í ke tuò ḱyíénè mewènnímè kpèyi kécááké.

²² Kè yé n do í nàkémè di yembè m bè dènnení d̀i

mònnì Esibiti ke dò bè nni nfeu iwũṣ ke tuò ke n feunè itei. ²³ N do bè duó nyì tié ntú bè bo nyíemmè mí ndi Yiè nKuyie n kpeti kè nní mbè te kè bè tu n kàbe ke tũ nkuce m bè benke kù kè dèe yie nkè bè mbo kè dè bè naati. ²⁴ Bè me nyí yie nke bo kénté, bè í nyie ke bo keè, kénsaké ke tũ mbe mómmambe kó meyèmmè, kéntũ mbe tookperí bè nàá ntì, bè botí be fñkúò ndi bè ténke í kéri de ìkè. ²⁵ Nè di yembè yèmè Esibiti nè yíenní yewe yemou duómè n yí yóu m bo ntũñkomè n kó betōmbè. Bèè nàá m pããnaàn̄tì di borè yekũnwerè yemou duómè. ²⁶ Di me nyí kènté n kpeti, di to keté ke í kènté de bíékè, kè di kpénkũnne di to ke dòò meyei nke pēēté di yembè do dòò mè.

²⁷ Sedemii a yóó tì mbè nàkému timou, bè me nyí yóó da kénté, a yó mbè yumu òmou me nyí yóó yie. ²⁸ Kàa né bè nàké ke dò: Di tú kubotí kùù í yíé nkù nku Kuyie nkpeti, ke í yíé nku tié, òmou ténke í wetí, mewetímmè kpeti ténke í kpaá di nò mieke.

Meyei mmè doti Isidayeribe bè yete mètè kpéi nKuyie

²⁹ Díndi Sedisademmu èi kàbe,
kuónè di yùtì di soké tì ke benkú di cáámmè ke tú n kàbe,
úténko ti tetāpéitè ñnkè kékuó ndikúdabònnì.

Di kó kuwuò di íinko m mieke nke n ténke í di dó, di n dootóomu.

³⁰ Kè ti Yiè nKuyie nyíé kébéi nke dò: Sudaa kó kuwuò nkàbe dòò isàke kperè nde dèè í wenni bè tanné be bōatenkaan̄tè nte n cīētè n yètìrì yu dè ke tè sīnkũnne. ³¹ Ke maá yebōwũōtòrè Tofeti ditònnì

borè Inəmmu biriku ke tuò be bí initidaaì nè initipòì m me nyí tì mbè nàké, n keté ke í tì totí n yèmmè.

³² Nè de kpéí mí ndi Yiè nKuyie mmî búi, de yiè kèrínímu kè bè ténke í yó nyu Tofeti ditənni borè ke tú Tofeti. Bè me nténke bá nyu Inəmmu biriku ke tú Inəmmu biriku bè yó ndè yu ke tú kukòbiriku nku, bè yó ndè kūrì becírìbè mbe mefiè ndònté mèè kpéí tipíiti teti. ³³ Tinòti nè tikpasinti dè bo pété de kó kuwuò nkəbe ké mbè còu bá òmòu í ntì kòunnè. ³⁴ M bo duó nkè yebaa ndeè Sudaa tenkè nè Sedisadəmmu eì de miəke, wèè puoke bəmbà nè wèè yenke be kó iyie mbo dèè, ke yé de kó ketenkè yóó naámmè tidobonti.

8

¹ Kè ti Yiè nKuyie mbúi nke dà: De kó yemàrè miəke bè bo kúté Sudaa kpààtibè, nè sikpààtibí kó yekũò, ikuó niübè nè bèè nàa m pāānāānti nè Sedisadəmmu eì kəbe təbè kpəye, ² ké yè còúnko diyie nè otānkù nè siwāā kè dè nyièni ke yè sōnku, dende bè do ninku dèè ìkè ke dè bàá, be kũò yó nde cóú, bá bè báá yè aké kékūnné bè bo naá ntikùti ketenkè ìnkè. ³ De yiè bèè bo nkpaá ke fòu Isidayəeribe miəke bè bo dəke mukũũ nkè dèe pēēté bè dómè mufòmmu. De kó feyanfè yeife kəbe m bo bè bèti kè bèe cíté kəmbo be bíékè, be bíékè. Mí ndi Yiè nKuyie Mpakədaa mmî búi.

Isidayəeribe kó itookperí í dò nkébanté

⁴ Beke be ke tú n yē nkòo niti do ò ɔ̃ɔ í nyitàà?

Yàa kòo niti yeté kuce ò ɔ̃ɔ í nwètení ke tūnne kusààkù?

5 Dè né dò mme kè Sedisadεmmu kabe yete n kpεti?
Dè dòmmε kè bè yetíróo ke bo ntũ nkuce kuyεiku ke
í dó kéwētení m borè?

6 N kémmúmu be náaànti ke só nhòmòu í náá nkè dè
co kuce,

òmòu í dεmmu o caàrìmè kpéi,

òmòu í békú omáà ke tú n dδδ ba?

Bá wè ò né tũ mmeysi nkó kuce nku

tesāntè tèè baati mudoò te kōme.

7 Bá fεcònfε fε yému dimònni fε 33 tote di dihei,

tenónkpete nè tekpàncéndéitè

nè kukunakù dè yému de kũũnni dii mōnni

n nìtìbè biε me nyí yé bè bo wētenímè m borè.

Meயáàbìsìcìi nyembè

8 Di bo yíme ke ntú: Ti ciimu

ke m̄ke ti Yiè nKuyie nkuó. Kè ì né tu siyáàbìsì
kpεyi,

ke yé bèè ì wãũ bè tumè siyáàbìsì yembè ke ì cèeri.

9 Mecii nyembè di ifei nyi bè ãtiremu

timátì tiì bè pĩ,

bè sènkèrì mí mbe Yiè nKuyie n náaànti nti

be ciì nné ténke tú òmmε?

*Kuyie mpããnáaànti náam̄bè nè ikuó niùbè bè yè nke
duómè*

(Wénté Sedemii 6:12-15)

10 Dεè kpéi nte mí ndi Yiè nKuyie nkè n tu betòbè bo
tiεke be pobè,

betòbè bo fietε be paa nkétiekε,

ke yé bemou besám̄póbè nè bediebbè bè dó ticuuti nti,

bèè nàá m pããnáaànti nè n kuó niùbè

bè náá nsiyáàbìsì yembè mbe.

11 Bè í wúó mmeyei mmèè duò n kó benìtìbè dèmarè,
ke náá nke tú deməu dè kèrí séi,
dèmarè me nyí kéri, deməu kè dè cààri.

12 Ifei na mbè pĩmmè be dòdri ì sàke kpéi,
ifei me nyí bè bo,

bè keté ke í yé bè tu dè ifei.

Dèè te kè bè yó nkəké becírìbè miεke,
m bo íté kécómmú dìi m̀nǹǹi kè bè poté.
Mí ndi Yiè nKuyie mm̀i b́i.

*Kuyie mm̀ntémè kù do d́ dè ku nìtìbè borè
(Ti Yiè nKuyie mb́i ntì)*

13 N d́ ḱt́i n nìtìbè mbe,
bè òò t̀òò f́nyĩ nè fikìè de be ké yè t̀im̀m̀e.

Bè me nyí cáátí dèmarè, be f̀à̀t̀i m̀t̀ému.
Dèè te kè n yóó ìt́nné de kó feyanfè,
kéduó mbe èi bepò̀b̀è.

(Benìtìbè b́i ntì)

14 Ti kari diε nke pĩ mba?

Tí kətenè yehəkè iduotí fité yè ḱmbaà mukũũ.
Ti Yiè nKuyie nkuù t̀ã̀t̀é ke bo ti kuə.

Kuù ti niinko meniε mmèè ã mutie mùù kòù,
ti kù càke m̀èè kpéi nte kè kù ti d̀òò memme.

15 Ti do baà diwèi ndi di me nyí kərìní,

ti do yé ke tú ti m̀mm̀ú yóó dèèmu,
kè mù né d̀əke yetíróo ke duò ti k̀m̀b̀ù̀à̀t̀i.

16 Ti yoní sisẽĩ nà̀roo nku Danni tempè

sikp̀ar̀is̀ẽĩ kó yedabùò,

nyèè dàátí kè kutenkù kuməu kəbe k̀nt̀i au.

Bè k̀r̀íǹímu ke p̀ə̀nt̀i diheì,

ke cààri dèè bo di miεke,

ke k̀ə̀ù di nìtìbè.

(Ti Yiè nKuyie mb́i ntì)

17 N yóó di duónko yedautε nyε.
Kè yè ndi dǝmmù, mí ndi Yiè nKuyie mmû béi.

Sedemii yèmmè cààrèmmè
(Sedemii béi ntì)

18 N yèmmè mèè cààrè kè dè n duó mmumǝmmú,
we mbo m bántè?

19 N nìtìbè dabùò nyèè yìèní itemmànkε imǝu kè bè
móú mεteèmmè,

ke kuò nkε tú: Ti Yiè nKuyie nténke í bo Siyǝǝ èlà?

Ti ténke í mǝke okpàtàà?

(Ti Yiè nKuyie mbéi ntì)

Dè dǝmmε kè bè n yóu

ke tǝnnε yebǝkè bè do í yé yè

ke pèíkǝnnε m miεke?

(Sedemii béi ntì)

20 Kudisǝǝkù pǝǝtému,

ditenwǝà auté ke bo deèmu,

kè ti kpaá ke mu nyí pèté mεdeetímè.

21 Dè nkǝùte mediè mme,

meyei mmèè do n nìtìbè mε kpéí.

Dè n dimu kè n kǝmbùòtì duò mediè.

22 Detie ndèè tàànnè yemuǝ,

dè í kpaá Kadaadi tenkàà?

Betǝmbè í kpaá de kó yehεkàà?

Dè dǝmmε kè bè í taà n nìtìbè?

23 Kè n yuu do ntú tebinte,

kè n nuǝ ndo ndò ndinébòrì,

n na nkuò nkuyie nnè keyènkòo

n nìtìbè kó mukǝǝ!

9

Kubotí kùù sǝ siyààbìsí

¹ Áú! Kè n do bo pété difii marì dikpàà miéke,
 becièmbè diéku dì n na nyóu n nìtìbè,
 ke ke nkote ke bè déténe.
 Bemou bè bütínnému Kuyie ke tünne yebokè,
 bè tu siyáàbìsì yembè kó ditínni ndi.

² Ti Yiè nKuyie ntu: Be nóndié nkòù mependòmmè
 kōme mme.

Dè í tú nè timómmonti miéke nke bè baatémè dihéi.
 Be kperere demou tu tidònnitì máà kperere nde,
 bè í banté be Yiè nKuyie.

³ Bá wè wèè dòò meyoòmmè nè o népo
 ò me mbáá duó nhomáà o tebite,
 a kou weè òò da kote,
 nè wè di neiti weè da wátìrì.

⁴ Bá wè kòò cíi nho kou,
 òmòù í náá ntimómmonti,
 be nóndié nyiù manténè siyáàbìsì,
 be yei ntontému.

⁵ Bè ò nyóó íté meyei mmie mmieke kéta metēmè
 miéke nke,
 kényeti si nyáàbìsì miéke kéta sitesì miéke.

Bè í dó ké m banté, mí mbe Yiè nKuyie mmíu búi.

⁶ Nè de kpeí kè ti Yiè nKuyie Mpakedaa búi nke dò:
 Bè òò pūnnè mèè botí mesòò nké mè wénkūnne
 mèè botí nku n yóó bennémè kuwuò nyeku kuù
 nkobe,

ke yé n yí yàmè m bo bè yīmè.

⁷ Be nóndié ndò mme waàdòmmè mme ke kòù.
 Bè í náá ntimómmonti bè nàá nti tu mesòūmmè
 mme.

Bè ò nnáá nnè betòbè kunaatí kpeti nti,
 nè be yèmmè miéke ke né bè díi timátì.

⁸ Kè n né báá íté kécómú képoté de kó benitibàà?
 M báá yóu m bo potémè de kó kubotí kobe képeite.

Mí ndi Yiè nKuyie mmû búi.

Sedemii kuðmmè ke sáúti

⁹ N kuðmmu yetārè kpríi ke sáúti,
ke kuò ndikúdabònni dinaacēnni kpríi,
ke yé demou dè còutémmè páíi,
bá òmòu ténke í dè kerì.

Ti ténke í yo iwũḵ dabùò nsinḵ nè tikpasĩnti
dèmarè í kpaá,

demou dè cìétému ke coké.

¹⁰ Kè Sedisademmu naá ntidobontì,
sikpamḵ kó diāri,
Sudaḵ ekè yóó pòntemu kédéíté,
kédáúnko bá òmòu bá nyè ā.

¹¹ We ntu meyèmmè yiè nwèè bo na kébanté tii?

Ti Yiè nKuyie nti nàké we?

De yiè nti nàké mùù te kè diheì pònte páíi.

Ba nte kè di còuté ke naánko tedòntè

bá òmòu ténke í dè kerì?

¹² Kè ti Yiè nKuyie nyíé nke búi nke dò: Bè dootóo
mèè kpríi nke n kuó, n do bè duó nyi bá bè í kènté
n kpeti, bè í tũnne n kuó yèmmè. ¹³ Bè tũnne
be mómmḵmbe be kó meyèmmè mme ke fié iwũḵ
yebḵkè Baadibe be yembè bè benke yè. ¹⁴ Dèè te
mí mbe Yiè nKuyie Mpaḵedaa, bembè Isidayeeribe
tũ nkù kè n tu m bo bè dií mmedòmmè ké bè nì
mmutie mùù kò. ¹⁵ M bo bè tanné ibotí teì mièke
bè do í yé ì bembè nè be yembè, kètōnkoo mudoò de
bíékè kè bè mbè kò ké bè dèè. ¹⁶ Mí ndi Yiè nKuyie
Mpaḵedaa mí búi.

(Benitibè búi nti)

Totínè di yèmmè tìi yóó di tuḵkení ti kpríi,

yúnè bekúdabònkḵmbè,

cokénè kécénni bèè nḵ mmukúdabònkḵmmù mesàà

nkè bèe kətení.

¹⁷ Kè bèe cokéní mɛcãã kédentè dikúdabònɲì,
késaute ti kpéí,
ti móm̄m̄m̄bɛ kè ti tiité yɛdabùò
kè ti nɔ̀nniɛti ncouní ti nuɔ.

(Sedemii bɛ́i ntì)

¹⁸ Yɛdabùò nyìèní Siyṓṓ èi ndi ke tú:

Bè ti pòntɛmu, ti di ifɛi nyi,
bè pòntɛ ti cɛ́i nsi kè ti dò nkéyɛ dihèi.

¹⁹ Díndi benitipòbè kénténè,

keènè ti Yiè nKuyie ntu mù:
Benkenè di kó besapàmbè bè kuà mmè yekúdabùò,
kè bèe benke betòbè yekúdabùò nkuòmè.

²⁰ Mukũũ mmuù siéké ti cɛ́i kó sibòo,

ke taà ti kó sɪkpààticɛ́i miɛke,
kè bè kòu ibí dihèi miɛke,
kè bɛdapàmbè kṓ nyekààtè yɛm̄ou miɛke.

(Ti Yiè nKuyie mbéi ntì)

²¹ Kè ti Yiè nKuyie nní nnáké mí nSedemii ke dò:

Mí ndi Yiè nKuyie m̄i tu:
Bɛcíríbbè bɛè còu cóu ke dò mbè ṓṓ cóúmmè tinaàkùti
ketenkè,
bè ṓṓ kṓũ tidiiti kupaku kényáké kè tì ncóu cóúmè.

Mɛcìi mmóm̄m̄m̄m̄m̄e tú a bo yíéémè Kuyie

²² Nte mí ndi Yiè nKuyie n tú mù:

Wèè cii ò bá mpòti ò ciimè,
wèè ã dikṓmbùò ò bá mpòti ò ãmè dikṓmbùò,
wèè m̀ðke o kperɛ ò bá mpòti ò m̀ðkemè o kperɛ.

²³ Kè wèè dṓ kɛmpòti ò mpòti ò ciimè mmɛ ke m
banté,

ke yé n túmè di Yiè nKuyie nke dṓari mɛsàà,
ke tũ ntimóm̄m̄m̄nti ke dṓari dèè sié ketenkè ñnkè,

dende deè n naati mí ndi Yiè nKuyie mmû búi.

Kuyie ncaummè bèè cāmmù tikànti mää kó mucāmmù

²⁴ Kè ti Yiè nKuyie mbúi nke dò: De yiè kraanímu kè m bo íté kécómmú, képoté bèè cāmmù bè me nyí m báá. ²⁵ N yitimu ke bo cómmú Esibiti kàbe, nè Sudaa kàbe nè Sodammu kàbe nè Amāniibe nè Māabiibe nè bèè kó dimàà kuò be tempáátì*, bèè bo dikpáà tedàntè kperi bíékè. De kó ibotí tú bèè í cāmmù bèmbè nè Isidayeeribe kó kuwo nkàbe bèè cāmmù mucāmmù ke né í m báá.

10

Kuyie nnè sibāatenkaanì dè báá benné

¹ Díndi Isidayeeribe kénténè di Yiè nKuyie ntú mù:
² Kù tu:

Di báá tūnne ibotí tēi kàbe dāori dè
di báá yà mēbenkùmè cāmmè mamè deĩnkè
kè di kōmbùàtì do,

bèè í yé Kuyie bēè kōmbùàtì dè duò.

³ Ibotí tēi tū nyebàkè nyē detetirè kpeye,
bè ã yà mutie mmu dikpáà kékōũ,
kòo yántì cíéké tetenkaanìtè,

⁴ kè bēè tē dāri mesōo nyoo mēbierime,
kédeè kényà sikāũ nè mààtòò ké tē baaké
kéfíí kè tē bá nnampú.

⁵ De kó sibāatenkaanì dōnnè timátì nti
bè ã cōnné tì kupaku kè tì bo ndéeri sinōo,
de kó sibāatenkaanì í nō nke náá

* **9:25** kuò be tempáátì: Iwo nteì bèè í tú Sifube bēè do dāori de kó ibōkuó ke dāunè be kó ibōkuó yēmme, kè Kuyie nyete Isidayeeribe bo ndè ndòòrimè.

kè bè sɪ tɔuti ke yé sɪ í nɔmmè ke ceɲtì.
 Di bá nsì yīèkù, sɪ í nɔ nke dɔori meyei,
 sɪ me nyí yóó na kédòò mesàà.

⁶ Ti Yiè nKuyie, òmòù í da dònne,
 a deumu kàa yètìrì feí kàa kpeñni.
⁷ We mbo demarè ke í da dé?
 Fṣṣ tu ibotí imòu kóo kpààti,
 fṣṣ dò nti nda dé,
 bèè cii ibotí imòu mièke
 nè yekpààtiyo yemòu mièke òmòù í da dònne.

⁸ Bemòu bè yeimmu òmòù í cii,
 be kòò kémbáá sitenkaanì deè benkú bè yeimmè.
⁹ Bè sɪ dàrì Tadisisi eì kó timátì péitì nti.
 Ofaasi eì kó mesəo mme bè sɪ dàrì mè,
 beyántibè beè sɪ dòò ke sɪ sãri tiyaàwũṣtì nè tii dò
 mebèrìmè.

Demòu memme de tu oyánti kó mutōmmú mmu.

¹⁰ Ti Yiè nKuyie nkuu mènke tú Kuyie nku ke bo,
 ke tú okpààti sãã.
 Kè ku mièke peike ketenkè ò nhaumu,
 ibotí me nyí daati ke commu ku iikè
 ku mièke yonke dii mōnni.

¹¹ Nákénè be ke tú: Sibəatenkaanì sii í dòò ketenkè
 nè kéñkè. Sibəatenkaanì bè tu sɪ Kuyie tēmatè í yó
 nkpaá bá temáà ketenkè ñnkè.

¹² Ti Yiè nKuyie ndòò ketenkè nè ku kó muwērí mú
 mmu,
 nè ku yenfòumè mme kù fiímmè ketenkè,
 ke pité tiwetì nè ku cii.

¹³ Kè béi nku nùù memáà

kè mēniē ntìi kēīnkè,
 kuù òò í nyewetè itemmànkè kè yèe deke tiwetì,
 kuù ò nte kè fetaafeē kperi kēmmíí nkéni,
 kuù òò dennení kuyaaakù ku kàrì.

¹⁴ Benìtibè bēmau bo banté bè í ciimè,
 ifei bo bè pīñnè bè yìenko timátì
 ke uti sīi bōōtenkaanì,
 sī tu siyààbìsì kpesi nsi,
 muwemmu í bo si miēke.

¹⁵ Sī tu detetìrè nde mutōntetìmù,
 demau dè bo paà ti Yiè nKuyie mbo sī poté dīi yìè.

¹⁶ Sakōbu kōbe tū nKuyie nkù ku kperē í mē ndo,
 kuù dōò kutenkù,
 kuù tãáté Isidayēeribe ke bè te,
 kuù yètìrì tu ti Yiè nKuyie Mpakēdaa.

*Sedemii nàkémè meysi ndotimè Sedisademmu
 (Sedemii béi ntì)*

¹⁷ Sedisademmu èi kōbe bè di pìmu,
 kpéennè di nenti kēīnné.

¹⁸ Ntenè ti Yiè nKuyie ntu mù:
 M bo denne benìtibè dihei,
 m bo bè èũté tipîti timau,
 bá bè báá na kēyenté.

(Sedisademmu èi kōbe béi ntì)

¹⁹ Ti tūòti ice nyi!
 Ti mōnne deumu ke yóu mediè,
 ti yèmmè do dò nti yóó na kétōmu de kó kuyēīku.

²⁰ Nte tínti kè ti touti pīñté,
 kè iwēī tōũ.
 Ti bí ciétēmu, ì ténke í kpaá,
 òmòu ténke í bo wèè bo í nti tuo,
 wèè bo wētē ké ti ānné mēdēè.

(Sedemii mbéi ntì)

21 Benìùbè kó meyetímè mme,
 bè yeimmu bè í wammú be Yiè nKuyie.
 Dεε te kè bè yĩεke, kè bèε do ni kè bè ciété.

22 Keènè kunòroo kuù kèríní kubakù yóú,
 ke tùàkení ke dèè,
 ke bo pànte Sudaa ekè,
 kè dèe dǒúnko kénáá nsikpamóó kó diārì.

Sedemii bàámmè Kuyie nyIsidayεεribe kpéí

23 Ti Yiè nKuyie nti yému ke dò,
 nhonìtì í te o fòmму,
 onìtì báá na kénni o fòmму.

24 N Yiè nKuyie á n tié,
 a né bá n tiénnè kemieke,
 kè mεè dǒke n yí yó nkpaá.

25 Yóú kàa miekeε do ibotí tεi ñnkè nke,
 beε í da yé, iwua nyii í yu a yètìrì,
 ke yé bè fèkemè a kó benìtìbè Sakabu kó kuwua
 nkabe kpepe,
 ke mènke fèke be kpepe demou páíí,
 kè be tenkè dǒúnko.

11

*Isidayεεribe tǒtemè metaummè Kuyie ndo bè dǒndè
 mè*

¹ Kè ti Yiè nKuyie nní mbéinnè ke dò: ² Kénté
 metaummè kpεti n yóó da náké tì, kékote ké tì náké
 Sudaa tenkè kabe nè Sedisademmu εi kabe. ³ Á bè
 náké ke tú mí nKuyie nyIsidayεεribe tū nkù, mú yé
 nkè wèè í yie mmetaummè kó tináàntì tii, nde yiè
 mbo ya. ⁴ N dènnení dìi mǒnni di yembè Esibiti bè
 do borè ke dò mbè bo fehããtofe mieke, n de mbè náké
 kè n dò bè nkémmú n náàntì ke dǒri ti yé mmù,

meṛṛme bè bo ntúmè n nìtìbè kè nní mbè te. ⁵ Kè n dḡḡ n dḡúnṇè dii nùù be yembè dii tu: M bo bè duómṁè ketenkè menaamiè nnè mecekùḡ ndè pũḡḡ ndè, ketenkè di mè mbo kè yíe. Kè n tḗnné ke dḡ: N Yiè nKuyie dè mme ndò.

⁶ Kè ti Yiè nKuyie nyíé ké m béinnè ke dḡ: Pī́kéké de kó tináaṅtì timḡu Sudaa tenkè nè Sedisademmu èi ke dḡ: Kénténè metaummè kó tináaṅtì kéndḡori tì yē mmù. ⁷ Nè n dènnenímè di yembè Esibiti tenkè n yí yóu m bo mbè caummè kè n tu bèe kénté n náaṅtì nè yíenní m baa bè caummu kè n tu bèe kénté n náaṅtì. ⁸ Bè me nyí kènté, bè keté ke í dḡú mbe to de bíéké, bá wè kòḡ tũ nho tookperí kó kuce, de mḡnnì ndi n dḡḡmè n do yē nkè bè yete metaummè kó tináaṅtì tii yóó bè tũḡkení.

⁹ Kè ti Yiè nKuyie nyíé ké n náké ke dḡ: Sudaa kḡbe nè Sedisademmu kḡbe bè dàkemu ke n yete. ¹⁰ Bè wēte ke ta be yembè do dḡori mèè yei mme mudḡrímù, ke yete n náaṅtì, ke tũnne yebḡkè ibotí tēi kḡme ke yē feu iwũḡ. Sudaa kḡbe nè Isidayeeriibe bè tḡtemu metaummè n do dḡḡnèṁè be yembè.

¹¹ Dèè kpéi nte mí mbe Yiè nKuyie nkè m béi nke tú: M bo bè bḡnté meyei, mbá bè báá na kényenté, ké nni nkuḡnnè, m me mbáá kénté. ¹² De mḡnnì Sudaa kó yehéké kḡbe nè Sedisademmu èi kḡbe bo kuḡnnè yebḡkè bè tuḡ nyè tihúúntì yē me mbáá na ké bè dæté meyei mbo bè tũḡkení dii mḡnnì, ¹³ ke yé díndi Sudaa kḡbe di ekè sũ ke māmè di bḡkè me mmà, ice sũ Sedisademmu èi ke māmè dibḡḡ Baadi isíé kperi kó yehúúntḡrè di tuḡ nyèè ìnkè tihúúntì yē me mmà. ¹⁴ De mḡnnì fḡ nSedemii a bá ntú a bo m bántè be kpéi, yoo á n kuḡnnè ké n sautenè be kpéi ke

yé meyei mbo bè do dìi m̀nǹǹ k̀è bè nni nkuònnè n yí yóó keè.

Isidayeeribe tùmè ti Yiè nKuyie nkóo odifè sààwè

¹⁵ N k̀obe n d́o bè d̀òòri ba n c̀f̀è̀t̀è mieke?

Bè t̀ããt̀è meyei mme ke mè d̀òòri,

di yèmmè dò ndi n fié ù wũõ kó imaa mbo di détinne meyei

mmèè di doti kè di na kényãnkàà?

¹⁶ Mí ndi Yiè nKuyie n do di yu

ke tú odifè tie sààmù mmu

mùù peité yebe sààyè.

N né bo dúó nkè fetaafeè mù pee

kè mùù cóúté kè mu bakεε kéké.

¹⁷ Ti Yiè nKuyie M̀pakεdaa wèè do dì fií nwèè náa nke tú meyei ndi doti díndi Isidayeeribe nè Sudaa k̀obe di tuòmmè tihúúnti yeb̀k̀è Baadibe ke ínko o mieke.

Bè dàkemè ke bo kuò Sedemii

¹⁸ N Yiè nKuyie nkuù tì nni mbenke kè ntì yíé, kè kù m benke bè n dónè tì kè n tì yà. ¹⁹ N do d̀onnè fepeyò̀nfè nfe bè k̀òrinè fè muk̀òù, bè do dakii n k̀péi nke bá n yí yé ke bè tu: Tí k̀õũnè mutie nè mu be kè bè ténke bá nnáá mmu k̀péi ketenkè ìnkè.

²⁰ N Yiè nKuyie M̀pakεdaa beénti me nwennimu

o kóò kényé oǹt̀i yèmmè nè o toti tì

nwe nduó n kpeti weè yóó peite m pèi.

²¹ Anatòti èi k̀obe d́o ké n kuòmu ke náá nke tú: K̀aa í d́o tì bo da kuòmè yóu a bo nnáámmè Kuyie mpããnáànti. ²² Dεè k̀péi nte kè ti Yiè nKuyie M̀pakεdaa béi nke tú ò bo bè poté kè bedapàmbèe kú mudoò mieke, kè dikònni kuò be bí initidaaì nè initipòì. ²³ Dèmarè ténke bá nkpaá be èi, ò yóó bè

bonté meyei mme ò bo íté kécómmú dìì m̀ǹǹǹi k̀è b̀è poté bembé Anatati èì k̀ab̀e.

12

¹ N Yìè nKuyie nha náá ntimómm̀nti nti m báá na
ke da nenninè,

n né d́ó k̀é b̀é i m m u s á m p ́ a b e é n t i ñ k è .

Ba nkpréi nte k̀è b̀e y e i b e k p e r e y í é ?

Ba nte b̀è è y e t e a k p e t i k̀è b̀è b o d i w è i m i e k e .

² A b̀è f í i m m u k̀è b̀e c ñ e n t a k e t e n k̀è k̀è b̀è s è n t i m e s à à n k e p e i y e b e .

A y è t i r i b o m u b e n ò m i e k e k̀è b̀e y è m m è n é d a d é t é n è .

³ N Yìè nKuyie, a n wúómmu ke n yé,

a y é m u k e d ò n y è m m è b o a b í é k è ,

c á n n é b e i p e b è k à r i n è i i k ò ù d i e k u i k ò m e ,

b a t e b e d i k ò ù y i è k p r é i .

⁴ Dè yó nkááké de k̀è dihei yè yedabùò mmieke?

Timúti tii kpei depaan k̀è iwũõ k̀õ ndiheì mieke,

b en ì t i b è b è è b o d i h e i m i e k e b e k ó k u y o n k u k p r é i k è

b è n é n á á n k e t ú K u y i e n y í w ú ó n t i d ́ o r i d è .

⁵ K̀è Kuyie nní t̀ènné ke d̀ò:

Kàa n e i n è b è è k è r i b e n a à c è i k e ò u ,

a b o y í m e k é n a k é b e t e n è s i s é i ?

Kàa bo mbo dihei meom̀p̀umè kperi ndi k̀è d̀è da
naati,

d è b o n d a d ò m m e m e h á á r i m è b o t a n n í d ì i m ̀n ̀n ̀n ̀i ?

⁶ Bá a c̀f̀ètè k̀ab̀e nè b̀è di ẁè ndi cicè b̀è bo da fíté. B̀è

w ́ e n n é n è a k ò ù b è m b e k è b è d a ú ú . K è b è d a k p e n t i n è m e n á a n k ù ò n h a d ò ò m e y ́ o ò m m è .

Kuyie ndootómè ku c̀f̀ètè nè ku nìtìbè

⁷ K̀è Kuyie mbéi nke d̀ò:

N dootóomu teciētè tèè do tú n kpete,
 m peité n n̄ou nsi n n̄itibè Isidayeeriβe ĩnkè,
 n yèmmè do naatinè bè,
 m bè ānné βe dootitabè n̄ou mieke nke.
 8 Bèè do tú n kabe βeè naá ntimuntũnti n kpreí,
 ke konti ke n wanti.
 Deè te kè m bè níi.

9 N n̄itibè bèè do tú n kabe βeè naá
 ndi mm̄onni dikoribii kè icĩrí di duò.
 Pĩkénè kè tikpasĩnti tí nkédi dibanni.
 10 Benaacẽmbe βeè baté m paku ke kũw fĩnyĩ kó detie,
 βeè n̄au depaa nsàarè kè dè danné ke naá nted̄ontè.
 11 Kè dè naánkò ted̄ampéitè ke duóo n yũkè kè dè dò
 mm̄esémmè,
 kè diheī d̄áũnko bá òm̄òu í boti de kpeti.

12 Sitāpíe sim̄ou ĩnkè nke βefèèbè tũ̀k̄enímè,
 ti Yiè nKuyie nkó kuyẽĩku kuù bè do itemm̄anke
 im̄ou,
 bá òm̄òu í súó.
 13 Nte d̄ĩndi ke ò̄ buotí tidiiti bè tu ti bèdèè
 kè t̄i yè tipoti,
 di me mbáá c̄onte d̄emarè.
 Ifeī ì di bonè di d̄eī t̄i diiti
 ti Yiè nKuyie mm̄ieke keè di yè,
 deè kpreí nte.

Kuyie nyè nkù yóo d̄ām̄è Isidayeeriβe p̄eetitabè

14 Nte mí ndi Yiè nKuyie n n̄aké t̄i n n̄itibè p̄eetitabè
 βem̄ou kpreí. Bè tu βeyeiβe m̄be n kpreí, bè k̄ááké n
 kper̄e n duó ndè nde n n̄itibè Isidayeeriβe. De yembè
 n yóo bè ũt̄iremu ketenkè bè f̄iíkú dè, k̄efiete Sudaa
 wuò nkabe βem̄ou. 15 De kó dif̄n̄kúò m̄esémmè
 yóo bè nni mp̄ĩnn̄emu, kè n w̄ete ké bè t̄ẽ́n̄éní βe

tenkè, bá wè o èi. ¹⁶ De m̀onnì k̀è d̀è s̀s̀ mb̀è t̀ũnnè n ǹit̀ib̀è Isidayeeriibe k̀ó ic̀e, k̀e par̀iku ǹè n ỳèt̀ir̀i k̀e t̀ú Kuyie mbomu b̀è do benke m̀èè botí n ǹit̀ib̀è k̀è b̀è mparikunè dib̀òò Baadi k̀ó diyèt̀ir̀i, m bo b̀è k̀annè n ǹit̀ib̀è cuokè. ¹⁷ B̀e mièk̀e k̀è kubotí makù k̀àb̀e m̀e nyete n k̀peti n ǹé k̀ù uuté páíí k̀é k̀ù k̀ùò. Mí ndi Yiè nKuyie m m̀i b̀éi.

13

Fenaàk̀ònf̀è k̀ó m̀ebenk̀ùm̀è

¹ K̀è ti Yiè nKuyie nni m b̀éinnè k̀e d̀ò: K̀ote k̀édonté fenaàk̀ònf̀è b̀è d̀ò̀ǹè f̀è mupà̀ak̀onkperimù k̀éyi k̀e ǹé nyé k̀é b̀áá f̀è m̀éú m̀menie. ² K̀è ǹ t̀ũnnè n Yiè nKuyie nni nnàk̀é t̀i k̀ék̀ote k̀édonté fenaàk̀ònf̀è k̀éyi. ³ K̀è n Yiè nKuyie nyíé k̀é m b̀éinnè kuce m̀edérím̀è k̀e d̀ò: ⁴ Íté k̀étúóté fenaàk̀ònf̀è a donté f̀è k̀éyi, k̀ék̀ote kukó nhEfadati k̀é f̀è s̀ònnè yepèr̀è fiè. ⁵ K̀è n k̀ote k̀é f̀è s̀ònnè Efadati n Yiè nKuyie nni nnàk̀é k̀e ỳè ndè ndòmmè, ⁶ k̀è d̀èe yíé k̀ém̀onte k̀è ti Yiè nKuyie ndò: Íté k̀ék̀ote Efadati k̀éẁète k̀étúóté fenaàk̀ònf̀è n do duó nkàa s̀ònnè f̀è. ⁷ M̀em̀me k̀è n yíté k̀ék̀ote Efadati k̀éwammú n do f̀è s̀ònnè d̀è k̀é f̀è t̀ùóté, k̀e ǹé ns̀ó nf̀è càk̀e k̀e t̀énk̀e í d̀ò nkédò̀ǹè m̀umamù.

⁸ K̀è n Yiè nKuyie nẁète k̀é m b̀éinnè k̀e d̀ò: ⁹ Mí nha Yiè nKuyie mm̀i b̀éi nke t̀ú: M̀èè botí nku n yóó cakemè Sudaa k̀àb̀e do p̀òt̀inè d̀è, d̀èè do t̀ú Sedisademmù k̀àb̀e k̀ó tefentè m bo d̀è càk̀e. ¹⁰ Kubotí yèiku nku, b̀è í d̀ó k̀ékeè n náànt̀i, b̀è baa s̀ak̀é b̀e tookperí yeyi mièk̀e nke, k̀e taunkonè b̀emàá yebòk̀è, k̀e ninku k̀e ỳè bàá. De k̀ó kubotí k̀àb̀e k̀p̀ere ẁèti f̀èè naàk̀ònf̀è k̀p̀ere nde b̀è t̀énk̀e í yó ndò nkédò̀ǹè d̀èmarè. ¹¹ K̀è ti Yiè nKuyie mb̀éi nke d̀ò:

Bè ɔ̃ yi mèè botí fenaàk̃nfè n do me nyi Isidayeeribe nè Sudaa kó kuwuə nkəbe, n do dó bè ntú n nìtìbè mbe kéndéúkunko n yètìrì kéntú n kəbe bè me nyí kènté n kpɛti.

Kuyie ndònnenèmè ku miəke menaà

¹² Kè Kuyie nni mbéinnè ke dò: Kote ké bè nàké ke dò, mí ndi Yiè nKuyie nyIsidayeeribe tũ nkù mĩ tu: Sicèe bo ke bo mpíéké menaà mme. Kè bè da tēnné ke tú: Ti yému sicèe bomè ke bo mpíéké menaà, ¹³ nha né bè nàké ke dò: Mí ndi Yiè nKuyie n tú: M bo nii mmenaà ndihèi dii nkəbe beməu, kétaunnè bekpààtìbè bèè kàri okpààti Dafiti kó dikpààtikàri ìnkè nè ikuó niùbè nè bèè nàá m pããnáantì, nè Sedisademmu ei kəbe beməu. ¹⁴ Benìtìbè bo mbokù betəbè cicebè nè be bí, mesémmè báá bè nni mpínnè, m báá bè cīé, m báá bè kuó mmesémmè, m bo bè kùə páíí.

Ti dòmmè kékénté Kuyie n kpɛti kè dè kpaá ke tóké

¹⁵ Kénténè kégənkunnè di to, bá mməkenè sifeí, di Yiè nKuyie nkuù nàá.

¹⁶ Ndéúkunkonè di Yiè nKuyie ndi tũ nkù yètìrì, kè kù mu nyí duənní keyènkè, kè dè di bìtoo, kè di bétírì yetārè yetārè ìnkè keyènkè, di do baa diyìè dii bo yènnímè, kè kù né duó nkè dè di bìtoo sãũ keyənkènyènkè kōmè.

¹⁷ Kè di í kènté itíè m bo ta didabònnì m mää borè, kékəmmú tinənniəti mediè.

Di kó tefentè dietè kpéí, m bo kəmmú mediè.

Ke yé bè yóó pĩmmúmè Kuyie nkó benìtìbè kékònnè.

Kuyie nnàké tì tekpààtìc̣èṭè kpeí

18 Kè ti Yiè nKuyie nní mbéinnè ke dò:

Náké okpààtì nè o yò onitipokpààtì kè bèe kari
ketenkè,

ke yé dikpààtìpìí í kpaámè be yò ìnkè.

Dì do ketenkè nke.

19 Kubakù c̣anku bíékè kó yehékè kpetínnému,

òmòu ténke í kpetì dihei kó yecàkè,

ke yé bè bè p̣ímmúmè ḅeṃou ndi bè í sùò nhòmòu.

Isidayεεribe dimè ifei

20 Íinnè di yò káyà di dootitòbè kèrínímè,

kubakù yóu bíékè.

Benitibè n do di ḅanne bè cuó nke?

Benitibè bèè do tú di kó disānni.

21 Dì do naatinè bè bo di na dì ṃònni ké di baaté,
dè bo ndi ḍommè?

Dè kó kuyonku bo ndònnè kupεitéyonku ò̃ p̣ímmèè
botí onitipòkù.

22 Dè ṃònni kè di mbékú dimàà mùu kpeí nte

kè tii nkó dimàà di ṭùàkení.

Di yei ṃmèè deuté deè te kè bè kàté di yaabòrè,

ke ḳòute di naàc̣enkíè.

23 Onitisùu báá na kéceete o ḳònti ti ḍommè,

dimannì me mbáá na kédεite di yòrè.

Díndi bèè manténè meyi ndi báá na ké mè yóu kédòò
ṃεsàà.

24 N yóo di c̣íemmu kè di cíété,

kuyaakù ò̃ cíε ṃmèè botí ṭeḍontè kó timútì.

25 Kè ti Yiè nKuyie nyíé kébéi nke dò:

Díndi Sedisadεmmu èi ḳòbe ntenè n ṭāātè tì di kpeí,
n di baanè tì tinti.

Ke yé di n yèmmèmu ke m bùtínné ke tūnne yebòkè.
 26 Mî mómumu n yóó káté di ã yèè yaàbòrè kékáá ndi
 ìkè,
 ke di cónnóo detetirè kè bèe ya di fei.
 27 Di kó mubəətūmmù yetārè ìnkè kōmu tontému,
 dè dò nhonitidù ò ntūmmè mme otòu pokù,
 dinaadaà ò ntūmmè fenaanife ke kònti.
 N yàmù ifei kperere di dɔri dè díndi Sedisademmu èi
 kòbe.
 Di bo yà! Di kó meyei nyóó deè àndaà ndi?

14

Kuyie mbéinnè tì Sedemii kutayietí m̀nni

1 Kè ti Yiè nKuyie nni mbéinnè mí nSedemii kutayietí m̀nni ke d̀:

2 Sudaa kòbe bo yekúdabùò mmièke nke,
 be ekè yeè naá ntidobontì,
 kè be yèmmè cààrè kè bè kàri ketenkè.
 Kè Sedisademmu kòbe kó isáútli dèke keìnkè.
 3 Bekótíbè tũ̀̀ mbesám̀pòbè mudúò kukó
 kè bè kũ̀nní nè yedó yetetirì,
 kè dè bè di kè bè s̀ì ns̀ì.
 4 Kè be tenkè kpeí ke pàá,
 ke yé fetaafè í niùmè,
 kè betenkútíbè yèmmè cààrè kè bè s̀ì ns̀ì.
 5 Kè siyóó pèi ke dokòo si bí,
 ke cokù timùtì í kpaá mèè kpeí.
 6 Dikpàá kóo sàmmarímú còmmú yetārè ìnkè
 ke yò mmuyaá sikpamó kòme,
 kè si nùò nhonté timùtì í kpaá mèè kpeí.
(Benitibè béi nti)
 7 Bá kè ti yei nti bekùnè

ti Yiè nKuyie nha pĩ mmutōmmú a kó diyètìrì yàà
bo cake mèè kpéí,
ti da bùtínnému kuce mēpéu,
ti da cààrèmu.

⁸ Isidayeeri be bùs f̄́ nwe,
f̄́ò bè deeri, be yeñcaàrimè mōnnì.
Dè yĩme kàa í dake be eì kpéí,
ke do nhopòò wèè bàtè ke bo yie nképèēté pike.

⁹ Bá ndəəri ke dò nhonìtì dè di wè,
ke dò nhokpàrinuanti wèè c̄́te ke t̄́nke í yóó na
kédèetè betəbè.

F̄́ nti Yiè nKuyie nha bomu ti cuokè,
ti tú a kəbe mbe, a báá ti bəntóo.

¹⁰ Kè ti Yiè nKuyie mbéi nke dō: De kó benitibè
nənnè bè bo ncánnì cánnimè mme, bè í dó kécómmú
dibòrì dimáà. Di mmōnnì m bè p̄́mmu. N
dèntenímu be yei nkpéí, n yóó bè yietímu be yei.

¹¹ Kè ti Yiè nKuyie nyíé ké m béinnè ke dō: A bá nni
mbáá be nnitibè kpéí ke tú m bè dōò mesàà. ¹² Bá kè
bè bou dinùù ke úú n yí yóó keè, kè bè n feu iwũ ke
tuò ke m pāā ntidiiti kó yepāre n yí yóó dè c̄́utè. N
yóó bè bənté mudoò mmu nè dikōnnì nè mutenkũũ
kè bèe kú beməu páíí kèdeè.

¹³ Kè n kù t̄́nné ke dō: Áú n Yiè nKuyie! Bèè
yē mbè nàa nha pāānāaṅti beè bè nàa nke tú bè bá
nyĩèkù mudoò bè me mbá nyĩèkù dikōnnì kàa yóó
bè duómmu meom̄p̄́mè de kó diheì mièke.

¹⁴ Kè n Yiè nKuyie nni mbéinnè ke dō: Bèè yē
mbè nàa m pāānāaṅti bè nàa nsiyáàbìsí nsi, m̄́í í
bè t̄́nkoo, m̄́í í bè duó nde kó dinùù, m̄́í í tì mbè
nàké. Bè yē mbè yà mèè benkùmè tu siyáàbìsí nsi,
mebəəkōme, be móm̄m̄mbe kó mesòummè mme bè

di náámmè. ¹⁵ Dèè te mí ndi Yiè nKuyie nkè n tú: Bèè yě mbè nàá m pããnáàntì ke náánnè n kó diyètìrì m me nyí bè tã. Bèè tu mudoò nè dikònnì dè í tatiní diheì, mudoò nè dikònnì deè yóó bè kùò. ¹⁶ Kè benitìbè bè yě mbè nàá mbè m pããnáàntì, bè bo duó Sedisademma eì mièke, mudoò nè dikònnì de kpéí, be pobè nè be bí initidaaì nè initipòì dè bo kù, kénduó duó bá bè báá pété bè bo bè kũnné dè. N yóó bè yietímu be yonku kó tiyeti.

¹⁷ Náké be ke tú:

N na ndó n nuò nyì sũũ ntinõnnieti,
kè nní nkuò nkeyènkè nè kuyie,
ke yé kuyèĩku kuù domè n nìtìbè ke bè kòùte,
kè de kó dikòutìrì de u mediè.

¹⁸ Kè mudoò yó nkòù ditowaà kàbe,
kè dikònnì kòù bèè bo diheì.
Bèè nàá mmí nKuyie m pããnáàntì nè ikuó nùbè bè í
banté mùù terè nde.

(Benitìbè béi nti)

¹⁹ Ti Yiè mmènke sàà dootóomu tínti Sudaa kàbe
páííà?

Kù ti pèmmu kè dè dèèà?
Ba nné te kè kù ti poté kuyèĩku kuu mbá kù í miérí?
Kè ti baa diwèì bá ti í dì yàù,
ti yé ke tú ti yóó miété kè kufõwaá nné dake ti auté.

²⁰ Ti Yiè nKuyie nti bantému ti caàrìmè,
ke yà ti yembè kõme,
ti tú becaàrìbè mbe.

²¹ A yètìrì yàà bo cake mèè kpéí.
Báá senkèrì diheì a kpààtikàrì borè nè di kpetì.

Dentení metaummè a ti dòò mè ke báá mè tôte.

²² Sitenkaanì ibotí tèl tũ nsì mièke tèmátè bo na
kéduó nkè fetaafèe nià?

Tiwetì tii duònní fetaafàà?
 Fṣ̄ nti Yiè nKuyie nti búó fṣ̄ nwe fṣ̄ dè dṣ̄ demṣ̄u.

15

¹ Kè nYiè nKuyie nsṣ̄oté ku náaàntì ke béi nke dṣ̄:
 Bá kè Mṣ̄yiisi nè Sammuyeri kè bè m bànmú be
 nnitibè kpéí, n yèmmè í wētíní be bíékè. Beti be kè
 bèè dété n yìlkè! Kè bèè fūte m borè. ² Kè bè da beke
 ke tú:

Ti bo kṣ̄te ke?

A bè nàké ke tú,

n yē nwèè dṣ̄ nkékú, ò yóó kúmu,

kè bè dṣ̄ nkékuṣ̄ wè, bè yóó ò kṣ̄mu.

Wèè dṣ̄ nkékúnè dikònnì ò yóó di nkúnè.

Wèè do nkéta tidaatì ò tì tatimu.

³ Mí ndi Yiè nKuyie mī béi! Tiyēiti tìnàà tinti n
 yóó ti mbè potému, tii tu: Bè bo kúmè mudoò miēke.
 Simṣ̄ bo bè dṣ̄mmúmè, tinṣ̄ti bo bè cṣ̄mè, tikpasīnti
 bo bè dimè, dè bo bè di ké bè dèè páíí. ⁴ M bo bè dṣ̄
 dè bo do kutenkú kó yekpààtiyṣ̄ yemṣ̄u kṣ̄mbùṣ̄ti
 Esekiasi bire Manansee Sudaa kṣ̄be kóo kpààti do
 càke mèè caàrìmè Sedisademmu me kpéí.

Dè bimè Kuyie nkè kù bàani

⁵ Kè ti Yiè nKuyie mbéi nke dṣ̄:

Díndi Sedisademmu kṣ̄be,

òmṣ̄u bo wèè bo di kuṣ̄ mmesémàà?

We mbo saute di kpéí?

We mbo fétinne o fiè kémbékú dè di dṣ̄mmè?

⁶ Di m bṣ̄ntóomu, ke m bṣ̄tinné,

kè mme n yṣ̄ute n nṣ̄utè ke bo di poté kékuṣ̄,

dè m bimū, n di kuṣ̄ mmesémè ke ṣ̄umu.

Mí ndi Yiè nKuyie mmī béi.

⁷ Dèè te kè n tuóté m pienkú ke cṣ̄mmú diheì mànku
 ke di ye,

kè di pàà di bí kè n di kùò di í yiémmè ke yóu di yei.
 8 Kè bekúpobè sũũ ndi cie mubirímú dõmmè dàmmèrì
 nũũ.

Tibíyõtì tii kèè kuyie ncuokè ti bí kumè,
 kè kufõwaá ntì auté kè meyeñcaàrìmè tì do.

9 Onitipòkù wèè do m̀̀̀ke ibí ìyiekè kòò ì pàà.

Kè dè ò kpeí koò bìltoò kuyie ncuokè,
 kòò ta mesémmè mieke.

Bèè bo yenté kénkpaá, m bo tãnkoo be dootitòbè kè
 bèè bè kùò.

Mí n di Yiè nKuyie mĩ bíi.

*Sedemii kuónnèmè Kuyie kè kùu yáúkũnne o kãnti
 (Sedemii bíi ntì)*

10 N tũ̀̀̀ti ice bé!

N yã, ba nte kàa m pèitè?

Dihèi dimòu mieke òmòu í n dó,
 bemòu bè n dónè dikpànni ndi.

N yí pènte òmòu kperè,
 òmòu me nyí m pènte dèmarè,

bá wè kòò né tú m bo yà.

(Ti Yiè nKuyie mbéi ntì)

11 Mĩ duó nkàa dootitòbè da b̀̀̀útè,
 meyei nnè meyeñcaàrìmè da do dii m̀̀̀nni.

12 Timátì bo kéété kubakù cãnkũ bíékè kó dicicèà?

Timátì bo kéété disõwũd̀̀̀à?

13 Díndi Sudaa kó kuwuò nkòbe,
 di kó tikpàti nè di kperè di m̀̀̀ke dè,

bè bo dè éi fààrè.

Meyei ndi d̀̀̀ò mè dihèi dimòu mieke me kpeí.

14 M bo duó nkè di dootitòbèè di pĩmmú

kékõnnè dihèi di do í yé di.

M mieke kèè di yè ke di cóú.

(Sedemii bíi ntì)

15 N Yiè nKuyie nha báá yè n kpéí,
n yé n kpéí nké n deeténè n dootitòbè,
fǔ̀ò bo peite bèè n fěũnko,

a báá ti wēnné kunasǎǎ a minnímè deu mēè kpéí,
n yé ke dò mbè n sǎǎ fǔ̀ò kpéí nke.

16 A ò nkàa béi nha náàntì, n tì ànné n yèmmè mme,
a náàntì tìi do tú n kó diwèi, n kó kuyènaatí.

N Yiè nKuyie Mpakɛdaa bè yu a yètìrì ndi ke n càńné.

17 N do í katìnè mudaá nyembè kè ti daú,
fǔ̀ò m pĩ ke bè nni ncàńńénè,
a miéke kèè bè péi ke tońni.

18 Ba nte kè n kó mēfěũtímè í mǎke kumànkú?
Dè dòmmè kè n kó tiyěiti í dó kémieté?

A n soutému kukó nkùù kó menie nkũũ ku kǎme.

19 Kè ti Yiè nKuyie mbéi nke dò:

Kàa wētení m borè m bo wēte ke da dòò n kóo tǎntì,
kàa bààtì tìi wenni, ke náá ke yóu tiyeyiti,

n yóó wēte ke da duómumu n náàntì.

Sudaa kǎbe bèè dò nke da tũnne,

fǔ̀ò í dò n ké bè tũnne.

20 M bo da kpénkũnne be ìkè

kàa ndò ndisǎwũ̀ò kó kuduotí,

bè bo nda kũmmù, bè me mbáá na ké da dòò dèmarè,
ke yé n yó nda mbonèmèmu ke da deerí ke da
coonko.

Mí nha Yiè nKuyie m múi béi.

21 N yó nda deerímu beyeibe nou miéke,
ke da fietè bekperíbè nou miéke.

16

Meysi mmèè doti Isidayeeri be tookperí kpéí

¹ Kè ti Yiè nKuyie nní mbéinnè ke dò ² m báá túóté onitipòkù m báá pié ibí initipòì nè initidaaì ku ntempē mmiεke.

³ Nte ti Yiè nKuyie nni nnàké tì kè dè ntukúnè ibí bè yóó pié ì Sudaa kó kutempē mmiεke initidabí nè initipobí i yōbè nè i cicebè be kpéí. ⁴ Ti Yiè nKuyie ntú bè yóó kú mutòntònkũũ mmu, bè báá pété wèè bo kōmmú be kũũ nnè wèè bo bè kũnné. Bèè yó ntú tikùtì ketenkè ìnkè, mudoò nè dikònni dèè yóó bè kònnè. Tinàtì nè tikpasĩntì kè dèè bè pété kédì.

⁵ Kè ti Yiè nKuyie nyíé ké m béinnè ke dò: Báá kote tekúciētè matè kéntú a bo kuó, a bá ntú a bo bè toténè mesémmè. Nè de kó benitibè ti ténke í mōke tinépoti, n yí bè mōkenè diwèì, n yí yóó bè kuó mmesémmè. Mí ndi Yiè nKuyie mmũ bí. ⁶ Bekperibè nè besámpróbè bè yóó kúmu bemou, bá bè báá pété wèè bo bè kũnné òmòu báá kuó mbe kũũ, òmòu báá dúské omáà * yoo wèè kuó o yùtì kébenke o yeñcaàrimè. ⁷ Òmòu báá neite mucie tekúciētè kōbe òmòu me mbáá donté menaà nkéduó nwèè cice ku yoo o yō ke bo ò bántè.

⁸ Fó nSedemii, a me mbáá kote tebancíētè matè, a báá bè wēnnénè kékari yoo dí wēnné kénkari kényò mmenaà. ⁹ De yiè siyíi nè tipíètì dè bo deè, mupotúòmù kó iyie nyí yó nkpaá, di yóó dè yàmu nè di nuò nke kpaá fòu, mí ndi Yiè nKuyie Mpakεdaa Isidayεribe tũ nkù mĩ bí.

---

* **16:6** dúské omáà: Kannahāa kó ketenkè miεke kòo niti ku bè 55 dúské bemáà ndi ke bo benke be yèmmè cààrimè. Kuyie mme nyi yie nde kó meḍààrimè kó kubotí, kénáké Isidayεribe ke dò bè bá ndè ndòòri kè bèè yete ké ndè dòòri be tenké.

10 Fṣ nSedemii, a bo bè nàké dìi m̀nǹnì m̀ mè nda nàké tì bè yóó da bekemu ke d̀: Ba nte k̀ tì Yiè nKuyie ntínti Isidayeeribe ti tũ nkù yē nde kó meyei nti tuakení? Ti kù yeténè ònde? Ti kù cààrè ba kunku ti Yiè nKuyie? 11 Á bè nàké ke tú: Mí mbe Yiè nKuyie n tú be yembè beè n dootóo ke tũnne yebakè ke yè feu iwũṣ ke ninku ye ìkè ke yè bàá, bè m̀ bùtínnému bè í tũ n kuó. 12 Di mómməmbe k̀ di n càke k̀ d̀ pēēté di yembè kperε, bá wè kòo kpénk̀nne o to, òm̀òu í kέmmú n kpeti. 13 Deè te k̀ n yóó di denne di nheì mieke ke di k̀tenè dihei di í yé dì d́ndi nè di yembè. K̀ di nkè pī nyebakè tōmmú keyènkè nè kuyie, bá n ténke bàá di kuó mmesémmè.

Isidayeeribe yóó wēte kέkpénténímè be εi

14 De kó yewè kpaanímu, yè bo tuoke dìi yiè bè ténke ní bàá yí: Ti Yiè nKuyie mbomu kunku kùu d̀nnení Isidayeeribe Esibiti kó ketenkè, mí ndi Yiè nKuyie mmú b́i. 15 De yiè bè ní bo yí ti Yiè nKuyie mbomu kuù d̀nnení Isidayeeribe kubakù you bíkè kó ketenkè, bè do be bèti k̀ bèε kote k̀. N yóó ke mbè ínní k̀ bè t́nnéní be εi n do duó ndi be yembè.

Kuyie nyémmè kù yóó duó nkè bèε ṕmmù beyeibe

16 K̀ ti Yiè nKuyie m̀ b́i nke d̀: N yóó t̀nkoo bekèibè mbe k̀ bèε ũrí Isidayeeribe, de kó dif̀nkúò k̀ n t̀nko bepaawambè k̀ bèε bè wammú yetàrè nè sitáá de ìnkè nè yepèrè fiè. 17 N wúómmu be borime d̀mmè mè bàá na késori, be yei nfeímu páíi n yìkè, 18 n yóó bè yietímu be yetímè nè be caàrímè kénóó kuce mèdémè, ke yé bè s̀nk̀nemè n tenkè nè

sibɔatenkaanì isòke kpesi sù í fòù. Ke tɔ isòke kperε ke píe n tenkè.

Ibotí imɔu yóó bantémè Kuyie

¹⁹ Kè mbéi nke dò:

N Yìè nKuyie nfɔ̀̀ tu n kó tɛɛ̀kpetè,
n kó kupèrikù, n kó disàrì nh ɔ̀ sɔ̀ri dè
meyè̀ncà̀rìmè yìè.

Ibotí imɔu itinímu itemmà̀nke imɔu ke bo kàtení a
borè,

kébéi nke dò: Ti yembè do tũ ndè tu detetìrè kperε
nde.

Dè í teénnè mùmamù.

²⁰ Onìtì bo na kédò̀ Kuyie naà?

Onìtì dò̀ dè báá na kéntú Kuyie.

²¹ Kè Kuyie ndò: Dèè kpéi nte kè n yóó bè benke n
kpetì nè n wḗrímú

kè bèε banté ke dò mmí yètìrì tu be Yìè nKuyie.

17

Kuyie nfeimmè Sudaá kàbe kó meyei

¹ Kè ti Yìè nKuyie mbéi nke dò:

Sudaá kàbe di kó meyei nwàri nè dicíè ndi,

mè wàri nè timátì kpetì kó tɛkà̀ùtè nte,

mè wàri di yèmmè mieke nke,

ke wàri di wũ̀stà̀rè kó yebàkè ìnkè mè báá yie nké̀ùtè
mɛcãã.

² Kè dè bo yie nkè di bí ndenniní di wũ̀stà̀rè kpéi

nè itedéi di fííkú ì detie nyò nè sitãã ìnkè.

³ Yètãrè ìnkè nè kubiriku,

di kó tikpà̀tì nè di kperε di m̀ake dè m bo duó nkè bèε
dè éi,

di maá mèè kpéí yebəwũḡtòrè ketenkè keməu miεke.

⁴ M bo duó nkè di dootitəbè di pĩmmú ketenkè n duó nkè di yembè ke miεke ké di kònnè dihei di do í yé dì, di íi m miεke nke kè kè di còuté ke kraá cóú.

Wèè bùtínné Kuyie nè wèè kù duó nhomáà be kó mucóntimu

⁵ Onitì wèè bùtínné o Yiè nKuyie nke búó onitì ke wanti weè borè meteèmmè, de yiè mbo yà!

Mí ndi Yiè nKuyie mmú bée.

⁶ De yiè mbo ndònnè tetiete tètè còmmú tedəntè ñnkè, de yiè mbáá yà diwèi marì bitì.

Ò bo ndònnè tetiete dòmmè tedənkpetè ñnkè, mukókúy nkó ketenkè, òmòu í borè.

⁷ Wèè me nni nduó nhomáà mí ndi Yiè nKuyie nke m búó de yiè mbo yà mesàà.

⁸ De yiè mbo ndònnè mutie mùu còmmú menie ntaké,

kè mu cĩē nta inéce borè,

kè kuyiinkù tùəkení mù ɔɔ í nyĩèkù,

mu fãàtì ɔ ndò nsùòò nwe sáà,

bá kè fetaafè yietí mù ɔɔ í nyĩèkù,

mu be ɔɔ í nkuoté bitì.

⁹ Onitì yèmmè kómmú ke pēēté deməu,

mè í dò nkéna késéi,

we mbo na kébanté tì bo mè miεke?

¹⁰ Mí ndi Yiè nKuyie n wúómmu onitì yèmmè,

ke yé o yèmmè miεke kpeti,

ke yóó yietí bá wè o də̀rìmè dòmmè,

bá wè o tōmmú màmè.

¹¹ Wèè d̀̀̀̀ d̀̀̀̀ í wenni ke p̀̀̀̀rikè,
ò d̀̀̀̀nè tənahéitè t̀̀̀̀ k̀̀̀̀te ke okè t̀̀̀̀ntè kuǹ̀̀rikù kó
yeyiè,
o kp̀̀̀tì itìmu ke bo ò yóu,
ke wè nyóó dentènè ke bi kuyèinkù.

Ti Yiè nKuyie nkuù màà duó mmufòmmu

¹² Dikp̀̀̀ààtik̀̀̀r̀̀̀ tikpetì kperì marì dìì s̄̀̀̀ nyeteyè s̄̀̀̀à,
Kuyie n̄̀̀̀t̀̀̀tè bo ti cie ke me ndò.

¹³ Ti Yiè nKuyie nyIsidayeribe bùs̄̀̀ f̄̀̀̀ nwe,
bèè da dootóo ifei ìì yóó bè p̄̀̀̀,
bèè da bùtinnè bèè yètè ẁ̀̀r̀̀̀i bèmbè kud̀̀̀nkù,
ke yé be dootóomè f̄̀̀̀ nti Yiè nKuyie nkùù tu
mufòmmu bintè.

Sedemii kuónnèmè Kuyie

¹⁴ N Yiè nKuyie m mièk̀̀̀nnè kè m miètè,
n d̄̀̀̀etè kè n cootè,
f̄̀̀̀ò te kè bè n s̄̀̀̀ntì.

¹⁵ Beǹ̀̀it̀̀̀bè m bèk̀̀̀mu ke tú:
A Yiè nKuyie nha náá nkùù kó tináàntì,
de kó tináàntì p̄̀̀̀ mba tì bo d̀̀̀̀ mè?

¹⁶ M̄̀̀̀i me nyí da sukú ke yé nha dù̀̀nní meyei
a yému a móm̄̀̀mu n do í dómè meyei m bo
tuokénimè,
n nàké tì tim̄̀̀u a tì wùóm̄̀̀mu.

¹⁷ A báá yóu kè n ta kuk̀̀̀mb̀̀̀d̀̀̀doró mièke,
f̄̀̀̀ò tu n kó dis̀̀̀r̀̀̀, n yóó s̄̀̀̀ri dè meyei n kó diyè.

¹⁸ N dootit̀̀̀bè bèè d̀̀̀̀ nkédi ifei,
dè í tú m̄̀̀̀i bo ì di,
bèè k̀̀̀̀mb̀̀̀t̀̀̀tì d̀̀̀̀ nkénduò,
dè bá ntú mí,
yóu kè meyei mbè b̀̀̀tè kè bèe péítè péítè.

Kuyie ndèntemè Isidayεεribε teom̄pùtè yìè kpéí

19 Kè ti Yiè nKuyie nni mbéinnè ke dò: Sedemii íté kékote bèè baké dihei be kó dibòrì Sudaa èi kó bekpààtibè yìè di ke di ntaà, a yóó me ndò Sedisadεmmu èi kó yebòrè yemou. 20 Á náké Sudaa kó kuwou nkabe bemou nè bèè bo Sedisadεmmu èi ke taà o bòrè ke dò: Díndi bekpààtibè nè besambe bemou. Kénténè ti Yiè nKuyie ntú mù: 21 Ti Yiè nKuyie ntu: Dí ndake ke ní báá tó ditou teom̄pùtè yìè kétannèní Sedisadεmmu. 22 Di me mbáá tó dèmarè di cǐí miεε káyènnè teom̄pùtè yìè, di ní báá pǐ mmutōmmú mamù, dí di càhné kè di ntú n kperi. N ti náké di yembè ke yē ndè ndommè mme. 23 Di mè nyí tì kèè, di í kènté de kpeti, ke kpénkūnne di to, di í yie nke bo tì keè, ke yete n di tié ntì.

24 Kè di mènke kènté mí ndi Yiè nKuyie n náá ntì, ke yóu di bo ntoumè yetou teom̄pùtè yìè ke tannìkoní dihei, kè de kó diyìè cǎǎ nke tú n kperi kè di í pǐ mmutōmmú mamù de yìè. 25 De mōnni bekpààtibè nè sikipààtibì bèè kàrì Dafiti kó dikpààtikàrì bè bo ntaà de kó dihei kó dibòrì ke deke sisǐ nè sikipàrisǐ kέwēnnénè Sudaa kabε nè Sedisadεmmu kabε. De kó dihei bo mmoke bèè di ā sǎǎ. 26 Sudaa tenké kó yehεkè yemou kabε nè yehεkè yèè tókénè Sedisadεmmu nè Bensameε kó ketenkè kabε kèntó kétuakénè Sefedaa yetārè ìnkè kabε nè bèè bo Nεkefu bíékè, bè bo nkòrìní mí mbe Yiè nKuyie n cǐètè ke n feu iwūǝ ke tuò, ke n feunè metaummè kpεyi ke m pǎǎ ntidiiti kó yepārè ke n tuò ntihúúntì, ke n feu nè disǎnni kó iwūǝ. 27 Kè di me nyete n kpeti ke í càhné teom̄pùtè kó diyìè n kpéí, kè di tóu yetou teom̄pùtè yìè ke yìèndè dihei m bo bōnténì muhǎǎ nkè

mùu cóúté sikhààtìcěĩ bá mù báá kú bìtì!

18

Oyaamarì nè tiyaatì de kó medonnimè

¹ Kè ti Yiè nKuyie nni mbéinnè ke dò: ² Íté kékote oyaamarì cĭĕtè, n yóó ke nda náké n dó ké da náké tì.

³ Kè n yíté kékote oyaamarì cĭĕtè kénsó nhò maà tiyaatì. ⁴ Kòò dó kémaá kùù nenkù yete, dè ò mbo kékpeténèmè oyaamarì. Kòò ceete kémaá kunenkù tekù ò dómè. ⁵ Mèmmè kè ti Yiè nKuyie nni mbéinnè ke dò: ⁶ Díndi Isidayeribe di yèmmè dò m báá na ké di dò oyaamarì yie mmè ndòòmàà? Tiyaatì àmè oyaamarì nou mieke di me nhã n nòutè mieke, díndi Isidayeribe mí ndi Yiè nKuyie mmũ bée. ⁷ Mònni marì nh ò ò tãátèmu ke bo uuté kubotí makù yoo dikpààtìyuu marì ké dè pònte kédéíté. ⁸ De kó kubotí yoo dikpààtìyuu n nàké dèè kpéi mmemme kè dè wètení ke yóu mudònnètòmmú, m bo yóu meyei n ye n yóó bè dòò mè. ⁹ Mònni marì nh ò ò tãátèmu ke bo maá kubotí makù yoo dikpààtìyuu marì ké dè fií. ¹⁰ Kè de kó kubotí yoo de kó dikpààtìyuu me ndòò dèè í wenni n yìkè, ke í kènté n kpeti, n cèete n yèmmè ke yóu ke í mbè dòò mesàà n do tãáté ke bo bè dòò mè.

¹¹ Di mmònni á náké Sudaa tenkè kòbe nè Sedisadèmmu èi kòbe ke tú: M bàátí ke bo bè banté meyei mmè, n dó kédòò tì í wenni, bá wè wèe yóu kuce yeiku ò tũ nkù, kéwètení m borè, kètũnte o borime nè ò dòòrimè.

¹² Bè yóó da ténnémú ke dò: Ti í yóó ceete, ti yó ntũ nti mómmòmbe ti kó meyèmmè mmè, ti tookperí kōmè, ti dómè ti yó mmè ndòòri.

Isidayεεribε yεmmε be Yiε nKuyie

¹³ Kε ti Yiε nKuyie mbέi ke dδ:

Bίékénè ibotí teì kè bè di náké.

Di mu nkeè tii mbotí diyie maràà?

Isidayεεribε mènke dδδ isoke kπεε ndε.

¹⁴ Dimaa tārì yómmè kó yεpèrè ãã í nyóu yè bo
ndáátímè mupãã mboomaà?

Ikó nyibooui ìì pũè nyì kũũà?

¹⁵ N nìtìbè biε n yεmmu ke tuò ntihúúntì yεbòkè
detetirè kπεε

kè yè te kè bè bètírí be ce mieke

ke yóu kuce bè do tũ nkù nè dimònnì

ke tũnnε ìì í tú icε.

¹⁶ Dεè te kè bè εì yóó dαúnko

kè benitìbè mpεnkù ke di yàu kè be kōmbùòtì duò,

kè dè wéte ke be naati kè bè daú ke bókii be ya.

¹⁷ M bo duó nkè be dootitòbèe bè ciε

diyie yìèní kèè bíékè kó kuyaakù ãã fuute kè mutáá
nciété mèè botí.

Meyei mbo bè do dii yiε m bo bè bùtínné m báá bè
wéète.

Bè dàkiimè ke bo kuō Sedemii

¹⁸ Kε benitìbè mabè nnáá nke tú: Ti dakenè kέyà ti
bo yímè kέpĩ nSedemii, ti í yóó mónté ikuó niùbè bèè
bo nti tiè, ti í yóó mónté mecii nyembè bèè bo nti duò
nyitié nsàayi, Kuyie mpãñánaantì náambè bomu ke
bo nti náá nKuyie nkpeti. Ti wammúnè tináaantì tìì
bo nte kè tí ò kùα. Bá nyíénnè ò di náá nti timαu.

¹⁹ Mí nSedemii kè m bέi nke dδ:
N Yiε nKuyie ndaatení n kpéi,

18:17 +diyie yìèní kèè bíékè kó kuyaakù: Dε kó kuyaakù ã
nkpeñìmu ke tònnì ke buò ndetie.

keè bèè í dós n kpeti bè nàá ntì n kprí.

²⁰ N dòò mesàà kè bè bo n ténné meyeinaà?

Bè keú difò̀tìrì ndi ke bo m bantóo di mièke.

A báá yè n do karimè a borè ke da báá mbe kprí,
nkè dè bo yie nkàa mièke báá bè do.

²¹ Nè de kprí duó nkè dikònnì tanní képoté be bí,
yóu kè bèe bè kùò kè be pobèe pàà be bí nè be daabè,
kénaá mbe kúpobè.

Yóu kè mutenkũũ ntanní kè bèe kú,
kè mudoo kònnè be kó bedapàmbè.

²² Duó nkè benitiyibe be do kè yedabùò ndátinné
be cẽĩ

bè keú mèn kprí ndifò̀tìrì ke bo m bantóo,
ke buò nyiwẽĩ n ce mièke.

²³ N Yiè nKuyie nha yému bè dàkiimè n kprí

ke bo n kuò, a báá bè cĩé mbe yei,

a báá ùté be yei.

Yóu kàa mièke be do.

Bò mbe ketenkè a báá bè yóu.

19

Kuyie ndònnenèmè Sedisademma təcètè tètè pònte

¹ Kè ti Yiè nKuyie nni mbéinnè ke dò: Kote kédonté təcètè kàa dèe a yú Isidayeeri be wuò nkó bekótibè nè ikuó niùbè. ² Kè dí yè beyaamaribè kó dibòrì kékote Inommu biriku kàa pĩéké n yóó mè nda náké tì: ³ A pĩéké ke dò: Díndi Sudaa kó kuwuò nkó bekrààtibè nè Sedisademma ei kòbe ntenè mí ndi Yiè nKuyie Mpakadaa n tú mù: N tú n yóó bonté meyei mme di nkàrì kè benitibèe tì kèè kè dèe bè di kè be to nseití.

⁴ Bè m bùtínnému, ke sīnkùnnε n kó dikàrì ke dè tùò ntihúúntì yebakè bembε nè be yembè nè Sudaa kó bekpààtibè, bè do í yé yè, ke cou bèè í cààrè mùmamù be kó meyiī ndihèi miεke. ⁵ Bè maá dibòð Baadi nwe yewũòtārè ke feu be bí ke tuò nye ĩnkè. Nè m bomè n yí bè duó ndε kó dinùù, n yí tì mbè nàké, n keté ke í tì totí n yèmmè.

⁶ Kè ti Yiè nKuyie mbéi nke dò: De yiè kpaanímu kè bè ténke í yó nyu de kó dibòrì ke tú Tofeti yoo Inəmmu biriku, bè bo ndè yu ke tú kukòùbiriku. ⁷ M bo duó nSudaa kəbe nè Sedisadεmmu kəbe kè bèe yĩεke bè do dó kédòð tì di nkàrì, m bo duó nkè be dootitəbèe bè do mudoò ké bè kùə. Tinòtì nè tikpasĩntì kè dèe bè di. ⁸ Be εì bo dəúnko kè benitibè ndí yàu kè be kəmbùàtì duò kè bè tu wúó! Wúó! Wúó, ké wεte ké mbè naati kè bè ndaú ke bəkii yeyə meyei mmèè dì tùòkení me kpéi. ⁹ Be dootitəbè bèè í məke onitì kó mesémmè bè bo bè pi, kè bèe cááké bemómmbε be bí initidaaì nè initipòì. Bè bo ta mèè fèũtímè nè mèè áarimè bo ndεu kénte kè bèe cááké betəbè.

¹⁰ Sedemii kàa tì pĩéké ke dèè á pənte tεcètè a tə tè bèè da neínè be ìkè ké bè nàké ke dò: ¹¹ Mí mbe Yiè nKuyie Mpaakedaa n tú m bo pənte be kó kubotí nè be εì bè òð pəntemè tiyaamatì, bá de kó yeyākè ténke báa yie nkétau.

Bè bo nkūrì becírìbè Tofeti ke yé mεfiè nténke í yó nkpaámè kupíkù tekù makù. ¹² Kè ti Yiè nKuyie mbéi nke dò: N yóó me ndòò di nhèi nè bèè bo di miεke di kpεre bo naánnè Tofeti kó dikàrì kpεre dòmmè. ¹³ Sedisadεmmu kó sicéĩ nè Sudaa kpààtibè kpεsi bè tùò nsì ĩnkè tihúúntì siwãã kpéi nnè bè cou

sì yebòkè menaà sì bo sīnte kēnaá nTofeti èi kperε dōmmè.

¹⁴ Mēmme mí nSedemii kè n wētēnī Kuyie ndo n tō ndè Tofeti kéta kécómmú Kuyie cīētè dānkù kébéinnè benitibè bemou Kuyie m pāānāaṅtì ke dō:

¹⁵ Ti Yiè nKuyie Mpakεdaa Isidayεεribe tū nkù tu kù yóó duó nkè meyei nkù nàké mèè kpéí nkè mèè domu di nhèi nè sihekési sī di tōkénè bè kpénkūnne mèè kpéí mbe to ke í yie nke kēnté kù nàké tì.

20

Bè pīmmè Sedemii ke bou

¹ Mēmme ikuó niùtì Pasuu Imεε birε wèè baké bèè bàà Kuyie ncīētè ò kèemè mí nSedemii n náámmè Kuyie mpāānāaṅtì, ² ké m bente ké m pī nkéboú kápítinné Kuyie ncīētè kó dibòrì didéri bè tu di Bεnsamεε kperi ké m pūtinné. ³ Kè dèε wenté kè Pasuu m píté, mí nSedemii kè nhò nàké ke dō: Ti Yiè nKuyie nténke í yó nda yu ke tú Pasuu, kù yó nda yu ke tú Kukōmbòdorí nku. ⁴ Ti Yiè nKuyie ntu: Kù bo da bənté kukōmbòdorí f̄́ nnè a népobè, kù bo di ānné di dootitəbè nou miεke kè bè ndi kəù, a yóó dè yamu nè a nuə. Díndi Sudaα kəbe kù bo di ānné Babidənni kóo kpààtì nou miεke kòo di pīmmú kékōnnè ké di kuə nè disie. ⁵ Di nhèi kəbe məke dè demou, be tōmmú kó mucóntimu mumou, be kperε desààrè bè tá dè. Sudaα kó bekpààtibè kó tikpàtì timou, be dootitəbè borè eí, bè borè tō demou kékōnnè Babidənni. ⁶ F̄́ mPaseuu nè a cīētè kəbe bemou bè bo di pīmmú kékōnnè Babidənni, a yóó ke nkú, bè yóó ke nda kūnné f̄́ nnè a népobè a do náá mbè siyáàbisí ke tú Kuyie mpāānāaṅtì.

Sedemii seimmè Kuyie

7 N Yiè nKuyie nha n ciitému ke n na
 a m pĩnnè muwḗrímú mmu ke nh auté,
 kè benitibè n daú yewe yeməu,
 beməu kè bè nti ientii.

8 Kè yé m baa ð n yóó béimmè ke tú:

Meysi mbo di do, bè bo di fěũ.

N Yiè nKuyie nha kó tináaṅtì kpéi nte kè bè ð ntũũ
 ke n daú.

Ke n sáá ntipĩtì timəu.

9 Kè n yĩ m báá béi nha náaṅtì, m báá kãáte a yètìrì,
 dè ndò muháá mmamù còú m miéke,
 kè n dò m bo minné kényĩéke.

10 N yomu benitibè beməu wéúmè ke tú:

N tú: Meysi nkéríní, meysi nkéríní
 ke donninko be kōmbùòtì tipĩtì timəu,
 ke n népobè sààbè tu tí ò dáa, ti ò dáa
 bè bàa m bo yetémè mme kedo
 ke náá nke tú: Ti yóó ò namu képeite.

11 N Yiè nKuyie mme nni mbonèmu ke tú okpàrìteu
 kperi,

deè te kè bèè n fěũnko kè beè yóó duó,

bè yóó yĩkemu kédi ifei,

de kó ifei bo mbo sáá, ì báá deè.

12 N Yiè nKuyie Mpakadaa fǒ nwèè wèi wèè wetí,

ke yé o yèmmè nè o yeṅtotí,

a yóó bè pèitemu n kpéi.

Ke yé n duómmè n kperε fǒ nwe.

13 N dièmmu ke sántí n Yiè nKuyie,

ke yé kuù ðḡ deetémè ocĩrì,

kóò fiète beyeibe nou miéke.

- 14 Kuyie ncõõ bè m pèité dìi yìè.
N yènní dìi yìè n yõ pòutì miεε de kó diyìè báá yà
mesáà.
- 15 N cõõmu wèè nàké n cice ke tú:
A pokù pèité denitidabire kè diwèi benné kóò pĩ.
- 16 De yìè mbo ndõnnè diheì Kuyie mpõnte di bá
mesémmè í kù bo,
ò níi bo keè mudoò kó tεheutè dikünweñni,
kuyie ncuokè mudoò kó yedabùò.
- 17 Kuyie nkàa do nyóu kè n kú n yõ pòutì miεε tá?
N yõ pòutì na ntú n kó kufõti, kè n na nkpaáo ke í
yènní.
- 18 Ba nte kè n yènní n yõ pòutì ke bo nyau mεféũtímè
máà nè meyeñcaàrimè?
Ke m bo ifei miεε sáà ke yàa kúnè?

21

Kuyie mpāānāāntì nāāntò nākémè bè yóó pòntemè Sedisademmu

¹ Nte ti Yiè nKuyie ndo m béinnè tì okpààti
Sedesia tōnní dìi mōnnì Madikia bire Pasuu nè
Maasesaa bire Sofonii ikuó niùti m borè kè bè bo n
náké ke dò: ² Babidōnni kóo kpààti Nebukannesaa
weè ti do mudoò. Beé nKuyie nkè ti yà kù bo
dòò tidietì ké wè nti dētinnè. ³ Kè m bè tèñné ke
dò: Dí náké okpààti Sedesia ke tú: ⁴ Ti Yiè nKuyie
nyIsidayεεribε tũ nkù tu di tō tìi kpààrentì ke
cokùnè Babidōnni kóo kpààti m bo duó nkè di kó
behāāpòmbè bèè yè ke dokùnè Babidōnni kóo kpààti
nè o kabe bèè cētinnε diheì kè bèè kónté, kètanní
diheì miεε ké di do. ⁵ Kè n cómmú ké di dokénè m
mómumu kè dí yà n nōnyōnni dōmmè nè n kpeñnimè
m miεε keè di yè ke di còuté mediè. ⁶ M bo banté

mutenkũũ nde kó dihei benitibè nè iwũṣ kè dèe kú demou. ⁷ Kè Kuyie nni nsaké ku náaṅti ke b́ei nke d̀: Sudaa kabe koo kpààti Sedesia nè o tũmbè nè besambe bèè bo yenténè mutenkũũ nnè mudoò nè dikònni m bo bè ànné Babidənni koo kpààti Nebukannesaa nou miēke nè bè dootitəbè bèè bè dónè mukũũ mbe nou miēke. Bè bo mbè kòu nè yese bè báá súó nhòmou. Bè báá kuó nhòmou mesémmè, kunáá mbá mbè bonè òmou.

⁸ Náké be ke d̀: Mí ndi Yiè nKuyie n tú bèe tããtè mufòmmu yoo mukũũ. ⁹ Wèè bo mbo dihei miēke mudoò muu yóó ò kònnè yoo mutenkũũ yoo dikònni kè wèè me nkàte ke duó nhomáà Babidənni kabe bèè di pi ò báá kú dèe yó ntú o kó mucóntimu. ¹⁰ N yitè ke wèētemu de kó dihei bíékè ke bo di d̀ò meyi dè í tú ke bo di d̀ò mesàà. De kó dihei kabe doti Babidənni koo kpààti nou miēke nke kòò bo bè c̀ou mmuháá. Mí ndi Yiè nKuyie mmũ b́ei.

Kuyie nnaké ti tekpaàtic̄t̄è kpéi

¹¹ Díndi Sudaa koo kpààti kabe kénténè di Yiè nKuyie ntú mù.

¹² Díndi Dafiti yaabí ntenè di Yiè nKuyie ntú mù:

Dí mbekù bá dii yiè kè dè nwenni,

kédεεtè bè f̄ũnko wè,

kòò fiète nè wèè ò f̄ũnko.

Kè mēè d̀ake m miēke bo di yènní

di d̀ò mēè yei nkpréi,

ké di c̀úté muháá nkɔme bá òmou báá na ké mù kùò.

¹³ Díndi bèè bo Sedisademmu tãri yómmè

ke s̄ĩ nkubiriku,

ti ta titəbè mbe.

Mí ndi Yiè nKuyie mmũ b́ei.

Díndi bèè nàá nke tú
òmoù báá na ké ti do mudoò kéta ti cēkperí miēke.

¹⁴ N yitoomu ke bo di yietí di dòò mēè yei,
mí ndi Yiè nKuyie mmî bēi.

M bo bənté muhǎá ndi kó kutúúkù detie mbè tu dè
sétirì de kaku,
kè kùu cóuté páíí kétaunnè dèè kù təkénè.

22

¹ Kè ti Yiè nKuyie nyíé ké m béinnè ke dò: Cúté
kékote Sudaa kəbe kóo kpààti cīētè kénáké ti nnáaàntì.

² Náké be ke dò: Fǎ nSudaa kəbe kóo kpààti wèè səté
ke kari Dafiti kó dikpààtikàri ìnkè nè díndi bèè tu o
tǔmbè nè bèè kó dimàà taà tekpààticīētè, ³ ntenè ti
Yiè nKuyie ntu mù: Mbekùnè tibeéntì kè dè sié ke
ní deeté bè fēũnko wè, kóò fiète, di bá nfēũnko bèè tu
beròòbè nè iciribí nè bekúpobè ke fekù be kperε. Di
bá nkòù bèè í càke mùmamù dihei dii mmieke. ⁴ Kè
di yie nke tǔnne de kó yetannò Dafiti yaabí bo ntú
bekpààtibè kénkari o kpààtikàri. Bè bo ndekù sisēī
nè sikpàrinaasēī bembe nè be kó betǔmbè nè benitibè
ke taà tekpààticīētè miēke. ⁵ Kè di me nyí yie nke
tǔnne de kó yetannò, mí ndi Yiè nKuyie m béimmu,
ke pàrikè kè de kó tecīētè bo pənte kénáá ntidobontì.

⁶ Nte mí ndi Yiè nKuyie mbéi ntì kè dè ntukúnè
Sudaa kəbe kó tekpààticīētè:

Fǎ nSudaa kəbe kóo kpààti n wúo nha cīētè
kè tè donnè Kadaadi tǎri kó kutúúkù nku,
ke dò nDimaa tǎri yómmè.
N né béimmu ke pàrikè
ke tú m bo tè dòò tedəntè kó dikpáá

òmòù í ã dì.

⁷ N yóó ínní bεpòmbè mβε a kpéí nnè titònnenti,
kè bεε kōũ sètìrì deí kó yεsǎ̀nkè

ke yè còu mmuhǎ́.

⁸ De mmònni kè iwuò ntei kàβε mpēnkù de kó dihei borè ke békú betàbè mùù kpéí nte kè mí ndi Yiè nKuyie kè n dǎ̀ mie nde kó diheidiè. ⁹ Kè bεε bè tḗnné ke dǎ̀: Bè dootóo metaummè be Yiè nKuyie ndo bè dǎ̀nnèmè mme ke ninku yεbàkè ììkè ke yè feu iwṹ.

Bè nàké ti Sadummu kpéí nwèè còuté Sosiasi tikpà̀ti

¹⁰ Kè ti Yiè nKuyie mbéi nke dǎ̀:

Díndi Sudaa kàβε, báá kuónnè wèè ku,

mesémmè báá we ndi pī́nnè

pètìnke kuónnè bè pī́ nwè ke kònnè o kpéí,

ke yé ò ténke í wētínímè.

Ò ténke í yóó yà dihei bè ò peité dì.

¹¹ Nte ti Yiè nKuyie nnàké ti Sosiasi birε Sadummu * kpéí, Sudaa kàβε kóo kpà̀ti, wèè do sòtè o cice Sosiasi kpà̀ti kù tu ò me nyítémè di nhei ò ténke í wēténí. ¹² Bè ò pī́ nke kànnε kòò yóó ke nkú, ò í wētíní ténke ke bo yà di nhei.

Kuyie nkpannè ti Sosakimmu

¹³ Fǎ́ nSosakimmu a bo yà,

fǎ́ nwèè duó nkè bè da maá sikipà̀tìcǎ́i

bá a í dǎ̀rì dèè sìé,

ke duó nkè bè maà ke sàkù tidà̀ntì

a me nyí bè duò nha dò nké bè duó ndè,

* **22:11** Sadummu: Okpà̀ti Sosiasi yètìrì tərì ndi Sadummu (wénté 2 Bekpà̀tìbè 23:31).

ke pĩńné benìtìbè mutǎmmú detetìrè
bá a í bè yietì.

14 Fǎ nwèè nàá nke tú:
M bo maá tekpààtìcǐètè dietè
kékéké tidieti dietì
kékeú sibòo ké sì diti sétìrì kó tidabεεtì,
ké tì tò mmewũò kè mè ndò nfetònfè.

15 Okpààtì a cice do yommu ke yǎ betòbè kǎme,
ke me nní ndǎori dè bèkúmè,
kémbekù kè dè sié,
kòo kperε demou yìé.

16 Kòo nkommu beçĩribè nè besénnìbè,
kòo kperε demou yìé
wèè dǎòri memme weè n yě,
mí ndi Yìè nKuyie mĩ béi.

17 Fǎ mme nwanti amáà kó mesàà mme,
ke kǎu bèè í cààrè mùmamù,
ke fǐũnko benìtìbè mediè.

18 Nè de kpéi nte mí ndi Yìè nKuyie nkè nda
nàánnè fǎ Sosiasi birε Sosakimmu Sudaa kǎbe kóo
kpààtì kpéi nke tú:

O bo kú òmǎu báá kuó nho kũũ,
òmǎu báá saute o kpéi,
ke dò: Áú n tebite! Áú n tǎũ!
Dikúdabònnì báá kuó nho kpéi nke dò:
Áú n yiè! Áú okpààtì!

19 Bè bo ò kũnné feǎfè tēmè
bè bo ò fũrí kédenne Sedisademmu èi kédootóo.

Sedisademmu èi kǎbe yóó dimè ifei

20 Sedisademmu èi kǎbe, dekenè Dimaa tǎrì kǎpĩǎké,
perεnè metamme Basǎã tǎrì,
kéwekii mediè Abadimmu tǎrì ñnkè,

ke yé di natitòbè bεmou domèmu.

²¹ N do yóo di béinnè kè dèmarè í di kóónnè,
kè di yete ke dò:

Di báá kénté,

di borime mme nè di bémmè.

Di í yie n náaàti diyie mari.

²² Kuyaakù kuu kau bèè kó dimàà tu a kó benitìbè,
kè bè pīi ndi natitòbè bεmou ke kũũnnè,
di kó meyei mmeè te kè di di ifei ke kēke.

²³ Díndi Sedisadεmmu èi kòbe
di kó diheì maánè Dimaa túúkù kó ideí nyi,
kè di cěĩ sàrinè sétirì kó detie nkó tidabεeti ke fité,
kuyonku bo di do diì mǎnni
kuperitéyonku ã pīmmè onitipòkù,
di bo kǎmmú de yiè.

Kuyie nnàké tì Sosakimmu birε Konniyau kpéí

²⁴ Mí ndi Yiè nKuyie m bomu kè míí béi, bá kè
Sosakimmu birε Konniyau † do dò mmumámáá kè
nh ò ũ n nàùtè youte m bo ò ùté, mí ndi Yiè nKuyie
mmíí béi. ²⁵ M bo ò duó mbèè dó kóò kùò, bεmbe
o bùòti duò bè, n yóo be nhò duó. Nebukannesaa
Babidǎnni kóo kpààti, ò tati weè n̄ou mieke, wenwe
nè o kòbe. ²⁶ Wenwe nè o yǎ wèè ò peité n yóo bè
dootóo diheì terì mari mieke nke, bè í bè peité dè, kè
bè ke nkú. ²⁷ Kè bè nyáá mbè bo wētenímè diheì bè
mε mbáá na kēwētení.

²⁸ De kóo Konniyau, ò naá nkuyǎũ nku bá òmòu
ténke í ò dǎà? Yáà ba nte kè bè ò dènnε diheì wenwe
nè o bí? Ke bè dootóo diheì bè do í yé dì?

---

† **22:24** Konniyau: Konniyau do di diì mǎnni tikpàti kè bèè ò yu ke
dò Yeoyakimmu nwe (wénté 2 Bekpààtibè 24:8).

²⁹ Áú n kó ketenkè kɔbe! Kénténè ti Yiè nKuyie ntu mù. ³⁰ Ti Yiè nKuyie ntu dí wāri o yètìrì bekpààtìbè yètè bo dìi pátìrì mièke ke dò ò í mɔke debire, o kperè yè detetirè nde, o yanfè mièke òmòu í yóo naá nhokpààtì kékari Dafiti kó dikpààtikàrì kèbaaté Sudaa kɔbe.

23

Bepɛcɛmbe yeibe nè opecɛnti sààwè bè cǎǎ ndè

¹ Kè ti Yiè nKuyie mbéi nke dò: Di bo yà díndi bèè ni n kó benitìbè. Di dònne bepɛcɛmbe yeibe mbe bèè òó yóu ipe kè ì cǎte kécíété. ² Nte mí ndi Yiè nKuyie díndi Isidayeribe di tũ nkù m b́éi ntì bèè ni n nitìbè be kpéi. Díi cíe m pe ke ì bèti, di í dààte m pe kpéi, n yóo íté kécómmúmu ké di poté di yonku nè di dɔ̀òrìmè yeime kpéi. Mí ndi Yiè nKuyie mmî b́éi.

³ N yóo wẽte ketíímmu m pe ì kraá kraá yehékè ì do ciété kémbu yèè mièke kéwẽte ké ì tẽ́nné i cónni kè ì pié késũũ. ⁴ N yóo wammúmu bepɛcɛmbe bèè yó nyi cẽmmù kè ì ténke bá nyĩ̀̀kù, kufõwaá nténke bá nyi bo, fẽmafè ténke báá feti. Mí ndi Yiè nKuyie mî b́éi.

⁵ Dɛ yiè kpaanímu dì bo tuòke dìi yiè, kè n dennení Dafiti wuɔ mmieke okpààtì sààwè, ò yó ntú okpààtì wèè cii wènwe, kémbekù kè dè wenni, ke dɔ̀òrì dèè sié dihéi mièke. Mí ndi Yiè nKuyie mî b́éi.

⁶ Dɛ kó ye we mièke Sudaa kɔbe bo cooté, Isidayeribe bo mbo, tìmatì bá mbè kóónnè, bè bo nda yu ke tú: Ti Yiè nKuyie a dɔ̀òrì dè siému.

7 De yiè mènke kpaanímu mí ndi Yiè nKuyie mí b́ei, de yiè bè ténke ní í yóó parikè ke d̀ò ti Yiè nKuyie mbomu kuù d̀enneni Isidayeribe Esibiti. 8 Bè ní bo parikè k̀e d̀ò ti Yiè nKuyie mbomu kuù d̀itení Isidayeribe kó kuwuo kubakù yóu bíékè kó yehékè miéke nè itempè mbè do c̀iété ké mborè k̀e bè wète ke bo be kó ketenkè miéke.

Sedemii kpànnèmè bèè sou nke tú bè naá nKuyie mpããnaãnti

9 Mí nSedemii k̀e m b́innè Kuyie mpããnaãnti náam̀bè ke d̀ò:

N yèmmè meè cààrè mediè k̀e n kũd̀ k̀éké k̀e n k̀onti
au,

k̀e n sãáténè onit̀i wèè muó mmenaà,
onit̀i menaà mbènnè wè,

ti Yiè nKuyie nkùù d̀ò mpáí k̀u n nàké t̀i kpéi nke
tú:

10 Dihèi dimou kabè dauti dautinè betabè mbe,
mí Kuyie m bè cõmu

k̀e bè ti yedabùò.

Timút̀i kpeímu dinaacenni.

Benit̀ibè buróo meyei mbíékè máà ndi,

be k̀onti yau meyei ndòòrimù bíékè nke.

11 Bèè naá m pããnaãnti nè ikuó niùbè bè naá
mbeyibe mbe,

ke d̀òri d̀èè í wenni nè n c̀fètè miékoo.

Mí ndi Yiè nKuyie mí b́ei.

12 Nè de kpéi be kó ice bo anke,

d̀è bo bè biite k̀e bè ntuòt̀i ke duò,

m bo bè bonté dii m̀onnì meyei,

m bo bè poté dii m̀onnì.

Mí ndi Yiè nKuyie mmí b́ei.

Kuyie nkpannèmè bèè soú nke tú bè nàá nku pããnáàntì

13 Kè ti Yiè nKuyie mbéi nke dò:

Bèè bo Sammarii ke náá m pããnáàntì, n yàmú be kó
tiyèintì,
nè dibòò Baadi kó muwèrímú mmu bè nàámmè ke
fétinko
n nìtìbè Isidayeeriβε.

14 Bèè bo Sedisadεmmu ke náá m pããnáàntì kè
bεmβε κπερε né náá nyisòke,
bè dauti dautinè betòbè mβε ke náante siyáàbìsí,
ke yáúkùnkò meyei ndòòrìbè kǎntì,
ke bè dìítí bá bè í yóó na kébanté be yei.
Nè Sodεmmu εì kòβε be pókù nku,
nè Komòò εì kòβε bè dòmму só.

15 Dεè te mí ndi Yiè nKuyie Mpakεdaa kè n tu:
M bo nii mmεdòmμè bèè bo Sedisadεmmu ke náá
m pããnáàntì,
bè bo yà mεbèrìmè,
ke yé nè beè borè nde meyei nyiènímè ke tori
besòmbε.

Bèè soú nke tú bè nàá Kuyie mpããnáàntì

16 Mí ndi Yiè nKuyie Mpakεdaa mûi béi nke tú:

Di báá kénté bèè di soú nke tú bè nàá m pããnáàntì,
bè di soummu, bè di náá mβε yeimmè dó tì nti,
tì í bonní mí ndi Yiè nKuyie m borè.

17 Bèè nàá, bèè sènkèrì bèmβε n náàntì,
bèè di náá nke tú n yè ndi yó nyo ndiwèi máà,
ke náá mbèè yete n kpeti ke tũ mbemómμmμβε be
kó itié,
ke tú meyei mmamè í yóó bè tùòkení.

18 N do náá kè be we mbo ke wúó?

We ndo kέmmú kέkeè n tú mù?

We ndo dake n náá ntì kpéí?

We ndo tì kèè?

(Sedemii béi ntì)

¹⁹ Kuyie nkó kuyaaakù kuù kèríní,

ku miεke keè yènní,

kuyaaakù kperíkù kuù iténí ke puoti beyeibe.

²⁰ Kuyie mmiεke í yóó do kè kù mu nyí dòò kù wùó

nke bo daò tì,

di yóó dente ké tì bantému.

(Ti Yiè nKuyie mbéi ntì)

²¹ De kó benitibè bèè náá m pããnáãntì bè sònté

ke cokùmu, n yí bè tō,

bè sònté ke náámmu n yí bè béinnè.

²² Kè bè do mbo n náá ndè, bè na nnamu kénáké n
nìtibè n náãntì,

kè dè nte kè bèe yóu ice yeiyi kéwētení m borè.

Ti Yiè nKuyie mbomè kutenkù kumou

²³ Mí ndi Yiè nKuyie m bomu tipítì timou:

N wúómmu detóónnè ke wúó ndedétirè.

²⁴ Òmòu bo na késori kupíkù makù kè n yí nhò yàà?

Mí ndi Yiè nKuyie n di bekemu.

M bomu tipítì timou ketenkè nè keĩnkè.

Mí ndi Yiè nKuyie mĩ béi.

Ti bo mbaatimè meyòbii nnè tiyòfèntì

²⁵ Kè ti Yiè nKuyie mbéi nke dà: N kèèmu bèè yē

mbè náá m pããnáãntì bè náá ntì. Yie nníí dà: N yà

tidouñtì. Kòò tòu dó: N yà mebenkùmè. ²⁶ Dè yó

nkááké de bèè yē mbè náá m pããnáãntì kè bèe yóu

bè bo nnáámmè siyábìsí nè be yèmmè dó tì? ²⁷ Bè

náá mbè yàu tìì douñtì ke dó n nìtibè bèè n yē. Be

yembè do n yèmmè kètũnne dibòò Baadi. ²⁸ Kè wèè yà tidəuñtì wèè náké o dəuñtì, kè n duó nwè n náaàntì wèè tì náké n tì nhò duó nkè tì dòmmè.

Di báá wēnné tiyòfèntì nè meyòbii,
mí ndi Yiè nKuyie mî b́éi.

²⁹ N náaàntì dò mmuháá mmu ke tuò,
ke do ndieñkèrì ke può ndipèrì.

Mí ndi Yiè nKuyie mî b́éi.

³⁰ Dèè kpéí nte mí ndi Yiè kè n kpànnè bèè tu bè náá m pāānāaàntì, ke yuukunè betəbè n náaàntì. ³¹ Nè de kó benitìbè bèè yè mbè náá m pāānāaàntì bè ɔ̄ s̄nté kéhaatoomu kédeè ke dò mí ndi Yiè nKuyie mî yè, nè be titəbè mbe. ³² N kpànnèmu de kó benitìbè bèè yè mbè náá m pāānāaàntì, bè mòke sifeí nsi, bè di soummu ke di náá ntidəuñtì siyáàbìsì kpèti ke fétinko n nìtìbè. Mî í bè t̄ɔ̄, n yí ikú òmòu, bè náaàntì í teennè tìmatì. Mí ndi Yiè nKuyie mî b́éi.

Kuyie nnáaàntì tu ditəu ndi ku nìtìbè kpéínnáà?

³³ Kè ti Yiè nKuyie mbéi nke dò: Kòo nìtì mòu yoo wèè náá m pāānāaàntì yoo ikuó nìtì mòu da beke ke tú: Ti Yiè nKuyie nda tóu nhòntì náaàntì? Á bè tēñné ke dò: N yè mbeè náá nditəu n kpéi kè n yóó bè dootóo. ³⁴ Kè m pāānāaàntì náaàntòo mòu yoo ikuó nìtì yoo benitìbè mieke kòò mòu yí mí ndi Yiè nKuyie nhò tóu nditəu mari, de kóo nìtì mî mómmuə n yóó ò poté wenwe nè o c̄fètè. ³⁵ Ntenè di dò nke níi beke tì ditəbè: Bá wè ò nìi beke otəu kè dò Kuyie nti tēñné ònti, kù ti béinnè ònti? ³⁶ Ditannùu dii tu: Kuyie nti tóu nku náaàntì di bá ndi náá, ke yé bá wè weè tu o kó ditəu, ke yé di cààrèmmè mí ndi Yiè nKuyie Mpakədaa díndi Isidayeeri be di tũ nkù n

kó tináaàntì nti. ³⁷ Wèè tu ò nàá m pããnáaàntì a níí ò beke ke dò: Ti Yiè nKuyie nda tẽhné ònti? Kù da nàké ònti? ³⁸ Kè di me ntu: Ti Yiè nKuyie nti toú nku náaàntì bá nè m me ndi nàkémè ke tú di bá nnáá nde kó ditannùù. ³⁹ Nè de kpéí n yóó di yetemu páíí ke di dootóo, kè di déténe dihei n do di duó ndi díndi nè di yembè. ⁴⁰ N yóó duó nkè dí di ifei nyi sãã, bá di báá yè i mièke diyie mari, di báá ì yè nnè di bo mbomè.

24

Kuyie ndònnenèmè Isidayeribe yetebe sààyè nè yèè càke

¹ Kè Kuyie nní mbenke kè n yà yemámmùyákè yèdéyè kè fikíè kó yebe píéké ye mièke kè yè Ìkú ti Yiè nKuyie cǐtè ìkè. De do sǐ mBabidònni kóo kpààti Nebukannesaa pǐrímú Konniyau Sosakimmu bire Sudaa kòbe kóo kpààti nè o kó betũmbè nè beyántibè nè bemáábè ke bè kònnè Babidònni. ² Kè dimámmùyáà mari kó yetebe tú yesààyè ke wenni mediè, kè diteri kpeye càke, bá ke í dò nkédi.

³ Kè ti Yiè nKuyie nní m beke ke dò: Sedemii a yà ba? Kè n kù tẽhné ke dò: N yà fikíè kó yebe nye kè yèmayè wenni mediè nkè yeteyè càke bá yè í dò nkédi.

⁴ Kè ti Yiè nKuyie nní mbéinnè ke dò: ⁵ A wúo nyetebe sààyè kè dè da naatimè, n wúo nSudaa kòbe n dènnè bè be eì, kè bè bè pǐrímú ke kònnè Babidònni kè dè n naati meè botí, kè n dó ké bè dòò mesàà. ⁶ N yóó bè wènté fenònsààfè nfe, kèwète ké bè tẽhénéí be eì ké bè kànnè ke ténke báá bè pònte, n yóó bè fíimmu ke ténke báá bè uuté. ⁷ N yóó bè duó mmeyèmmè mme kè bè m banté mí mbe Yiè nKuyie nkéntú n

kɔbe kè m bè te ke yé bè yóó wētenímè m borè nè be yèmmè memou ndi.

⁸ Bè ɔ̄ dɔ̄ mèè botí yetebe yèè càke ke í dò nkédi n yóó me ndɔ̄ Sedesia Sudaa kɔbe kóo kpààtì nè o tũmbè, nè besɔmbe bèè kraá Sedisademmu nè bèè bo Esibiti. Bemou n yóó me mbè dɔ̄ mí ndi Yìè nKuyie mmî b́í. ⁹ M bo bè dɔ̄ dè nè m bo bè bɔnté mèè yei m bo do yebotè kɔmbùàtì, m bo bè cíe nkè bèe taá yèè ekè mieke bè bo mbè sènkú, ke bè sáá, ke bè bɔmmù kusínkù. ¹⁰ N yóó duó nkè mudòò muù bè do kè dikòmni tanní nè mutenkũũ nkè bèe kú ketenkè m bè duó nkè bembè nè be yembè kédee.

25

Kuyie mb́í ntì Sedisademmu èi nè Sudaa kɔbe bemou kṕí

¹ Sudaa kɔbe kóo kpààtì Sosiasi bire Sosakimmu kpàtì benni naannì mieke nke Kuyie nni mbéinnèmè Sudaa kɔbe bemou kṕí. De do s̄ mBabidɔnni kɔbe kóo kpààtì Nebukannesaa bo o kpàtì benni ketirì mieke nke. ² Mí nSedemii kè m béinnè Sudaa kó kuwuo nkɔbe nè Sedisademmu kɔbe ke dɔ̄: ³ Nè Amɔ̄ bire Sosiasi Sudaa kɔbe kóo kpààtì kpàtì benni tɔpítè nè ditáánni kéntɔ kétuɔkenèní yíe, dè mɔke yebie nsipísidé nè yètáati ndi, n di náánnèmè di me nyí dɔ̄ ké n kénté m me nyí yóu m bo ndi náánnèmè Kuyie nni nduó ntì di me nyí n kénté. ⁴ Ti Yìè nKuyie ntũðnnímu ku kó betɔmbè bèè nàá nku pããnáàntì sáá, di me nyí yie nke cãnnení di to ke bo kénté. Di í yie nke kèè. ⁵ Bè do di náámmu ke tú bá wè wèe yóu kuce kuyeiku, nè o dɔ̀rìmè yeime kè dèe yie nkè dí mbo dihei di Yìè

nKuyie ndi duó ndì nè dimònnì, díndi nè di yembè ké ndì te sáà. ⁶ Di báá tūnne yebòkè kéninku ye ìkè ke yè bàá, di bá mbáá ndi dòò dè nè di n̄ou ke íinko Kuyie mmieke kè dèe yie nkè kù báá di caàrè. ⁷ Ti Yiè nKuyie ntì ndi nàkémú di me nyí yie nku kp̄eti, ke sòké ke ninku di dòò dè nè di n̄ou de ìkè ke íinko ku miéke kè dè di t̄ouní meyi.

⁸ Deè te kè ti Yiè nKuyie ntú: Di mè nyí yiemme ke kènté ku kp̄eti, ⁹ kù yóó íinnímu kubakù yóú bíékè kó iwuò nyim̄ou kè ku kóo t̄ontì N̄ebukannesaa Babid̄onni kóo kp̄ààti nyí ni ke ìi do di nh̄eì nè yehèkè teyè yèè d̄i fité, ké di kùò páíi kè di eì d̄óúnko kènaá ntidobontì, kè ibotí teì níi di yà kè dèe ì di kè ì mmáàrì i yò. Kunku ti Yiè nKuyie nkuù b̄eì. ¹⁰ Kè diwèì kó yebaa ndeè kè mupotúòmù kó iyie nténke bá mbo, dinàà ténke bá nkuò, fitírè kó kuwenniku ténke bá mbo. ¹¹ Kè diheì dim̄ou naá ntidobontì, kèntò k̄etuòkenè yebie nsipísìyiekè. De kó iwuò nyim̄ou kè ìi bóúté Babid̄onni kóo kp̄ààti. ¹² Kè yebie nsipísìyiekè p̄èṣtè kù bo poté Babid̄onni kóo kp̄ààti ò dòò mèè yeì nk̄p̄eì. Kunku ti Yiè nKuyie nkuù b̄eì. Be eì bo naá ntidobontì kéd̄óúnko sáà. ¹³ De m̄onni kù bo duó nkè meyi mm̄em̄ou ku nàké mèè kp̄eì kè mèe do de kó diheì, meyi mm̄èè w̄ari di n̄p̄átiri miéke ku kóo t̄ontì mí nSedemii n nàké mèè kp̄eì yebotè yem̄ou kp̄eì. ¹⁴ De m̄onni kè Babid̄onni k̄obe múnke bóúté ibotí teì nè bekp̄ààtikperíbè, kù yóó bè f̄ómmu meyi mbè dòò mè.

Kuyie nnàkémè kù yóó bekénèmè yebotè

¹⁵ Ti Yiè nKuyie nyIsidayeribe tū nkù m b̄einn̄em̄u ke yí: Nto febòòfè fie, m miéke kó menàà nh̄a dè kék̄ote ké mè n̄i nyebotè n da t̄o nyèè borè,

16 kè yèe yà kémuó nkénháá mmudoò n yóó bè bonté mù miéke.

17 Kè n cọté febòòfè n Yiè nKuyie nnùtè miéke, kékote kè fè nì nyebotè yemau, n Yiè nKuyie nní tã nyèè borè, 18 kétúóté Sedisademmu nè Sudaa be kó yehékè nè ye kó bekpààtibè nè ye kó betũmbè ke bè pànte kè bè cóu, kè be tenkèe naá ntidobontì, kè benitibèe dè yà kè dè bè di kè bè mmáàrì be ya. Meyei mmèè bè do me kpéi, di me nwúó nkè de dõmmè yíe.

19 Kè n dèè memme kè fè nì nhEsibiti kóo kpààti nè o tũmbè nè sikpààtibìi nè o nìtibè bemau. 20 Nè ibotí tɛi imau nè Uusi èi kó okpààti nè Fidisii èi kou nè Asikanɔɔ èi kou nè Kasaa kperi kou nè Ekunɔɔ èi kou nè bèè kpaá kpaá Asidoti tenkè miéke.

21 Edammu èi nè Mɔabu kperi kabe nè Amõniibe.

22 Ke túóté Tiiri kperi kó bekpààtibè nè Sitõõ èi kabe nè dàméèrì yàà kó yehékè kabe.

23 Nè Dedanni èi nè Temaa kperi nè Buusi nè bèè kuò be tempáàti be tenkè kabe.

24 Nè Adabii èi kó bekpààtibè bemau nè bèè bo dikpàà tedontè kperi bíékè.

25 Nè Simudi èi kó bekpààtibè bemau nè Edammu èi kabe bemau nè Medii tenkè kabe bemau,

26 kétúóté bèè bo kubakù yóú bíékè, metóómmè kabe nè dedétirè kabe, kutenkù kumau kó yekpààtiyo duómè cénke kè bè yà bemau Kuyie mmieke kó dibòò ke dèntenko Babidõnni kabe kóo kpààti.

27 Kè ti Yiè nKuyie nni nnáké ke dò: A bè nàké ke dò: Di Yiè nKuyie Mpakɛdaa Isidayeeribe tũ nkù tu: Dí yà kémuó nkétó kéduó bá ke báá na kèité, kù yóó di bonté mùù doò kpéi. 28 Kè ti Yiè nKuyie nyíé ke dò: Kè bè yete bè bo cọtémè febòòfè kényà, á bè nàké

ke tú: Mí ndi Yiè nKuyie Mpakedaa mî tu bèe yà kè bè í dó bè dó. ²⁹ N yóo keté kébɔnté meyei mme dihèi n yètìrì yu di, kè bembè yèmmè né dò n yóo bè coonà? M báá bè coo! Ke yé n yóo tannénimè mudoò kutenkù kumòu ndi. Mí ndi Yiè nKuyie Mpakedaa mî bée!

³⁰⁻³¹ Kè ti Yiè nKuyie ndò m bè nàké ke dò: Mí ndi Yiè nKuyie nkpannímu keĩnkè, m péúnímu n cēsààtè mièke, n kra nkutenkù kréi nke, kè m píèfè dònnè bèè nàù fínýĩ kó yetebe * be kafe ò ndòmmè kè m píèfè tùòkù itemmànke imòu.

Ke yé mí ndi Yiè nKuyie mî tannémè yebotè tibeénti,

ke bekùnè benitibè bemòu ke kòu beyeibe.

Mí ndi Yiè nKuyie mmî me nyè.

³² Ti Yiè nKuyie Mpakedaa béimmu ke tú:

Meyei mmeè tanní kutenkù ke cánni yebotè, kuyaakù kperíkù kuù iténi kutemmànku.

³³ De yiè Kuyie mbo kuò bè bo ncóú kutenkù kumòu mièke òmòu í yó mbè kuò, òmòu í yó mbè tòú ke kūrì, bè bo naá ntikùtì ketenkè ïnkè.

³⁴ Díndi bèè ni benitibè poténè yekúdabùò, díndi bèè cēm̀m̀m̀u benitibè nduònnè kébintí ketenkè. Dikòu yiè dii tùòke kè bè bo di kuò yepedakè kōme.

³⁵ Bèè ni benitibè di í m̀ake di bo coké kékote kè, bèè cēm̀m̀m̀u benitibè di bo sari ke?

³⁶ Keenè bèè ni benitibè bè kuòmmè,

* **25:30-31** bèè nàù fínýĩ kó yetebe: Bè do 55 keú dipèrì ndi kè dè ndò nkuyiè kè bèè uté yetebe de mièke, kénnaù kè ye nie ncuuti kuyiè kó kuyóú ke taà difòtìrì mièke. Kè bè ní nnaù de kó yetebe ke diè.

dí nyo bèè cēm̀m̀m̀u beǹit̀ib̀è bè ùúm̀è,
ke ỳé ti Yiè nKuyie nkòùm̀è be pecēnku.

³⁷ Ti Yiè nKuyie mmiεke keè yènní kupecēnku
ke dè yē nfíúú ke yē nkáré.

³⁸ Ti Yiè nKuyie nhòotenímu diciríciripànni kōme,
ku miεke keè bè yènní,
kè kù bè bonté mudoò kè be ei dǎúnko.

26

*Bè yēm̀m̀è bè bo kuw Sedemii wèè nàá nKuyie
mpāānāānti*

¹ Sudaa kabe koo kpààti Sosiasi bire Sosakimmu
kpàti ketírí dìi m̀ǹǹni, kè ti Yiè nKuyie nní nnáké
ke d̀: ² Sedemii kate, mí nKuyie n cīētè towaà,
képīēké kénáké Sudaa ekè yemou kabe bèè k̀r̀r̀iní n
cīētè mubáammu, tināānti n da nàké ti, a báá súo
ntìmatì. ³ Kè dè naati bèe keè kēwētēnī m borè, kέyóu
be yei, kè n ceete n yèmmè kέyóu n do dó ké bè d̀d̀
m̀è yei mbe d̀d̀r̀im̀è yeime kpéi. ⁴ Náké be ke tú: Mí
ndi yiè nKuyie m̀i tu kè bè í k̀ǹt̀é n kpeti ke t̀ǹne
n kuó m bè dúo nyi, ⁵ ke yie n kó betōmbè bèè nàá m
pāānāānti bè bè nàá ntì, n kó betōmbè n t̀ū̀d̀nko bè
sáā, bè me nyí yie mbe kpeti. ⁶ M bo d̀d̀ te ncīētè n
d̀d̀m̀è Sidoo eì*, kè yebotè níi ndó kébonté kusínkù
kέyú te yètìrì.

⁷ Ikuó niùbè nè bèè nàá nKuyie mpāānāānti nè
beǹit̀ib̀è bεmou kè bèe keè mí nSedemii n t̀i béimmè
Kuyie ncīētè towaà. ⁸ Kè nní nyóó deè ti Yiè

* **26:6** Sidoo eì: Sidoo eì do tú mubáammu kó dihei ndi, kè bè dè
báá nKuyie nkè metaummè tou de bo, be dootitabè bè na dìi m̀ǹǹni
kétuóté metaummè tou kè Sidoo eii do.

nKuyie nni nnàké tì, ikuó nìùbè nè bèè nàá nKuyie mpããnáàntì nè benìtìbè sɔmbɛ kè bè m pĩ nke b́ei nke d̀: A d̀ nkékuɔmu! A d̀ nkékuɔmu! ⁹ Dè yĩme kàa nàá nKuyie mpããnáàntì ke tú te nciẽtè bo naá nSidoo kpɛte d̀mmè, kè diheì naá ntidobontì, bá òm̀u bá ndè ã?

Kè benìtìbè bɛm̀u m munné Kuyie nciẽtè miɛke. ¹⁰ Kè Sudaa èi kó sikpààtìbìí nè bèè baké diheì kè bèè tì kèè, ḱíté tɛkpààtìciẽtè kékɔte Kuyie nciẽtè kékari te b̀rì bè tu di dib̀rì pànnì. ¹¹ Ikuó nìùbè nè Kuyie mpããnáàntì náam̀bè sɔmbɛ kè bèè náké sikpààtìbìí nè benìtìbè sɔmbɛ ke d̀: Onìtì yie ndò nkékuɔmu, ke ýè ò nàké tì diheì dii nkpéí tì í wennimè, di kèèmu di móm̀m̀bɛ nè di to ò nàké tì.

¹² Mɛm̀m̀e, mí nSedemii kè m béinnè sikpààtìbìí nè benìtìbè bɛm̀u ke d̀: Ti Yiè nKuyie nkuù n t̀nní kè n nàké di me nkèè tì tɛciẽtè tie nkpéí nè diheì dii nkpéí. ¹³ Di mm̀nnì tũntenè di borime nè di d̀òrìmè kékénté di Yiè nKuyie ndi tũ nkù tu mù, mɛm̀m̀e kù bo yóumè mɛyeyi kù do yẽ nkù yóó di d̀ò mè. ¹⁴ Kè dèè tu n kpɛti, mí m bo di ǹu miɛke nke, n d̀ònnè di p̀nsìrìmè, dèè di wenni. ¹⁵ Di né nyé ke d̀ nkè di n kùò kè n yí cààrè mùmamù, de kó mɛyeyi mbo di ỳ ãnkè nke, di kó diheì dim̀u nè bèè bo di miɛke, ke ýè Kuyie nkuù m̀nke n t̀nnímè di borè kè m bo di náké m me ndi nàké tì tim̀u, kè dí kèè nè di to.

¹⁶ De m̀nnì kè sikpààtìbìí nè benìtìbè bɛm̀u kè bèè náké ikuó nìùbè nè bɛbeémbè ke d̀: Onìtì yie nyí d̀ nkékuɔ, ò ti náá ntì, ò tì nàánnè ti Yiè nKuyie nti tũ nkù kó diyètìrì ndi. ¹⁷ Benìtìbè bèè tu bekótìbè kè bèè íté kébéinnè ditĩnnì ke d̀: ¹⁸ M̀deseti èi kou

Misee wèè nàá nKuyie mpããnáàntì ò do ãnnému Esekiasi Sudaa kàbe kóo kpààtì kó dimònnì kénnaá nSudaa èi kàbe ke tú: Tì Yiè nKuyie Mpakédaa béimmu ke tú:

Siyãã èi bo naá ndikpàà kè bèe dè kùúítì,

kè Sedisademmu èi pònte kénnaá nyedombirè,

Kuyie nçfètè bo naá nkutúúkù.

¹⁹ Esekiasi Sudaa kàbe kóo kpààtì nè o kàbe, bè do kùò Misea? Bè pètìnke do yàte Kuyie nku ké kù bàntè, kè kùu bónkùne ku miéke, ke yóu ke í mbè dòò kù do yè nkù yóó bè dòòmè. Kè ti kùò onitì yie nti caàri timàà ndi.

Sosakimmu kùòmè Udiya Kuyie mpããnáàntì náàntò

²⁰ Kòo nitì mǎu múnkεε buoté kéntú Kuyie mpããnáàntì náàntò Semmaya bire Udiya, Kidiyati-Yeadimmu èi kou, kénnaá nKuyie mpããnáàntì kénkpannè di nhèi nè di kó benitibè mí nSedemii m baa me dòòrimè só. ²¹ Okpààtì Sosakimmu nè o kàbe yekòmbò yembè nè o kó betũmbè, bemou kè bèe keè ò nàké tìi pããnáàntì kéndó kóò kùò. ²² Kè Udiya tì kèè kè kufõwáá nhò pĩ kòo coké kékote Esibiti, kòo kpààtì Sosakimmu tǎ Akibəə bire Edinatãã, kòo nneínè benitibè kè bèe kote Esibiti, ²³ Udiya wammù kóò pĩ nkékotenèní kóò duó nhokpààtì Sosakimmu kòo ò kùòné disie, kóò dau nkufõti bè ãà kù benitibè bemou.

²⁴ Mí nSedemii, kè Safãã bire Ayikammu nni nkānké kè bè í nni mpĩ nke duó mbenitibè kè bè n kùò.

27

Kuyie mpããnaaṅṅi náaṅṅò nàkémè yebotè yóó b́útémè Babidṅṅi kóo kpààti

¹ Sosiasi bire Sosakimmu naá ndì m̀nṅi Sudaa k̀be kóo kpààti k̀ ti Yiè nKuyie nní mbéinnè mí nSedemii ke d̀: ² D̀ò kunaàd̀d̀d̀r̀id̀ú ǹ iwēi k̀nd̀úú́k̀, ³ k̀ k̀ ǹnke Edṅṅu eì kóo kpààti ǹ M̀abu eì kou ǹ Am̀niibe eì kou ǹ Tiiri eì kou ǹ Sitṅ eì kou b̀ t̀nní b̀ Sedisadṅṅu Sudaa k̀be kóo kpààti Sosakimmu * borè. ⁴ A b̀ nàkè k̀ b̀e nàkè be k̀ bekpààtibè ke tú: Mí ndi Yiè nKuyie M̀pakṅdaa díndi Isidayṅṅeribe di tũ nkù tu.

⁵ Nè ñ kó muwērimú diemù miēke nke ǹ n kó muwērimú mmu n d̀d̀m̀ ketenkè ǹ oniti, ǹ iwũṅ ǹ tiwanwanti, d̀è kó dimàà bo ketenkè ñnkè ke de duò ǹ d̀ d̀nè wè. ⁶ Ye mm̀r̀è miēke m̀i ānné ku ntempē Babidṅṅi kóo kpààti Nṅbukannṅsaa ǹu miēke wenwe n kóo t̀nti, nh ò duómmu tikpasṅti k̀ ti bo mpī nho t̀mmú. ⁷ Yebotè yemṅu yè bo ò b̀úté, wenwe ǹ o bire ǹ o yaàbire k̀mbaanè de kó dim̀nṅi bo tuakemè k̀ b̀ m̀nke b́uté ibotí t̀i péu ǹ be k̀ bekpààtibè péu b̀è b̀ kpeñnè.

⁸ K̀ kubotí makù k̀be yoo dikpààtiyuu marì k̀be yete ke í d̀ k̀b́uté Babidṅṅi kóo kpààti, k̀ wèè í d̀ k̀buuté o kó kunaàd̀d̀d̀r̀id̀ú mí ndi Yiè nKuyie m m̀i yóó duó nkè mudoò b̀ do yoo dik̀nṅi yoo mutenkũ. N yóó duó nkè wèè b̀ kuò k̀deè.

⁹ Díndi di báá yie mbèè tu b̀ di náá mí nKuyie m pããnaaṅṅi be kpeti yoo beyuwúombè di náá nti ǹ b̀è tu b̀ yàu tidṅṅṅi ǹ b̀è wèi siwã ǹ

* **27:3** Sosakimmu: Yepáte péu yu de kóo kpààti ke tú Sedesia nwe ke yé b̀ náá nti náaṅṅi diē nti do d̀ Sedesia kó dim̀nṅi ndi, de kó tináaṅṅi do yóó wāri ke s̀ nSosakimmu kumu.

benitinòmbè bè di náá ntì ke tú di í yóó bóuté Babidònni kóo kpààtì. ¹⁰ Bè di náá ntì pāānāāntì tu siyáàbisí nsi ke dó ke bo di déttinnè dihei, bè dó n di betimu kè di kú.

¹¹ Kè kubotí kùù kòbe yie nke buuté Babidònni kóo kpààtì kó kunaàdòdòrìdòú ke pī nho tōmmú mí ndi Yiè nKuyie m bo bè yóu kè bè mbo be èi ke di kuuti.

¹² Mí nSedemii kè m múnke tì nàké Sudaa kòbe kóo kpààtì Sedesia ke dò: F́ Sedesia nè a nìtìbè di dò nkébuutému Babidònni kóo kpààtì kó kunaàdòdòrìdòú kémpī nho tōmmú wenwe nè o nìtìbè kè dèe yie nkè dí nfòù. ¹³ Di bo yóu kékú mudoò mieke nke nè dikònni nè mutenkūū nti Yiè nKuyie nnàké ke tú dèè yóó kònnè kubotí kùù kòbe bo yete ke í mpī mBabidònni kóo kpààtì tōmmáà?

¹⁴ Kuyie mpāānāāntì náam̀bè bèè di náá nke tú di í yóó bóuté Babidònni kóo kpààtì bè di sòummu di báá bè kènté. ¹⁵ Ti Yiè nKuyie m béimmu ke tú: N yí bè tōnkoo ke tú bè nnáá nnè n yètìrì, bè di náá nsiyáàbisí nsi ke yunè n yètìrì kè m bo di beti kè di feti d́ndi nè di kó benitìbè bèè tu bè di náá m pāānāāntì. Mí ndi Yiè nKuyie miì b́i.

¹⁶ Mí nSedemii kè n nàké ikuó nìùbè nè benitìbè bèè dè bo ke dò: Ti Yiè nKuyie ntu di báá yie mbèè di náá nku pāānāāntì ke tú Kuyie ncīètè kó tinentì bè do tùóté tì kékònnè Babidònni bè bo tì tḗnnení bàmbà, siyáàbisí nsi. ¹⁷ Di báá kénté be kpeti, mpīnnè Babidònni kóo kpààtì tōmmú kè dèe yie nkè di nfòù. Di báá yie nkè dihei naá ntidobontì.

¹⁸ Kè de yembè mènke tú Kuyie mpāānāāntì náam̀bè, kè ti Yiè nKuyie Mpakedaa weè mènke bè nàánnè bèè kù bàntè tinentì tì bo Kuyie ncīètè nè

tekpààtìcīètè kè tì báá kò mBabidònni. ¹⁹ Ti Yìè nKuyie Mpakεdaa nàkémú Kuyie ncīètè kó yεsàñkè kpéí, nnè kunankú dieku nè inààke ò ncómmú yèè tàrè nè tinenti sànti tìi kpaá diheì dii mmiεke ti kpéí. ²⁰ Okpààti Nebukannesaa do í tùóté dè ò pī ndiì mònni Sosakimmu bire Sosakinni Sudaa kàβε kóo kpààti nè Sedisademmu kó beheikènkótíbè nè Sudaa εì kàβε. ²¹ Ti Yìè nKuyie Mpakεdaa Isidayεεribe tū nkù nàkémú tinenti tìi kpaá ku cīètè nè tekpààtìcīètè de miεke ti kpéí nke tú: ²² Bè bo tì εí kékònnè Babidònni kè tì nke mbo ke kémúnè ku mònni bo tuokemè kè kùu tì tēhénéí diε.

Ti Yìè nKuyie nkuù tì béi.

28

Kuyie mpāānāānti náāntò Sedemii nè Ananniya bè nēnnimè

¹ Sudaa kàβε kóo kpààti Sedesia kpàti benni dinaanni miεke otànkù nummuwè, dii benni dimáà miεke kè Asuu bire Ananniya Kuyie mpāānāānti náāntò Kabaāō εì kouu m béinnè mí nSedemii ti Yìè nKuyie ncīètè miεke ikuó niùbè nè benitibè bεmou iikè ke dò: ² Ti Yìè nKuyie Mpakεdaa Isidayεεribe tū nkù tu ku kèétémú kunaàdòdòrìdòú Nebukannesaa Babidònni kóo kpààti di buú nkù. ³ Dè kpaá yεbie nyèdèè ndi kè kù wεte kètēnnéni ku cīètè nenti Nebukannesaa Babidònni kóo kpààti do tò tì timou kékònnè o ciε. ⁴ Ke múnkεε kpēnnéni Sosakimmu bire Ekonniiya Sudaa kàβε kóo kpààti nè Sudaa kàβε bè do pīmmú bè kékònnè Babidònni. Ke yé kù yóó kèétémè kunaàdòdòrìdòú Babidònni

kóo kpààtì di buú nkù. Kunku ti Yiè nKuyie nkuù b́ei.

⁵ Mí nSedemii kè n t́enné Ananniya ikuó nùtì benitìbè bemou ìkè bèè do bo Kuyie ncíètè miεε ke d̀: ⁶ Kuyie ncouté a nùù kédòò a b́ei nti, ḱétt́ennéni die nKuyie ncíètè nenti timou nè bè do ṕímmú bè bemou kékònnè Babidanni. ⁷ Né ḱétt́é ḱékeè n yóó di náké tì f́ó nnè benitìbè bèè bo die ndimou. ⁸ Kuyie mpāānāaanti náam̀bè bèè tì niit́énèni mí nnè f́ó, bè nàkému Kuyie mpāānāaanti yεhekè dieyè péu nè yεkpààtiyó dieyè péu kpéi, bè me mbaa do náá mmudoo kpéi nke nè meyei nkpéi nè mutenkũũ nkpéi. ⁹ Kuyie mpāānāaanti náaant̀ò wèè bo náké ke d̀: Diwèl̀ ḱeríní, ò nàké tì bo d̀ò d̀ì m̀nni ndi bè bo bantémè ke d̀ò nKuyie nkuù m̀nke ò t́onni.

¹⁰ Memme Kuyie mpāānāaanti náaant̀ò Ananniya buutémè kunaàd̀d̀d̀r̀id̀ú mí nSedemii n do bukú kù, ḱékeété, ¹¹ ḱébeí m̀benitìbè bemou ìkè ke d̀: Ti Yiè nKuyie nkuù tu nè yεbie nyédèè kè kùu ḱéétému kunaàd̀d̀d̀r̀id̀ú, okpààtì Nebukannesaa do di buú nkù.

Memme mí nSedemii kè n yíté.

¹² Kuyie mpāānāaanti náaant̀ò Ananniya ḱéété d̀ì m̀nni kunaàd̀d̀d̀r̀id̀ú n do bukú kù ḱédeè kè Kuyie nní mbéinnè ke d̀: ¹³ Kote ḱénáké Ananniya ke d̀: Ti Yiè nKuyie ntu a ḱéété kudú nku ke né yóó kù c̀etenè timátì k̀ku.

¹⁴ Ke ýé ti Yiè nKuyie Mpakεdaa Isidayεeribe tũ nkù béimmu ke tú kunaàd̀d̀d̀r̀id̀ú timátì k̀ku nku kù buúmmè yεbotè kè yè bo mbuó Nebukannesaa Babidanni kóo kpààtì kè yè me nhò bùs, kù ò duónnèmu ketíke dikpáà kó tiwanwantì.

15 Mí nSedemii n ti ndèè kénáké Ananniya ke dò: Ananniya kénté n tú mù, Kuyie nyí da tǝnní, nè amàà ndi a soutémè Kuyie nkǝbe kè bè yie nsiyáábìsí. 16 Nè de kpéí ti Yiè nKuyie ntú kù da dèitemu ketenkè ìnkè. Di mbenni mièke nke a yóó kúmè, ke yé fǝò sukúmè benitibè kè bè yete be Yiè nKuyie nkpeti.

17 Kè de nyóó yí betààbè bèdébè kè Kuyie mpǝānāàntì náàntò Ananniya mènke kú.

29

Sedemii do wàri dìi pátiri bè pī mbè ke kònnè Babidǝnni

1 Mí nSedemii kè nní mbo Sedisademmu kévāri dipátiri okpààti Nǝbukannǝsaa pī mbè ke kònnè Babidǝnni, n do di wàri bèè tu bè mbe bekótibè nè ikuó niùbè nè Kuyie mpǝānāàntì náam̀bè nè benitibè bemau. Okpààti Nǝbukannǝsaa do pīrmú bè kékònnè. 2 N do yóó wāri de kó dipátiri ke sǝ nhokpààti Yekonniya nè o yǝ onitipokpààti nè tekpààticǝtè kó bekótibè, nè Sudaa kǝbe kó sikpààtibii nè Sedisademmu èi kǝbe nè bèè do tú bedabǝeyaàbè nè bemáábè kè bè múnke bè pīrmú ke kònnè Babidǝnni. 3 Kè n di duó nSafāā birǝ Edasaa nè Idikiya birǝ Kemadiya. Sudaa kǝbe kóo kpààti Sedesia weè do bè tǝ Nǝbukannǝsaa Babidǝnni kǝbe kóo kpààti borè, mí nSedemii kè m bè duó ndipátiri kè di wàri ke tú:

4 Mí ndi Yiè nKuyie Mpakɛdaa díndi Isidayɛɛribe di tǝ nkù mí náánnè n duó nkè Babidǝnni kóo kpààti pīrmú bè ke kònnè, ke tú: 5 Maánè sicǝí kénhā, fííkúnè detie ndi pénnè kényo nde be.

⁶ Túókénè benitipòbè kè bè dí pié ibí initidaaì nè initipòì, túókénè benitipòbè képuó ndi bí kè bèe pié initidabí nè initipobí, piénè de bíékè ke sũũ ndi báá kēke, ⁷ nwantinè n duó nkè bè di pĩrmú ke kònnè diì èi di bo nnaatimè, ké nni mbáá mí ndi Yiè nKuyie nde kó diheì kpéi nke yé de kó diheì kó kunaatí tùmè di kòku nku.

⁸ Ke yé mí ndi Yiè nKuyie m béimmèmu ke tú: Di báá yóu kè bèè tu bè nàá m pããnáàntì kè bè ndi souú, di bá ntũ ndi yau tìi òuuntì kpeti. ⁹ Bè yó ntú bè di náá ntì bonní mí ndi Yiè nKuyie m borè nde, siyáàbìsì me nni nsi mĩ í bè tōnní. Mí ndi Yiè nKuyie mmĩ b́i.

¹⁰ Nte mí ndi Yiè nKuyie n tú mù: Babidōnni èi kó dikpààtiyuu bo mmòke diì mōnni yebie nsipisiyiekè n yóó wēētenímu di bíékè ké dí dōò mesàà, ké dí tēnnéní Sedisademmu. ¹¹ Mí ndi Yiè nKuyie n yému n tãáté ke bo dōò tì di kpéi. N tãáté tì tu mesàà nkpeti nti tì í tú meyei nkpeti. Di yèmmè bàa dè n yóó de ndi dōò. Mí ndi Yiè nKuyie mmĩ b́i.

¹² De mōnni kè di kàtení ke m bántè, n yóó yiémmu kécōuté di báammì. ¹³⁻¹⁴ Kè di wammú ké n yà, di yó n wammúmu nè di yèmmè memou, kè n yóu kè di n yà. Mí n di Yiè nKuyie mĩ b́i. De yiè di bo n yà, kè n wēte ke tēnnéní bè do pĩrmú bè kékōnnè Babidōnni kédōò tidaatì m bo di dennení tipùtì timou. Ibotí imou n do di cié nkè di taá ìi miēke ke dí tēnnéní di do borè kè bè di pĩrmú. Mí ndi Yiè nKuyie mmĩ b́i.

¹⁵ Mí ndi Yiè nKuyie n di náá nke yé di yèmmè dòmmè mĩ di duó m pããnáàntì náam̀bè Babidōnni miēke.

16 Ntenè mí ndi Yiè nKuyie n di náá ntì kè dè ntukúnè okpààtì wèè kàri Dafiti kó dikpààtikàrì nè di kòbe bèè kpaá bo Sedisademma, bè í p̄m̄mú bè ke kònnè Babidōnni. 17 Mí ndi Yiè nKuyie Mpakēdaa m̄i b̄i nke tú: N yóó duó nkè mudoò muù bè do, kè dikònni tanní kè mutenkũũ nní mbo. Be kperε bo dontenè f̄inyĩ kó yebe yèè p̄āāke ke ténke í dò nkédi. 18 N yóó duó nkè bè mbè duò mudoò mmu, kè dikònni tanní be tenkè nè mutenkũũ. Be kperε kutenkù kuməu kó yekpààtiyɔ bo dè keè kè d̄εε do ye kōmbùt̄i. M bo bè c̄s̄, d̄ε bo di yebotè be kp̄í k̄éw̄εte ke ye p̄i mmudaá. Yebotè n yóó bè tanné yèè miεke ye bo mbè s̄nku. 19 Bè í yie mm̄è kp̄í nke ke k̄ént̄e n t̄ũñko m p̄ānāant̄i náambè s̄āà kè bè náá ntì. Mí ndi Yiè nKuyie mm̄i b̄i.

20 Díndi tidaatì bè p̄m̄mú bè ke kònnè Babidōnni, keènè mí ndi Yiè nKuyie n tú mù:

21 Ntenè mí ndi Yiè nKuyie Mpakēdaa, díndi Isidayεeribe t̄ũ nkù m b̄i ntì kè dè ntukúnè Kodaya bire Akabu nè Maaseya bire Sedekia. Bedé memme bè sóumu ke tu bè náá m p̄ānāant̄i, bá bè me ntúm̄e m̄i bè t̄ōnní. M bo bè ānné Nebukannesaa Babidōnni kóo kp̄āt̄i n̄u miεke, kóo bè puotí k̄ékuo di ìk̄e. 22 Díndi Sudaa kòbe bè p̄m̄mú bè ke kònnè Babidōnni di ní bo nnáá mbe kp̄í ndi d̄ó diì m̄ōnni k̄éb̄ont̄e kus̄inkù, di ní bo ȳi: Kuyie nda d̄ò kù d̄òmm̄e Sedekia nè Akabu Babidōnni kóo kp̄āt̄i c̄u mbè muh̄áá. 23 Ke ȳé bè d̄òmm̄e Isidayεeribe ci d̄e ke d̄oun̄e bet̄òb̄e pob̄e, ke sóu nke tú bè náá n kpeti, m me nyí bè t̄ō. N d̄e ȳemu dem̄u ke d̄e w̄ùó. Mí ndi Yiè nKuyie mm̄i b̄i.

Semmayaya wàrimè dipátíri Sefayaa Sedemii kpéí

²⁴⁻²⁵ Mémme kè ti Yiè nKuyie Mpakedaa, Kuyie nyIsidayεεribe tũ nkũu n duós mmí nSedemii tináaànti kè dè ntukúnè Semmayaya Nēedammu naàmùnkù kou. Semmayaya weè do wàri dipátíri kéduənní ikuós niübè Maseya birε nè Sofonii nè ikuós niübè tóbè, nè Isidayεεribe sɔmbe bèè do kpaá Sedisadεmmu, kè di wàri ke tú: ²⁶ Ti Yiè nKuyie nkuù duós nkàa cɔuté ikuós niùti Yeoyada fòtìri ke baké ku cīètè. Fòò dò nkéndake bèè tu bemáa ku pãānāaànti náam̀bè be kpéí, kè wèè í yě o yě mmù a táú nho naàcèi mēfimme kēpítinné o fòníí timátì, ²⁷ dè né dòmme kàa í kpannè Sedemii Anatoti eì kou, wèè di náá nKuyie mpãānāaànti? ²⁸ Ò yě nhò tu Kuyie mpãānāaànti náaàntò nwe ke ti wàriní dipátíri diε mBabidənni, ke ti nàké ke tú ti í yeti mecãā nketike, ke tú ti maá sicéí kēmbó, kēfííkú detie nti pénnè kè dè mpeí kè ti yo.

²⁹ Kè ikuós niùti Sofonii kaa ndε kó dipátíri mí nSedemii kè n keè.

Sedemii tēñnémè dipátíri Semmayaya

³⁰ Mémme kè ti Yiè nKuyie nni mbéinnè ke dò: ³¹ Tõ nkè bèe náké bè pĩm̀m̀ú bè ke kənnè Babidənni ke tú: Mí ndi Yiè nKuyie mm̀i yě Nēedammu eì kou Semmayaya mè nyēmmè ò tu m pãānāaànti náaàntò, m̀i mē nyí ò tō, ò mè ndi ciitémè kè di yie nho kó siyáàbisí, ³² mí ndi Yiè nKuyie mm̀i béi, n yiti ke bo cómm̀umu Nēedammu eì kou Semmayaya kpéí nnè o fukoo. O kó kufuku miεke oniti bá nkpaá bá omáa ke bo di cuokè, ò báa yà mesàa n yóó dəòmè n nìtìbè,

ke yé ò sukúmè n nìtìbè kè bè n yete. Mí ndi Yiè nKuyie mîi béi.

30

Kuyie nnàké tì Isidayeeribe kó dikpààtiyuu kpéí

¹ Kè ti Yiè nKuyie mbéinnè mí nSedemii ke dò:
² Mi ndi Yiè Kuyie ndíndi Isidayeeribe di tũ nkù, mîi tu á wāri n da nàké tì timou dipátíri miεke ke dò: ³ Mí ndi Yiè Kuyie n tú, de yiè kpaanímu kè m bo ténnéni n nìtìbè Isidayeeribe nè Sudaa kabe, kéwēte ké bè duó ndihèi n do duó ndi be yembè kè bèe di tieke. Mí ndi Yiè nKuyie mîi béi.

⁴⁻⁵ Nte ti Yiè nKuyie nni nnàké tì mí nSedemii Isidayeeribe nè Sudaa kabe be kpéí, tìi tu:

Ti yo metammè mamè mme,
 mè me nyí tú diwèi kōme,

mè duò tikōmbùàti nti ke āā kufōwaá.

⁶ Bíékénè, wénnínè,
 benitidaabè pèímaà?

Dè né dommè kè benitidaabè ceú ceú be ka,
 ke dò nhonitipòkù wèè dó képeité ò ò ndòmmè,
 kè be ìkè sòu sòu bemou.

⁷ Meyei ndiemè kó diyie ndi,
 diyie yeiri ndi,
 di kó kubotí mu nyí buoté,
 meyeñcaàrimè mèè kèríní Sakabu kpéí,
 de yiè n né yóó bè deetému.

⁸ Kè ti Yiè Mpackedaa dò: De yiè bo tuεke dii yiè, m bo kéété kunaàdòdòrìdòú bè di buú nkù, ké di píté iwēi. Bèè í tú Isidayeeribe bè ténke bá ndi baké. ⁹ Kè di mpí ndi Yiè nKuyie ndi tũ nkù tōmmú, kè n di

Di kó dimənni í dò nkémié,
 di yei mmèè deuté deè te,
 di càke kè dè deumu deè te kè n di dòò memme.
 16 Bèè di kòu yíe n yóó bè kùumu,
 bèè di dokùnè yíe m bo bè dɔ̀ɔ̀ tidaati,
 bèè di ei yíe nyóó bè éímu,
 bèè di senku yíe n yóó duó nkè bèe bè sènkèrimu.

17 Ke yé n yóó yɔ̀ɔ̀remè mutie di muɔ̀,
 n yóó miékunnemu di kəutiye.
 Mí ndi Yiè nKuyie mî bái!

Díndi Siyɔ̀ɔ̀ èi kəbe, òmòu ténke í di kaànnè,
 ke di yu ke tú bè dènne bè be tenkè.

18 Kè ti Yiè nKuyie nyíe kébéi nke dò:
 N yóó wɛ̀te kéténnénimu tidaati Sakəbu kó yefe
 miéke,
 mesémmè meè m bonè be kó sicéí,
 di kó dihei wɛ̀ti ke bo fiíkúmu di dobontì ìnkè,
 kè tekpààtìc̣ḥèè fiíkú te f̣ḥtìrì.

19 Kè di ndiè ke n sántí,
 ke íútí nè diwèi,
 kè n duó nkè dí sũũ nke ténke bá nkéinì,
 kè n di déúkunnè bá di kó diyètìrì ténke báa kɛ̀ke.

20 Díndi Sakəbu yaàbí di wɛ̀ti ke bo naámmu di do
 dòmmè,
 kénfiíkú n yìkè,
 kè n yíté kécómmú kéfěũ mbèè do di fěũmmu,
 21 di kóo kpààtì yó ntú di botí kou nwe,
 di kou weè yó ndi baké,
 kè n duó nkòo nni ntókénè,
 kè dè í tú memme we m bo dáátí kékətení m borè?
 Mí ndi Yiè nKuyie mî me nyɛ.

22 Dε m̀̀nǹ̀ di bo ntú n k̀̀βε,
k̀̀ε nni ndi te k̀̀ε di n tũ.

23 Mí ndi Yiè nKuyie mmieke itému kuyaaakù diεkù
k̀̀me,
ke fimmú fef̀̀d̀̀nf̀̀ diεf̀̀ε k̀̀me ke bo do bèè cààr̀̀ε be
ỳ̀ ñnk̀̀.

24 Mí ndi Yiè nKuyie m miεke di c̀̀út̀̀ému,
k̀̀ε í ỳ̀ó bonke ke í p̄́ nk̀̀ε do dò nkép̄́ mm̀̀ù
t̀̀mm̀̀ú,
d̀̀ε ỳ̀ó nkériní k̀̀ε di ti bantému.

31

1 K̀̀ε ti Yiè nKuyie mbéi nke d̀̀: Dε kó yeuwe miεke
mí ndi Yiè nKuyie m bo tieke Isidayεeribe wù̀
nyim̀̀u, k̀̀ε bè ntú n k̀̀βε.

*Kuyie nnàkémè kù ỳ̀ó kannémè Isidayεeribe be
tenk̀̀*

2 Mí ndi Yiè nKuyie m béimmu ke tú:
Díndi kubotí k̀̀ù yenténè mudoò ke bo dikpàà
miεke,
di ỳ̀amu n kó mesàà.

Díndi Isidayεeribe di kũnti meom̀̀p̀̀m̀̀ε εi ndi.

3 Ǹ̀ε dim̀̀nǹ̀ ndi n di benkemè m máà,
n di nàké ke tú n di d́̀mu sáà, deε te k̀̀ε n kó mesàà
nyí iiti di ñnk̀̀.

4 N w̄́ti ke bo fíimmu díndi Isidayεeribe n d́̀ bè k̀̀ε di
nfííkú,
di w̄́ti ke bo túótému yebàr̀̀ε sààỳ̀ε nè diẁ̀i,
di ỳ̀ó neiǹ̀ému behaub̀̀ε k̀̀ε dí ỳ̀ε k̀̀εmbie nke au.

5 Dí w̄́ti ke bo buətímu Sammarii t̄̀r̀i ñnk̀̀ε detie mb̀̀ε
tu d̀̀ε f̄́nyĩ,
díndi bèè d̀̀ε buətí k̀̀ε dí nt̄̀ũ de be.

6 Dε yiè kpaanímu k̀̀ε bèè bàà yebòr̀̀ε k̀̀ε bè bo p̄́ék̀̀ε,

bè yóó nákému bèè bo Efadaimmu tārè ìnkè ke dò:
 Íténè kè ti kote Siyōō tārì ti Yiè nKuyie nti tū nkù
 borè.

⁷ Ntènè mí ndi Yiè nKuyie m béi nti:
 Nyíútínè Sakōbu yaàbí kpéí,
 nyānkunè diwèi wèè baké yekpààtiyo o kpéí,
 ndiennè ke sántí mí ndi Yiè nKuyie nke tú:
 Ti Yiè nKuyie ndeeté a nìtibè,
 deeté Isidayeεribe sōmbε.

⁸ Kubakù yóú bíékè kó diheì ndi m bè ínnímè,
 m bè dèitení itemmànke nyi ke bè tii,
 tiyū̀̀nti nè yekpī̀̀,
 beṛṛupómpómbè nè tibíyṑ̀ti,
 bèè wētíní be èi be tīnní í yó nsénní.

⁹ Bè yó nwētíní ke kōntimu ke m báá,
 kè m bè kpàake kékéténè kuce sàakù kùù sié,
 bè í yóó bété kùù ìnkè, kè m bè kōtenè menésààmè
 borè.

Mî tu Isidayeεribe cice kè Efadaimmu tu n kóo po.

¹⁰ Díndi yebotè keènè mí ndi Yiè nKuyie ntú mù,
 ké tì nàké yebotè yèè bo medétimè ke dò:
 Mí ndi Yiè nKuyie mmî do di cíe ndíndi ny-
 Isidayeεribe

ke wēte ke di tīnní,
 ke yó ndake di kpéí o pecēnti ò ndakemè o pe kpéí.

¹¹ Mí ndi Yiè nKuyie mî di deeté díndi Isidayeεribe,
 mî di fiète kubotí kuù di kpeñ̀̀nè ku n̄ou mieke.

¹² Di kūntimu Siyōō tārì ke bo nyíúnè diwèi,
 ke bo ndeitíní ke dó mí ndi Yiè nKuyie nkó mesàà,
 dèè tu tidiiti nè menàà nnè mekòpàmmè,
 ipe nè sibóó nè inààke.

Di bo ndònnè kupúú sààkù bè yóàrì kù,
di ténkε bá mbo meyeñcaàrìmè miεke.

13 De m̀nni besap̀ambè bo nyānkunè diwèi
bedap̀ambè nè bedakótíbè kè bè nwē nke au,
m bo ceete di dabùò nkè yèe naá ndiwèi
kè di bántè kédeite di áárìmè kè di yèmmèe narike.
Mí ndi Yiè nKuyie m̀i béi.

14 De yiè ikuó ǹùbè bo de nyiwũ ñ kó mekùò,
kè n ǹtìbèe tuó,
mí ndi Yiè nKuyie m̀i béi.

15 Kè ti Yiè nKuyie mbéi nke d̀:
N yo metammè mamè Damaa ei,
yekúdabùò nyèe yìenì nè iwúótì,
Daseedi bí ìi ku kòò kuò,
bá ke í d̀ó bèe ò bántè.

16 Kè ti Yiè nKuyie nhò nàké ke d̀:

Cíéké, kéũté a ǹnnietì,
n yóó da cúmu a ò̀tì kó tìcuuti,
mí ndi Yiè nKuyie mm̀i béi:
a ǹtìbè itinímu di dootit̀bè cie ke kũntiní.

17 Diwèi kèrínímu a yaàbí kpéi.

Mí ndi Yiè nKuyie m̀i béi!

Ì wētínímu i tenké.

18 N kèèmu Efadaímmu wuò nk̀obe kuòmmè,
ke sáútí ke tú:

Ti Yiè nKuyie nha ti poté mediè mme,
ke ti tiè mbè ò̀ poté m̀è botí kunaàwàátíkù,
ti yũónnì a borè kè ti na kéwētení,
ke yé f̀ò̀ tumè ti Yiè nKuyie nti tũ nkù.

19 Ti do da bùtínnému,

bàmbà ke me nwētení,
ti bantému ti caàrìmè ke p̀i nti nò,

ifei ìì ti pĩ nkè ti sǐnné,
ti dǒdò dè ti dapàntì mǎnnì dè kpéí.

²⁰ Kè ti Yìè nKuyie mbéi nke dǒ:

Efadaimmu kǎbe n sàà bè cùmmaà?

Yáà n sàà bè dǒ kè dè tontému?

Nh ǝ nkè n kèè bè nǎammè be kpéí diwèì dii m pĩ,

kè mesémmè ní mbè nni mbonè,

kè m bè dǒ mǎdiè.

²¹ Ænnénè mecannimè,

fíikúnè ideí,

dǎdǎnè kunaàsinyakú di ce,

totínè di yèmmè di tũ nkùù cè kéwētení,

díndi Isidayεεribe n dǒ bè,

wētenení yehékè yèè tu di kpeye ye mieke.

²² Díndi Isidayεεribe n dǒ bè,

dè yó nkǎáké dè kè di yóu mufirìmu?

Díndi bèè í dǒ kényie n kpeti,

di mmǎnnì dè cèètemu di tenkè mieke,

kòo nitipòkù beí nhonitidù!

*Isidayεεribe yóo wēte kémǎotenèmè Kuyie
mmetaummè*

²³ Kè ti Yìè nKuyie Mpakεdaa Isidayεεribe tũ nkùù

béi nke dǒ: M bo ténnení dii mǎnnì bè do pĩmmú bè

kékǎnnè kédǎdǎ tidaatì, bè bo nnáá nSudaa tenkè nè o

ekè mieke ke tú:

Fǝ nSiyǎǎ ditǎsààrì timǎmmǎnti borè,

ti Yìè nKuyie nda dǒdǒ mesàà.

²⁴ Kè Sudaa kǎbe mbo a mieke. Bεtenkútibè nè bèè

cεmmú iwũǎ kè bè nwē nke bo a ekè mieke. ²⁵ Ke yǎ

mũ duǎmmè meniε nsinéyǎĩ kùǎ bè, ke duǎ ntidiiti

dikǎnnì kùǎ bè. ²⁶ Mí nSedemii kè nh entení kénsǎ

mmunǎndǎmmú n dǒdǒ mesàà mme.

27 Kè ti Yiè nKuyie mbéi nke dò: De yiè kpaanímu Isidayeεribe nè Sudaa kɔbe kè bè bo pié késũũ nketenkè, kè iwũõ pěté késũũ. 28 N do wèētēnī mēè botí be bíékè ké mbè u, ke bè pùd nke déi ke bè d̀̀̀̀ri meyi, n yóó wèētēnī mēè botí be bíékè ké bè maá, ké bè fíí, mí ndi Yiè nKuyie mmíu b́́́. 29 De m̀̀̀̀n̄n̄n̄ òm̀̀̀̀t̄́́n̄k̄e bá nnáá dinááñhãntírì d̀̀̀̀ tu: Cicebè càáké yesĩē b́́́nyè kè ibí n̄̀̀̀ n̄̀̀̀yãrik̄e.

30 De m̀̀̀̀n̄n̄n̄ bá wè ò yóó kú o yei nkpéí nke, wèè càáké yesĩē b́́́nyè weè n̄̀̀̀ nyóó yãrik̄e.

31 Kè ti Yiè nKuyie mbéi nke dò: De yiè kpaanímu kè m bo wēte kétaunnè Isidayeεribe nè Sudaa kɔbe.

32 Dè ténkè í yó ntú metaummè ndo d̀̀̀̀n̄̀̀m̄̀̀m̄̀̀ be yembè m bè d̀̀̀̀te d̀̀̀̀i yiè Esibiti ke d̄̀̀̀n̄̀̀n̄̀̀. De kó metaummè bè m̄̀̀̀m̄̀̀ t̄̀̀̀temu bá nè m̄̀̀̀i me mbè temè. Mí ndi Yiè nKuyie m̄̀̀̀i me nyē. 33 Kè ti Yiè nKuyie mbéi nke dò: Nte de yiè n yóó bè d̀̀̀̀n̄̀̀n̄̀̀m̄̀̀̀m̄̀̀̀ taummè: N yóó ãnné n kuó be miεke nke, ké ì wãri be yèmmè miεke ké m bè te mí nKuyie kè bè ntú n kɔbe. 34 De yiè òm̀̀̀̀t̄́́n̄k̄e báá tié n kuó o kou, yóó o kou ò tié nke d̀̀̀̀ wè n yíété mí ndi Yiè nKuyie. Bè yóó nyi yému b̄̀̀̀m̄̀̀̀, ibí sãmpòì nè bekótibè, mí ndi Yiè nKuyie mmíu b́́́, n yóó bè c̄́́́mmu be yei, n ténkè báá dentení me kpéí.

35 Mí ndi Yiè nKuyie m̄̀̀̀i ãnné diyie kè d̀̀̀̀ ò ntũũ nkémí,

ke duó nkòo tãnkù nè siwãã kè d̀̀̀̀ ò mmí keyènkè.

Mí ò ò namp̄e d̄̀̀̀m̄̀̀̀èrì kè yēnéf̄̄̄n̄̄̄f̄̄̄r̄̀̀̀è íté,

mí nwèè yè̀̀̀rì tu Mpak̄eɗaa m̄̀̀̀i b́́́ nke tú:

36 Kè dèndε cèèτε διì yìè,
 μεμμε Isidayεεriβε κό kuwuα ntένκε í yó ntúmè n
 koku.

37 Kòo nìtì bo na kébenné κεϊnkè okùmè màμè,
 késíéké ketenkè cūmpume mamè,
 δε μònnì m bo dootóo Isidayεεri κό kuwuα nkαβε
 bè dδδ dèè κό dimàà δε κρεί.
 Mí ndi Yiè nKuyie mî bεί.

38 Kè ti Yiè nKuyie mbεί nκε δò: De yìè kpaanίmu kè
 Sedisadεmmu εì bo wēτε kémaá, mí ndi Yiè nKuyie
 n κρεί, kέketénè Ananεedi κό didènnì borè kéntα
 kέtuαkenè dibòrì bè tu dì kuduotí kentímè κό dibòrì,
 39 kέσσoté kέtāũ kuhōũ kùu beúnè kέtuαke Kaarebu
 tāri, kέkónté kέkótenè Koa κperi, 40 kέdítenè ku-
 biriku bè buδnkò kù becírìbè ke δε cóunko deyεire,
 kéntα kέtuαkenè kukó nSetinα kέpēēté kέtuαke
 dibòrì bè tu dì sisēĩ κό dibòrì diyìè yìèní kèè bíékè
 κperi. Dè yó ntú bè cànné dèndε mí ndi Yiè nKuyie n
 κρεί, bè ténκε báá di uuté, bè με ntένκε báá di pònte
 bitì.

32

*Kuyie mpāānāàntì náàntò Sedemii dontémè
 kupaku*

1 Kè ti Yiè nKuyie nní mbéinnè mí nSedemii
 Sudaα kαβε kóo kpààtì Sedesia kpàtì benni pínnì
 miεke, ke ś Nebukannesαα bo o kpàtì benni tepítè
 nè diniínnì. 2 Dè do ś mBabidànnì κό behāāpòmbè
 beè pí Sedisadεmmu εì. De μònnì kè bè m
 pī mí nSedemii ke kànnε Sudaα kóo kpààtì κό
 tekpààticfētè κό kudànkù. 3 Sudaα kαβε kóo kpààtì

Sedesia weè do m pĩ nkékanne kè nní nkari. Kòo n nàá nkétú dè dòmme kè n nàá nke tú ti Yiè nKuyie nyẽ nkù yóó duó ndihèi Babidɔnni kóo kpààti kòo di tieke, ⁴ okpààti Sedesia í yóó cooté. Bè yóó ò pĩ́mmu kédúú Babidɔnni kóo kpààti kè bèe yà betòbè kénáké. ⁵ Kè bèe kònnè Sedesia Babidɔnni kòo nke mbo ke kémúnè kù bo yàmè o kpɛti. Bá kè di dokùnè Babidɔnni kòbe di báá bè na.

⁶ Kè ti Yiè nKuyie nni mbéinnè ke dɔ ⁷ n cice nantè Sadummu bire Anamɛedi kèríní m borè, ke bo n náké kétú n donté o paku kùú me mbo Anatɔti, kényé mĩ tumè o cĩètè kou wèè baaténí ke dò nké kù donté.

⁸ Mèmmè n cice nantè Sadummu bire Anamɛedi kòtenímè m borè tekpààticĩètè kó kudànkù kéntũ nti Yiè nKuyie nni nnákémè ké n náké ke dɔ: Donté m paku kùú bo Anatɔti Bensamɛ tempɛ, ke yé fòò tumè n cĩètè kou wèè baaténí ke dò nké kù donté. Donté ku kɛtieke. Kè m banté tì tumè ti Yiè nKuyie nkɛti nti.

⁹ Mèmmè kè n donté n cice nantè Sadummu bire Anamɛedi kó kupaku kùú bo Anatɔti, kóò yietí medítíbii tepíítè nè mèyiekè, ¹⁰ kèwāri yedontépaté kè yè mbo yèdéyè. Kè n yĩkú mecannimè kè benitibè nwúó nkè m benné medítíbii ncéékù tebiètè ìnkè. ¹¹ Kè n túóté didontépatíri n yĩkú di n kó mecannimè kèpōnné, n wāri dii mieke ikuó yemmè nè diteri dii feío. ¹² Kè n duó ndidontépatíri Baduki Nediya bire Maseya kó deyaàbire, kè n di nhò duó n cice nantè bire Anamɛedi ìlkè. Nè bèè do dè bo kékú be nou dipátíri be ìlkè nè Sudaa kó kuwuò kòbe bèè do bo tekpààticĩètè kó kudànkù be ìlkè. ¹³ Kè n deè kédúú mBaduki dinùú benitibè bəmou ìlkè kè n dɔ: ¹⁴ Tii ntu ti Yiè nKuyie Mpakedaa kpɛti nti, Kuyie ntínti

Isidayεεριβε ti tũ nkũ. Túóté didontépátiri m pũũ ndì nè dìi feío kéãnné didúu miεε kè yè mbo sãã.

15 Nte ti Yiè nKuyie Mπακεδαα kunku Isidayεεριβε tũ nkũ nàké tí: Kù tu di wēti κε bo dommu sicēĩ nè δεπαα dihei dìi mmiεε.

Sedemii kuónnèmè Kuyie

16 N duó ndìi mǎnnì Bαduki Nεdiya bire yedontépáte kébántè Kuyie nke dò: 17 Áú n Yiè nKuyie f̄́ nwèè dǎd̄́ κεĩnkè nè ketenkè nè a wērímu, dèmarè í da yóunè! 18 F̄́d̄́ ã̄ c̄́é nhonìti kétuakè nè o yaábí kó iyaábí titǎnti titǎnti tekǎpítè, f̄́d̄́ ã̄ poté ibí i cicebè kó meyei nkó tiyē̄ti, Kuyie nha deumu κε kpeñni, ti Yiè nKuyie f̄́ nwèè yètiri tu Mπακεδαα. 19 F̄́d̄́ tu otenti sàd̄́wè kàa tǎmmú deu, f̄́ nwèè wúo mbenitibè bemou kó meborime κε yietì bá wè o tǎmmú dòmmè, mù mǎnnè tìi yeti.

20 F̄́ nwèè dǎd̄́ mebenkùmè càmmè nè tidietì Esibiti kó ketenkè miεε, κε tì dǎd̄́ri nè yíenní kàa yètiri feité Isidayεεριβε cuokè nè kutenkù kumou miεε, κε feínè yíenní. 21 F̄́d̄́ dǎd̄́ mebenkùmè càmmè nè tidietì, κε benke a wērímu nè a kpeti kè yebotè da yòte kàa dènnení a nìtibè Isidayεεριβε Esibiti miεε.

22 Kàa bè duó ndiheì a do béi nkéĩkú κε dò a yóo duó ndì ti yembè, menaamiè nnè mecekùd̄́ ndè pũũ ndì.

23 Kè bè kǎtení κε di ta κε kàri, bè me nyí yie nke tũnne a kó kuce, bè í yie nke tũnne a kó ikuó, bè í yie nke dǎd̄́ a bè nàké κε yē mbèe dǎd̄́ dè. Dèè te kàa bè duǎnní meyei mèè mè nti tũd̄́kení!

24 Nte Babidǎnni kǎbe κε pi dihei, bè tũd̄́kenímu κε bo pǎnte dihei, ti doti be nou miεε nke, bè yóo ti do mudoò mmu kè dikǎnni ti kuǎ nè mutenkũũ. A

nàké tì tiì dòò kàa ti yà. ²⁵ N Yiè nKuyie a yé ke dò mBabidənni kəbe yóó fietə dihèi ke né n nàké ke tú n donté kupaku, kéyietí kè bèè naa bo m púté kè bè mboà?

Ti Yiè nKuyie ntéñné ti Sedemii

²⁶ Mémme kè ti Yiè nKuyie nni mbéinnè mí nSedemii ke dò: ²⁷ Mí ndi Yiè nKuyie mî baké benitibè beməu, dèmarè n yóùnəmaà? ²⁸ Dè te mí ndi Yiè nKuyie nkè m béi nke tú: N duómму di nhèi Babidənni tenkè kəbe, n di tannému be kóo kpààti Nebukannesaa nou miəke koo bo di pənte. ²⁹ Babidənni kəbe bèè me ndó kédo dihèi bè tatimu di miəke ke bo míité muhǎá ké di cəu nkè dii cəuté nè sicéi bè tùò sii ñnkè tihúúnti yebəkè Baadibe, ke yè pǎã ntidiiti bè yəore tì menaà nke ínkoo m miəke.

³⁰ Ke yé Isidayeriibe nè Sudaa kəbe nè bè bomè bè dòòri n yí dó dè nde. Isidayeri dòò dè íi m miəke nke. Mí ndi Yiè nKuyie mî béi. ³¹ De kó dihèi Sedisadəmmu nè bè di maámè kəntə kətuəkenè yíenni di baa ínkoo m miəke nke kè kè cəu nsǎã dè te kè n dó ke di bútinne. ³² Isidayeriibe nè Sudaa kəbe bè dòò mèè yei nke íi m miəke, bembə nè be kó bekpààtibè nè sikipààtibíi nè bèè nàá m pǎnǎaanti. Sudaa kó kuwuə nkəbe nè bèè bo Sedisadəmmu, ³³ bè tūnte be ìkè nke ke m bútinne, nè dimənni ndi m bè duəmmè itié bè me nyí yie nke bo ì kənté ké ì cəuté. ³⁴ Ke tanné be kó tetenkaanitè isəke kpete n cǐètè n yètiri yu dè ke tè sǐnkūnne. ³⁵ Ke maá yewūštəre Beni-Inəmmu biriku ke feu be bí dibəð Məðəki, initidaaì nè initipòì n yí yè mbèe dòò dè diyie mari. De kó iyentotíi keté ke í tanní n yèmmè

mieke m bo duómme kè bèe dòò de kó isòke ke tanné Sudaa kòbe meyei mmieke.

³⁶ Di mmònni nte mí ndi Yiè nKuyie ndíndi Isidayeeribe di tũ nkù m búi ntì kè dè ntukúnè dihei di náá ndì kpéi ke tú di tati Babidanni kóo kpààtì nòu mieke kòò bo di do mudòò, dikònni nè mutenkũũ nkè dèe tanní. ³⁷ N yóó di dennenímu m mieke do di yè ké di peike ké di còuté kè n di cíe nkè di taá yebotè yèè mieke. N yóó di ténnénímu diè nkè dí mbo bá dèmarè í ndi kòónnè. ³⁸ Kè di ntú n kòbe kè n di te mmí ndi Yiè nKuyie ndi tũ nkù, ³⁹ kè ndí duó mmeyèmmè mèmáà kè di ntũ nkuce kumáà ké nni ndé sáà, kè dèe yie nkè di mbo kè dè di naati kè di bíi sòoté kémbo kè dè ì naati. ⁴⁰ Kè n di dònè metaummè mèè yó mbo sáà, n ténke báá di bútínné, n yó ndi dòòrimu mesàà, m bo duó nkè di mmòke n kó fedédíéfè kè dèe yie nkè di ténke bá m bútínné. ⁴¹ De mònni n kó diwèi yó ntú m bo di dòòmè mesàà, n yóó di fíímmu teii di nhei mieke, n yóó mè dòò nè n yèmmè memòu ndi nè n wèrímú mumòu.

⁴² Kè ti Yiè nKuyie mbéi nke dò: N tóní mèè botí meyei ndiemè kuwuò nkuù nyĩnkè, n yóó me ntóní mesàà mmemòu n nàké mè di kpéi. ⁴³ Dihei di yè ndìi dòúnko kòo nìtì ténke í di bo yoo kuwanwankù kè di ta Babidanni kòbe nòu mieke, di wèti ke bo do ndepaa de kó dihei mieke. ⁴⁴ Bensamèe kó ketenkè mieke nè yehèkè yèè tòkénè Sedisademmu nè Sudaa kó yehèkè mieke nè ditàri ìnkè kpèye nè yehèkè yèè bo Sefadaa nè yèè bo Nèkefu tempè mbè wèti ke bo dommu depaa nde kó yehèkè mieke kénwãũ yedontépáte kè benitibè bèè naa bo di pùté kè bè bo ke yé n yóó ténnénímè di kó tidaatì mí ndi Yiè

nKuyie mîi béi.

33

Kuyie nyemmè kù yóó wēte kéí nSedisademmu

¹ Mí nSedemii kè m baá nkpaá ke bo bè m pī nke kànnè dè tekpaàticīètè miēke, kè ti Yiè nKuyie nyíé ké m béinnè ke dò: ² Mí ndi Yiè nKuyie, mí nwèè dòò ketenkè, mí nwèè kè pìité ke fii nke f̄tìrì, mí nwèè yètìrì tu: Di Yiè nKuyie. ³ N yú kè n yóó yiemmu, ke da dáa ndèmarè dierè, disòrì kperε a í yé dè. ⁴ Mí ndi Yiè nKuyie ndíndi Isidayεeribe tū nkù, nte n náá ntì kè dè ntukúnè Sedisademmu kó diheì nè Sudaa kó sikpaàticēī sì yóó puammu kè dεε dounko. ⁵ Kè di tú di bo baao Babidōnni kabe bèè di pi ké bè dokénè di í yóó na. Becírìbè beè yóó píe ndiheì ke yé m miēke di yèmè mediè. Díndi Sedisademmu èi kabe di yei mmèè sũũ nkè n yèmmè nóóté di ñnkè. ⁶ N né yóó daatenímu di kpéí ké di taa, ké di miékunne ké di duó ndiwèi dierì kè dí m bo kè dè di naati. ⁷ N yóó wēte kéténnénímu Sudaa kabe bè p̄m̄mú bè ke dòò tidaatì nè Isidayεeribe bè p̄m̄mú bè ke kònnè m bo wēte ké bè kànnè be èi bè do dōmmè nè dimōnnì.

⁸ Kéūtè mecaàrìmè bè do n càke mè, ke bè cīé mbe yei mmem̄ou bè n yeténèmè nè bè yetemè n kpeti.

⁹ De mōnnì diwèi bo nni mbonè Sedisademmu èi, yebotè yem̄ou yèè bo ketenkè ñnkè yè bo keè m bè dòò mèè sàà ké n s̄antε ké n dounnè mutāmmú ké nni nsantí. Dè bo yè di kè yè nkpeutí m bè dòò mèè sàà nkpeí kè be kperε dem̄ou yíé.

¹⁰ Kè ti Yiè nKuyie mbéi nke dò: Díndi Sudaa kabe di náá nke tú diheì dounko bá onìtì ténke í bo di miēke bá feōfè. Sudaa ekè nè Sedisademmu kó ice

dóúnkomu bá onìtì ténke í bo di miεke bá feǝfè. ¹¹ Bè wēti ke bo keèmu de kó ketenkè miεke diwèi kó metammè nè siyi, nè bèè tùóté betòbè bàmbà be kó iyie. Kè bèè touní Kuyie ncǝtè yepārè kè bè ndiè nke tú:

Sāntenè ti Yiè nKuyie Mpakεdaa ke yé kù wennimè, ke ti dó sǎǎ.

Ke yé n wēti ke bo ténnénimè bè do pǝrnmú bè be ei, ké bè kǎnne bè do dòmmè nè dimònni.

¹² Kè ti Yiè nKuyie Mpakεdaa béi nke dò: Dihèi dii mmè ndóúnkomè, bá onìtì nè feǝfè kè de ténke í kérému yehékè yemou miεke, yenaacēnhòkè wēti ke bo buotému kè iwūǝ cēmbε ndè òòmmu be wūǝ. ¹³ Yetārè ìnkè kó yehékè nè kubiriku kpeye, nè yèè bo Nεkefu kó kutempē nnè Bensamε kó dihèi miεke nè Sedisadεmmu kó mεfitimè kó yehékè nè Sudaa kpeye miεke, ye pe bo ndaku ke pēnkù i cēnti ùkè kòò ì kǎa. Mí ndi Yiè nKuyie mmù béi.

Kuyie ndóu ndi nùu kù í yóó di kpàte

¹⁴ Kè ti Yiè nKuyie mbéi nke dò: De kó ye we kpaanímu, kè m bo dòò mesàà n nàké mēè kpéi Isidayεeribe kpéi nnè Sudaa kòbe kpéi. ¹⁵ Kè de kó ye we tùòke dii mònni n yóó denneni onìtì mǝu nwe Dafiti kó kuwuo mmiεke wèè yó mpǝntimómmanti, ke bekùnè benitibè dihèi kè de wenni. ¹⁶ De yiè Sudaa kòbe yóó cootému, kè Sedisadεmmu kòbe mbo bá demarè í bè kóonnè, bè bo nyu Sedisadεmmu ke tú ti Yiè nKuyie nkuu ti dǝori timómmanti.

¹⁷ Kè ti Yiè nKuyie mbéi nke dò: Okpààti Dafiti cǝtè báá paà okpààti wèè bo nkari dikpààtikàri kémbaké Isidayεeribe. ¹⁸ Ikuó nùbè me mbáá paà

nè Defiibe bèè bo nni nfeu iwũṣ ke tuò, kéćóunkonè yepārè bè yore yè menaà, nè iwũṣ yewe yemou.

¹⁹ Kè ti Yiè nKuyie nyíé ké m béinnè mí nSedemii ke dò: ²⁰ Mí ndi Yiè nKuyie mmîi tu kè di bo na kéceete dinùù n dajú ndi, kuyie nnè keyènkè kè dè ténke bá mbo. ²¹ Mèmmè n dounè dii nùù n kóo tǎnti Dafiti di bo paámè kòo kó kufuku kou mǎu bá nsóké o kpàti, Defiibe nè ikuó niùbè kè bè ténke bá mpí n tǎmmú. ²² N yóó duó nkè n kóo tǎnti Dafiti yaàbí nè Defii kó iyaàbí bèè tu ikuó niùbè kè bèe sũũ nsiwǎǎ dǒmmè kéĩnkè ke í ndò nkékaa nkédeè bè bo sũũ ndáméèrì kó mubirimú do mmè.

²³ Kè ti Yiè nKuyie nyíé ké m béinnè mí nSedemii ke dò: ²⁴ A yému benitibè yèmmè dǒmmè, n nu ndootóo Isidayeri kó kuwuò nnè Sudaa kaku, bembè n do tǎátè bè, ke bè bè sènkú ke ténke í bè wúò nkubotí. ²⁵ Mí ndi Yiè nKuyie m béimmu ke tú: Mí nwèè duó ndinùù kuyie nnè keyènkè kè dè bo mmí, mí nwèè duó nyikuó kéĩnkè nè ketenkè, ²⁶ dè bo yíme kè n dootóo Sakabu kó kubotí, n kóo tǎnti Dafiti kó kuwuò nkabe, m báá yóu m bo n deimè be miéke bekpààtibè bèè bo mbaké Abarahammu nè Isaki nè Sakabu be yaàbí. Mesémmè bè nni mbonèmu kè n yóó wéte kéténnéni bè do pírímú bè kédòò tidaati.

34

Kuyie mpǎánáaànti náaàntò nàkémè tii yóó tuàkení Sedesia

¹ Babidǎnni kóo kpààti Nebukannesaà nè o kó behǎǎpǎmbè nè yekpààtiyò yemou kutenkù ò baké yè be dokùnè dii mǎnni Sedisademmu nè Sudaa

kó yehékè tɛyɛ, kè ti Yiè nKuyie nní mbéinnè mí nSedemii kè d̀̀: ² Kɔte kénáké Sudaa kɔbe kóo kpààti Sedesiasi kè d̀̀: Mí ndi Yiè nKuyie n tú: N yóó duó ndi nheì Babid̀̀nni kóo kpààti nwe kòò di c̀̀u. ³ O mómumu nhò í yóó na kéyenté. Bè yóó o p̄́ĩmmu, kóo duó mBabid̀̀nni kóo kpààti kè bèe yà bet̀̀bè kètete bet̀̀bè tináà̀nti, kòo né na kóò kònnè Babid̀̀nni.

⁴ Né nte mí ndi Yiè nKuyie n nàké tì kè d̀̀ ntúkúnè wenwe Sudaa kɔbe kóo kpààti Sedesiasi: Mí ndi Yiè nKuyie mm̄̀i tu o í yóó kú mut̀̀nt̀̀nkũũ. ⁵ Ò yóó kú bàmmùù nwe kè bèe tuɔ nti húúnti o kpéí, bè do tì t̀̀uammè o yembè bèè o niiténè ke di tikpàti kénkuò ndikúdab̀̀nni kè tú: Áú ti Yiè! Mí ndi Yiè nKuyie mm̄̀i béi.

⁶ Mí nSedemii kè n tì nàké Sudaa kɔbe kóo kpààti Sedesia. N do tì nhò nàké Sedisademu nwe. ⁷ D̀̀è do s̄̀ mBabid̀̀nni domu mudoò Sedisademu kó diheì ke donè Sudaa kó yehékè Nakiisi nè Asekaa yèè do tú yehaikperè kè bèe yè yĩ̀̀ke.

Bè do f̄́ĩmmè tidaatì t̀̀i tu Ebedeebe k̀̀eẁ̀te k̀̀é t̀̀i p̄́ĩ

⁸ Okpààti Sedesia nè Sedisademu kɔbe kè bèe w̄̀enné dinùù ke d̀̀: ⁹ Kè wèè m̀̀ake kudaakù kè kù tu Ebedee, ke tú kunitidaakù yóó kunitipòrikù wèè kù f̄́ĩ nkè be kou m̀̀u ténke bá mm̀ake kudaakù kùù tu Sudaa kó kuwuɔ nkou, ¹⁰ Sedisademu eì kó bekótìbè bem̀̀u nè benit̀̀bè bèè do bo ò d̀̀ú ndè de kó dinùù, kè bèe yie mbá wè kòo f̄́ĩ nho daakù ò do m̀ake kù ke ténke báá w̄̀ete k̀̀é kù t̀̀oté k̀̀é kù p̄́ĩnné mudaat̀̀mmú. ¹¹ Kè d̀̀è né nyóó yí kè bèe ceete be yèmmè k̀̀eẁ̀te k̀̀étúóké be daatì bè do f̄́ĩ nti k̀̀eẁ̀te k̀̀é t̀̀i p̄́ĩnné mudaat̀̀mmú. ¹² Mer̀̀me kè ti Yiè nKuyie nni mbéinnè mí nSedemii kè n d̀̀: ¹³ Ti Yiè

nKuyie nyIsidayεεριβε tũ nkù tu kuù dǎúnnè dinùù di yembè kù bè dènnenì diì mǎnnì Esibiti bè do tú kè tidaati ké bè nàké ke dǎ: ¹⁴ Yεbie nyèyiekè miεke di kǎβε Ebedeeβε bèè di fiténè βεmǎà ke naá ndi kó tidaati, kè di bè pĩnné mutǎmmú di níi bè fĩnko. Bè níi yóó pĩ ndi tǎmmú kέmmǎke yεbie nyèkuǎ ndi kè dí bè fĩnko. Di yembè με nyí n kènté, bè keté ke í ndààτε. ¹⁵ Kè dín-di με nyie nke dǎò n yεmmè, bá wè kòò fĩnko o kó kudaakù, kè di dǎú nketike dinùù n cĩètè miεke n yètiri yu dè. ¹⁶ De kó difǎnkúò ke wèτε ke cèèτε di yèmmè ke càke n yètiri ke wèτε ke ténénì di do fĩ mbè ke wèτε ke bè pĩnné mudaatǎmmú.

¹⁷ Nè de kpéi nte mí ndi Yiè nKuyie n tú mù: N tú di í με nyiemme n kpeti, ke bo fĩ mbá wè o tebite, bá wè o kou, n yóó di fĩnkomu kè bè di do mudoò, kè dikǎnnì tanní nè mutenkũũ. Di kπεε bo donné yεbotè kó yεkpǎatìγǎ kǎmbùàtì.

¹⁸⁻¹⁹ Sudaa εì kó βεkótìbè nè Sedisadεmmu εì kǎβε nè τεkpǎatìcĩètè kó βεkótìbè nè ikuó nìùbè nè βenìtibè βεmǎu bè do yiemmu ké n dǎúnnè dinùù, kέwènné ké n kuǎ fenàáfè ké fè kèké yεkéké yèdéé kénkeri ke pēnkù de kó yεkéké cuokè. De kó βenìtibè bè cààrèmu bè n dǎúnnè diì nùù. Bè í dǎò bè do dǎú ndinùù ke yē mbè yóó dǎòmè nè de kpéi m bo bè dǎò bè dǎòmè fenàáfè. ²⁰ N yóó bè duó mβε dootitǎbè mβε bèè bè dónè mukũũ nke βεε bè kùǎ, kè dikpǎà kó tinǎtì nè tikpasĩnti kè dεε bè di. ²¹ Sudaa kǎβε kóo kpǎatì Sedesiasi nè o εì kó βεkótìbè m bo bè tannè βε dootitǎbè nǎu miεke, bèè bè dónè mukũũ mbè bo bè nìnte bè tati Babidǎnni kó βεhǎǎpǎmbè nǎu miεke nke. Bá bè mu mμε ndi yóumè, ²² n yóó duó nkè bèε wètení ké di do mudoò mmu ké di pǎnte kécóu

ndihèi. M bo duó nkè Sudaa kó yehékèè dǎúnko yè ténké bá mmǎke wèè yè ā. Mí ndi Yiè nKuyie mí b́ei.

35

Dekabiibe yetemè menaà mmuyàà

¹ Sosiasi biré Sosakimmu tu dìl mǎnnì Sudaa kǎbe kóo kpààtì, kè ti Yiè nKuyie nni mbéinnè mí nSedemii ke dǎ: ² Kǎte káyà Dekabu kó kuwuǎ nkǎbe, ké bè yu kè dí ta Kuyie ncǐètè kó tidieti kó kùmakù miéke kǎa bè duó mmenaà nkè bèè yǎ.

³ Memǎme kè n kǎte ke yú Idimmeya biré Abatisinniya yaǎbire, Yasanniyau kó debire nè o nei Dekabiibe cǐètè temǎu. ⁴ Kè m bè kǎtenè ti Yiè nKuyie ncǐètè Ikidadia biré, Annani Kuyie kóo niti kó kudieku ò tiè ndè o kǎbe. De kó kudieku do tókénè okpààtì tǔmbè kpeti nti ke sǎké Sadummu wèè do baa Kuyie ncǐètè bǎrì o biré Maseya kǎku ïnkè. ⁵ Kè m bè ïnné sicèe nè menaà f́ei f́ei, nè ibòòke ké bè nàké ke dǎ yǎnè menaà.

⁶ Kè bè n ténné ke dǎ ti í yóó yǎ menaà ti yààrì Dekabu biré Yonnadabu do ti nàkému ke tú: Ti bá nyè mmenaà tínti nè ti bío sǎà.

⁷ Ti me mbáá maá sicéí,
ti me mbá mmǎke depaa ti báá f́ííkú detie mbè tu dè
f́ínyí,
ti bá mmǎke ti kperé
ke yé ti yó nhǎmè titouti miéke nke ti fòmму
mumǎu,
memǎme ti bo nfòùmè kémǎnte dihèi ti bo di
kupàòkù.

8 Μεῖνμε κὲ ti yie nti cice Dekabu bire Yonnadabu ti nàké tì kέyόu μεναὰ mmuyàà ti fòmmu muməu miεke, tínti nè ti pobè nè ti bí initidaaì nè initipòì. 9 Ti í maá sicéĩ ke bo nhã, ti me nyí kùúti deραα, ti í fiíkú detie mbè tu dè fínyĩ, ti í buətí dèmarè. 10 Ti ã titouti miεke nke, ti yie nke tũnne ti cice Yonaaadabu ti nàké tìnti. 11 Babidənni kóo kpààti Nebukannesaa weè do ti do mudoò kè ti coké kéta Sedisademmu ke bo yenténè Babidənni nè Sidii kəbe kó behãəpəmbè. Μεῖνμε κὲ ti bo Sedisademmu nè yíenni.

12-13 Μεῖνμε κὲ ti Yiè nKuyie Mpakεdaa Isidayεεriβε tũ nkù n nάké mí nSedemii ke dò n kəte kénάké Sudaa kəbe nè bèè bo Sedisademmu ke tú kù yě mbè í dò nkékénté kέyie nku kpetaà? 14 Dekabu bire Yonnadabu do nάkému o kəbe ke tú bè bá nyə mmenaà, kè bè yie nke ti pĩ mbá bè í yə mmenaà nè yíenni, ké yě bè yiemme be yààri kó dinùù. Mí ndi Yiè nKuyie kè n né yiè ke di náánnè bá di í yíé. 15 Kè n yiè ke tũənkò m pãānāaàti náam̀bè kè bè di náá nke tú dí ceete kέyόu meborime yeime kédəò dèè wenni kέyόu di bo ntũmmè yebəkè ke yè feu iwũə. Μεῖνμε di bo mbomè dihei n di duó ndi, díndi nè di yembè. Di me nyí kènté, di í yie n kpeti. 16 Dekabiibe bie yiemmu ke tũnne be yààri Yonnadabu bè nάké tì. Sudaa kəbe díndi di me nyí yie n kpeti.

17 Kè n səoté kέbéi nke dò: Dεè kpéi nte κὲ ti Yiè nKuyie Mpakεdaa tínti Isidayεεriβε ti tũ nkù tu, kù bo bənté Sudaa kəbe nè bèè bo Sedisademmu meyei nkù ti nάké m̀è kpéi, ke yě kù tì ndi nάkém̀è ke di nάké di me nyí yie, kè kù di yùúké ke di yùúké bá di

í kù còúté.

¹⁸ De kó difōnkúò kè n náké Dekabiibe ke dò: Ti Yiè nKuyie Mpaakedaa tínti Isidayeeribe ti tũ nkù tu: Di me nyiemme ke tũnne di yààri Yonnadabu di náké ti ke dò ò náké ti timou. ¹⁹ Nè de kpéi Dekabu bire Yonnadabu cīētè í yóó pàà wèè bo mpī nKuyie tōmmú ku cīētè miēke.

Kunku ti Yiè nKuyie Mpaakedaa tínti Isidayeeribe ti tũ nkù kuè me nyē.

36

Sosakimmu còutéme Sedemii kó tipāānāànti kó yepáte

¹ Sudaa kabe kóo kpààti Sosiasi bire Sosakimmu kpàti benni dinaannì miēke kè ti Yiè nKuyie nni mbéinnè mí nSedemii ke dò: ² Waá nkukānkù kéwāri tināānti n náké ti kè dè ntukúnè Isidayeeribe nè Sudaa kabe nè iwuo ntèi, kétúóténè Sosiasi tu di mōnni okpààti kēnto kétuōkenè yīenní. ³ Kè dè yēmmè Sudaa kabe bo keè n tāāté ke yóó bè dò mēè yei kéceete kényóu be borime yeime kè m bè cīē mbe yetímè nè be caàrímè.

⁴ Mēmme kè Sedemii yú Nēdiya bire Baduki kóò náké ti Yiè nKuyie nhò náké tii kó dimàà kòò ti wāri kukānkù ĩnkè.

⁵ Ó ti wāri mēmmē kédeè kè Sedemii ò náké ke dò: M bo mēdítimmè miēke nke, n yí dō m bo na kēta ti Yiè nKuyie ncīētè. ⁶ Fōò mōmmuo nyóó kate ti Yiè nKuyie ncīētè menùboúmmè kékaa n da náké ti kaa ti wāri. A ti kaa mbèè kàtení menùboúmmè nè bèè iténí Sudaa ekè yemou ke kàtení kè bèè ti kèè. ⁷ Kè dè yēmmè be báammì tuōke ti Yiè nKuyie mborè kè

bèe ceete kényóu be borime yeime ke yé ti Yiè nKuyie mmieke yèmè de kó benìtibè ke bè còuté mēdiè.

⁸ Kè Nēdiya bire Badukii dōò mí nSedemii nhò nàké tì timòu kékāa nti Yiè nKuyie nnáàntì tì wàri kukònkù ìnkè Kuyie ncīfètè mieke. ⁹ Dè do sá nSosiasi bire Sosakimmu Sudaa kòbe kóo kpààti bo o kpàti benni dinummuri ndi otāāwēinwè mieke, kè bèe yú Sedisadēmmu èi kòbe nē Sudaa kó yehékè yemòu kòbe kè bèe kòtení Sedisadēmmu Kuyie ncīfètè menùbóummè. ¹⁰ Kè Badukii kaà n duó nkòò wàri tì nāàntì. Ò do bo Safāā bire Kemadiya wèè tu opátíwāàti o dieku nku. De kó kudieku do bo Kuyie ncīfètè dānkù de ìnkè kòku nku. Kuyie ncīfètè bòrì bè tu dì dibòrì pànnì di borè.

¹¹ Kè Kemadiya bire Miseen Safāā yaàbire keè tináàntì bè kàa nti ti Yiè nKuyie mpátiri mieke timòu, ¹² kédeè kékòte okpààti kóo pátíwāàti dieku, kòo kpààti kó betūmbè bēmòu bèè tu: Edisamaa opátíwāàti nē Sammaya bire Bedaya nē Akibōō bire Edinatāā nē Safāā bire Kemadiya nē Ananniya bire Sedekia kényíénè okpààti kó betūmbè tóbè bēmòu. ¹³ Kè Miseen bè tūò mBaduki do kaà ntìi nāàntì dipátiri mieke benìtibè bēmòu ìikè.

¹⁴ Mēmēme kòo kpààti kó betūmbè bēmòu tō Nēkanniyaa bire Eudi Sedemia yaàbire wèè do tú Kuusi yaàbíyómmè kòò bo nàké Nēdiya bire Baduki kòo kòtenenì kukònkù ò do kaà nkù benìtibè ìikè. Mēmēme kòo túóté kukònkù kētōní be borè. ¹⁵ Kè bèe ò nàké ke dō: Kari dende ké ti kaà ntìi bo kukònkù mieke. Kòò kù mbè kàa. ¹⁶ Kè bèe keè de kó tináàntì kè kufōwāá mbè pī nkè bè nwúó nwúó mbetòbè kénáké Baduki ke dō: Ti nàké a tì wàri mēè botí.

17 Bè me nyĩ kébeké Baduki ke dò: Ti náké a tì wàri mèè botí.

18 Kòo bè tènéné ke dò: Ò tì nni nnáámmu kè nti wáũ kukònkù ìnkè.

19 Kòo kpààti kó betũmbèè náké Baduki ke dò: Kote fí nnè Sedemii kè di sari bá òmòu bá nyé di borè.

20 Memme kè bèe yóu deude dipátiri opátíwãàti Edisamaa kó kudieku kékote okpààti cǐtèè dánkù borè kòò náké dipátiri tɔ tì timòu.

21 Kòo kpààti duó nkè Yeuudii kote kètúóténí de kó dipátiri okpààti kòò pátíwãàti Edisamaa dieku ké dì kàa nhokpààti nè o tũmbè be ìkè. 22 Dè do sǐ ndè tu muséé nkóo tǎnkù nwe dibenni tǎnkù wéinwè kòo kpààti kàri o cǐtèè muséé mmònni kpete kè muháá ntuati. 23 Kè Baduki níi kàa nkéfiinte kukònkù mètãàti yoo mènàa kòo kpààti kù kètéé kécúu, ké mme nhã ké kù còu nkumòu kédeè. 24 Okpààti nè o tũmbè bèè kó dimàa do dè bo kékéè de kó tináantì be kǎmbùtì í ndo, bè í nkèrí be yààti. 25 Edinatã nè Dedaya nè Kemadiya bè do bàmmúmu okpààti ke dò ò báá còu nde kó kukònkù, ò me nyí nyie nké bè kènté. 26 Kòo kpààti péi nho bire Yedameyedi nè Asidiyedi bire Sedaya nè Abudiyedi bire Sedemia ke dò bèe pí nhopátíwãàti Baduki nè mí nSedemii kè ti Yiè nKuyie mme nti sɔnne.

27 Okpààti còu ndiì mònni kukònkù mí nSedemii do náké tì Baduki tì wàri kùu ìnkè kédeè kè ti Yiè nKuyie nni mbéinnè ke dò: 28 Wáá nkukònkù tekù kéwète kéwāri a do wàri tì kuketikù ìnkè timòu kè Sosakimmu Sudaa kòbe kóo kpààti kù còu. 29 Kàa dèè memme á náké Sosakimmu kpéí nke dò:

Ti Yiè nKuyie ntú a mè ncóummè dipátíri ke náá nke tú ba nte kè n wàri de kó dipátíri ke náá nke tú Babidɔnni kóo kpààti kèríní ke bo pɔnte diheì kékuɔ benìtìbè nè iwũš. ³⁰ Deè te kè ti Yiè nKuyie ntu fí nSosakimmu Sudaa kɔbe kóo kpààti a kou mɔu báá kari Dafiti kó dikpààtikàrì, a bo kú kénduóo, kuyie mmànni kè diyie ní da tiité, keyènkè mɔnni kè muséé nda poté. ³¹ Ti Yiè nKuyie ntu ku yóo potému fí nnè a kó kuwuɔ nnè a kó betɔmbè, meyei ndi dɔ̀̀ mè nkpréi. Sudaa kó kuwuɔ nkɔbe nè bèè bo Sedisademmum eì meyei nku bè nàké mèè kpréi mbá bè í kènté mè dotimu di yɔ ìnkè.

³² De kó difɔ̀̀nkúò mí Sedemii kè n túóté kukɔ̀̀nkù tekù ké kù duó Nediya bire mBaduki ké nhò nàà ntii do wàri kuketikù Sudaa kɔbe kóo kpààti do cɔu nkù kòò wàũ kényiénè titetì péu tii tì dònne.

37

Okpààti Sedesia tɔmmè kè bè bo beé nSedemii

¹ Nebukannesaa Babidɔnni kóo kpààti weè do pí nSosiasi bire Sedesia tikpàti kòo cɔuté Sosakimmu bire Konniyau kémbaké Sudaa kɔbe. ² Ò me nyí nyie nKuyie nkpeti, mí nku pããnáàntì náàntò nh ò nàà ntì, wenwe nè o kó betɔmbè nè o nìtìbè bemɔu, diheì miéke òmɔu í ntì yie.

³ Bá nè memme kòo kpààti Sedesia tɔ Sedemia bire Yukaari nè ikuó niùtì Maseya kè bè bo kɔte kénáké mí Kuyie mpããnáàntì náàntò Sedemii ke dò: Ti dó a bántè ti Yiè nKuyie nku ti kpréi.

⁴ Dè do ś mmí nSedemii n ceñtìmu n dómè, bè mu ndo í n kpetínné. ⁵ De mɔnni kè Esibiti kóo kpààti

tìmatì bomu, kébéi nke d̀̀: Bè yóó da p̄ĩmmu kédúó mBabidə̀nni kóo kpààtì.

¹⁸ Kè m beke okpààtì Sedesia ke d̀̀: N da càke ba f̄́ nnè a tũmbè nè a nìtìbè kè di m p̄ĩ nke kpetínné?

¹⁹ Kuyie mp̄āānāāntì náam̀bè bèè sòò di náá nke tú Babidə̀nni kóo kpààtì í kə̀riní ke bo di do, ò í kə̀riní ke bo p̄ante diheì, bè k̀̀te ke?

²⁰ Di mmə̀nnì n né da báámmu, f̄́ n yiè nhokpààtì á kénté m báámmi, báá w̄̀te ke n t̄́nné diheì kóo kpààtì kóo p̄atíw̄̀atì Yonnatāā c̄̀t̄̀è miēke kó dikpetíntou, n yàà bo kú.

²¹ Kòo kpààtì Sedesia dúó ndinùù ke d̀̀ bè n dènnení dikpetíntou ké n tanné kudànkù bèè bàà tikpetíntì bè borè ké nni nduò mbá dii yiè p̄́èè, kè p̄́èè weè sàà í dèè. Mí nSedemii kè nni mbo bèè bàà tikpetíntì be kó kudànkù kəm̄onte.

38

Bè cūũkomè Sedemii tēbinte miēke

¹ M̄em̄me kè Matāā bire Sefatia nè Pasuu bire Kedadia nè Sedemia bire Yukaari nè Madikia bire Pasuu kè bèe keè n náá nti benìtìbè b̄em̄ou t̄̀i tu:

² Ti Yiè nKuyie nkuù tu wèè bo nkpaá diheì dii mmieke mudoò bo ò kònnè yoo dikònni kè dè me nyí tú m̄em̄me mutenkũũ. Kè wèè me nyè ke dúó nhom̄āà Babidə̀nni èi k̀̀be ò bo cooté kénfòù.

³ Ti Yiè nKuyie mbéim̄mu ke tú Babidə̀nni èi kó behāāp̄òmbè bo do di nheì ké di fiète.

⁴ Kòo kpààtì tũmbèè ò nàké ke d̀̀: Onitì yie ndò nkékuə̀mu, ò yárikũ̀ko behāāp̄òmbè k̄̀nti nti bèè kpaá diheì dii mmieke nè benìtìbè b̄em̄ou ò í wanti benìtìbè kó m̄esàà, ò bè dónè meyei m̄me.

⁵ Kòo kpààti Sedesiasi bè tɛ́nné ke dò: Dòònè we di dómè n yí yóó na ke di baa.

⁶ Kè bè m pĩ nképitínné iwěĩ kécũũnko okpààti bire Makidia kó tɛbinte tɛ̀ do bo tɛkpààtìc̣f̣ɛ̀tɛ̀ dánkù. Menie ndo í ã te mieke, tisãũti do nti kè n fũũkóo ti mieke.

⁷ Ke ṣ́ nhEtiopii kou mɔ̀ wèè do tú tɛkpààtìc̣f̣ɛ̀tɛ̀ kóo kótì kòo yètìrì tu Ebɛɛdi-Mɛɛki, kòo keè bè n tannémè tɛbinte mieke kòo kpààti nkari Bensamɛ èi kó dibòrì ke bekù. ⁸ Kè Ebɛɛdi-Mɛɛkii yènní tɛkpààtìc̣f̣ɛ̀tɛ̀ mieke kénáké okpààti ke dò: ⁹ Áú n yiè! F̣́ṣ́ nhokpààti, be nnitibè cààrɛmu bè pĩ ndè Sedemii ke tanné tɛbinte mieke kè dikònni yóó dè nhò kùo ke yé ṕ̣ɛ̀ɛ̀ í kpaámè dihèi mieke.

¹⁰ Kòo kpààti duó ndinùù Ebɛɛdi-Mɛɛki Etiopii èi kou ke dò: Túóté benitibè betããti * kè bè da nɛinè kè dí kɔte kédenneni Sedemii tɛbinte kòo mu nyí ku.

¹¹ Kè Ebɛɛdi-Mɛɛkii túóté de kó benitibè kè bèe kɔte kéta okpààti c̣f̣ɛ̀tɛ̀, tɛkpààtìc̣f̣ɛ̀tɛ̀ kó tikpàti ã kùu dieku kó kudieku defũ̀ kòku, kétúóté tiyaàcítì tìi kòtè ke ḳɛ̀rí, kè tì pitínné kuhũ̀ kè n duónko tɛbinte mieke, ¹² kè n nàké ke dò: Túóté tiyaàcítì kéceé nha ṕ̣ɛ̀tɛ̀mṕ̣ɛ̀ḳ̀ kèṕ̣inné iwěĩ ti ñnkè. ¹³ Kè m me ndòò kè bèe yũ̀ nkuhũ̀ kè n denneni tɛbinte mieke. Memme mí nSedemii kè nní mbo bèè bàà tikpetínti be kó kudánkù.

Okpààti ẉ̀ɛ̀tɛ̀ ke yumè Sedemii kòo beé

¹⁴ Kòo kpààti Sedesia ṭ́o nkè bè n yúnì kè ti kɔte Kuyie nc̣f̣ɛ̀tɛ̀ dibòrì tããnni kòo kpààti n nàké ke dò:

* **38:10** betããti: Yepáte mayè mieke bè ẉ̀ari ke tú sipísitããti ndi.

24 Kè Sedesia n náké ke dò: A báá yie nkòò mǎ̀u keè ti náké tì, kè bè tì kèè a kumu. 25 Sikpààtìbìí nè bèè baké dihei kè bè kèè a kàtenímè m borè kè ti náké, kè bè tu á bè náké ti náké tì ke báá bè sǎ̀nne timatì kè meè ðake bè bo da kuǎ. 26 Á bè náké ke tú a kàtení ke bo m bámmúmu kè m báá da tǎ̀nné Sonnatǎ̀ cǐtèè a yàa bo kú.

27 Sikpààtìbìí nè bèè baké dihei kè bèe kàtení m borè ké m beke ti náké tì, kè m bè tǎ̀nné okpààtì n náké tì, kè bè dò yúóó kǐtè, ke yé bè í kèè mè ti náké tì. 28 Mí nSedemii kè nní mbo bèè bàa tekpààtìcǐtèè be kó kudànkù kè bè yàa pǎ̀ntenè Sedisademu.

Nte ðe wũ̀kémè kè bè yàa pǎ̀ntenè Sedisademu.

39

Babidǎ̀nni kǎ̀be pǎ̀ntemè Sedisademu

(Yenǎ̀aǎ̀kékè 1-10 wénté 52:4-16 nè 2 Bekpààtìbè 25:1-12)

1 Sudaa kǎ̀be kóo kpààtì Sedesia kpàtì benni weínnì mièke nke otǎ̀nkù píínwè, Nebukannesaa Babidǎ̀nni kóo kpààtì nè o ã̀pǎ̀mbè bemǎ̀u bè kàtenímè kǐpi Sedisademu è. 2 Sedesia kpàtì benni tepítè nè ðimáà mièke nke otǎ̀nkù naanwè diyìè weínnì yiè, Babidǎ̀nni kóo kpààtì nè o kǎ̀be bè màtémè dihei kó kuduotí. 3 Memme Babidǎ̀nni kó behǎ̀pǎ̀mbè iwēī yembè tamè kékari dibòri ðe cuokè kperi, beè yètè tu: Nedikadi-Sadetisee wèè baké bè fǐmmu bè kè bè pǐ ntekpààtìcǐtèè mièke mutǎ̀mmú, kòo kpààtì ò tá nè bekótìbè tǎ̀bè bèè do tú iwēī yembè.

4 Sudaa kǎ̀be kóo kpààtì Sedesia nè o kó behǎ̀pǎ̀mbè bè yà ðì mǎ̀nnì Babidǎ̀nni kó

behããpòmbè kéçoké dihei keyènkè. Bè do tũnne okpààtì périmù kó kuce nku dibòrì dìi soké iduotí idé cuoké kètũnne okpààtì kó kuce kùù yìènè Suditèè biriku. ⁵ Kè Babidònni ããpòmbèè bè bèti kéninte Sedesia Sedikoo biriku mieke kóò pĩ nkéçatenè Babidònni kóò kpààtì borè Dibuda Amati èi. Dende Nebukannesaa ò bekénèmè. ⁶ Babidònni kóò kpààtì de nfíé Sedesia bí o ììkè, kéfíénè Sudaa èi kó bekótìbè bemau, ⁷ kédoké Sedesia nùò kóò bouñè disəwũð kó mefĩmme kóò kònnè Babidònni.

⁸ Kè Babidònni kəbeé cóu nsikpààtìçéĩ nè dihei yembè kpesi képuə Sedisademmu èi duotí. ⁹ Kè Nebusadadanni, tihããpòntì tii bàà okpààtì ti kóò kótii pĩmmú benitìbè bèè kpaá dihei nè bèè do ò duó mbemáà nè beyántìbè bèè do kpaá kètə kékònnè. ¹⁰ Kòò súó mbecĩrìbè bèè í məke mùmamù kédúó nkè bè nkpaá Sudaa èi mieke, kòò bè totí fínyĩ kó detie nnè depaà.

Bè fĩmmè Sedemii

¹¹ Dè do s̄ mBabidònni kóò kpààtì duómmu dinùù Nebusadadanni tihããpòntì tii ò bàà ti kóò kótì kè de kó dinùù tu: ¹² Túóté Sedemii kéndake o kpéi kè bè báá ò dòò meyei mmamè, kòò da beke tì a ti nhò dòò. ¹³ Mèmmè kè Nebusadadanni wèè baké tihããpòntì tii bàà okpààtì nè Nebusasibanni wèè baké bè fõmmu bè kè bè pĩ ntekpààtìçètè mieke mutõmmú nè Nedikadi-Sadetisee wèè baké behããpòmbè nè bèè do tú bekótìbè Babidònni kóò kpààtì kpààtìyuu mieke. ¹⁴ Kè bèe t̄õ nkè bè n túóténì bèè bàà okpààtì be kó kudànkù mieke, kè n kətenenì kè n duó nhAsikammu biré Kedadia Safãã yaàbire kè Ayikammuu n kpēnné kè nni mbo o kəbe borè.

Kuyie nnàké tì Sedemii Ebeedi-Medeeki kpéí

¹⁵ Mí nSedemii n do kpaá bo bèè bàa okpààtì be kóò kótì kó kudànkù nku kè Kuyie nní mbéinnè ke dò: ¹⁶ Kòte kénáké Ebeedi-Medeeki Etiopii èi kou ke dò: Tì Yiè nKuyie Mpaakedaa kunku tínti Isidayeeriibe tì tũ nkù tu kù do nàké tì di nhèi kpéí kù yóó tì dòòmu de yiè bo tuòke dii mònni, tiyeiti nti dè í tú tisààtì. A yóó tì yàmu. ¹⁷ Kù yóó da deetènèmu, benitibè a yĩèkù bè bè í yóó da pí. Kunku tì Yiè nKuyie kuù béi. ¹⁸ Kù yóó da deetèmu, mudoò í yóó da kònnè, a yóó nfòòmu, ke yé a yiemme ke dò nkù da nàké tì bo dò. Kunku tì Yiè nKuyie nkuù me nyè.

40

Sedemii kàtemè Misipaa ke kàri

¹ Kè tì Yiè nKuyie nní m béinnè mí nSedemii, Nebusadadanni wèè baké bèè bàa okpààtì ò n fĩ ndi mònni Damaa èi.

Ò do yóó n fĩ nkè m boú mefĩmme mme ke soké Sedisademmu kòbe nè Sudaa kòbe be cuokè, bè do pírmú bè ke bo kònnè Babidanni. ² Kè Nebusadadanni n yú mí nSedemii tidé borè ke dò: A Yiè nKuyie nkuù do da nàké ke tú kù yóó duanni meyei mmie di nhèi, ³ ke me mmè duanni, kù do nàké tì kù tì ndòò ke yé di càkemè di Yiè nKuyie mbá di í yie nku kpèti kù do di nàké tì ti di tùòkení. ⁴ Nte yie n da deetèmu, ke da pité iwèi ìi do da píítí. Kàa dó ke bo n neinè Babidanni ti nei, n yó ndakemu a kpéí. Kàa yèmmè me nyí yie nha bo n neinèmè a yóu. Ketenkè kemou duómu a ìikè, kàa dó ke bo kòte kùù píku a ku nkòte.

⁵ Mí nSedemii kè nní nkpaá ke mu nyí kòte kè Nēbusadadanni yí kébéi nke dò: Wēte Ayikammu bire Kedadia Safāā yaàbire borè, Babidōnni kóo kpààti we mbaá nSudaa ekè. Wēte nè we kè di mbo a kòbe borè, kàa me nyí dó a kòte a pénsirì kùù píkù.

Mēmme wèè baké bèè bàa okpààti ò n duómme tidiiti ké m pānè yepārè ké n cau. ⁶ Mí nSedemii kè n kòte Ayikammu bire Kedadia borè Misipaa kēmbō o borè, mí nnè benitibè tóbè bèè do kpaá dihei.

*Kedadia tumè kùmandàà Sudaa tenkè
(Yēnāānkékè 7-19 wénté 2 Bēkpààtibè 25:23-24)*

⁷ Behāāpòmbè iwēī yembè nè betóbè bèè do ciétóo kè bèe keè Babidōnni kóo kpààti kànnemè Kedadia kòò bo mbaké be èi, kòò bànnē kòò bo mbaké bèè í mōke dēmarè, benitidaabè nè benitipòbè nè ibí bè í pī mbè ke kōnnè Babidōnni. ⁸ Kè de kó behāāpòmbè iwēī yembèe kòte Kedadia borè Misipaa. Bèè yètè tu Netanniyau bire Isimayēeri nè Kadēya bí idé Yoananni nè Yonnatāā nè Tannēumeti bire Kedadia nè Netofaa èi kou Efaii bí nè Maakaa èi kou Yasanniyaa bembē nè be kòbe. ⁹ Kè Ayikammu bire Kedadia Safāā yaàbire bè dōunnè dinùù bembē nè be kòbe ke dò: Mpīnnè Babidōnni èi kòbe kó mutōmmú ke bá nyīkù. Mbonè dihei kēmpī mBabidōnni kóo kpààti tōmmú. Di bo mbo kè dè di naati. ¹⁰ M bomu Misipaa kè Babidōnni kòbe kéríní mīl yóó bè yà nè di kó difòtìrì. Ntōūnè di tebe ke dōori menà, ke deì tidiiti ke dii mekùò nke āā di buo miēke, kénkari di ekè bè di duó nyè.

¹¹ Sudaa kó kuwuò nkòbe bèè do bo Mōabu tenkè nè Amōniibe kòke nè Edomiibe kòke nè bèè bo yehēkè tēyè miēke kè bèe keè Babidōnni kóo kpààti sùómme

bèmabè Sudaa tenkè ke tããté Safãã birɛ Ayikammu kó dɛbirɛ Kedadia kòò bo mbaké. ¹² Kè Sudaa kó kuwuo nkɔbɛ bɛmɔu bèè do ciété kɛmbo yehɛkè tɛyè. Kè bèè wɛtɛní Sudaa tenkè Misipaa Kedadia borè, kétéũ bɛ tebe péu nè bè kùòtìnè yè mɛnaà.

*Bè kùòmè Kedadia
(Wénté 2 Bɛkpààtibè 25:25-26)*

¹³ Diyiè mari Yoananni Kadeya birɛ nè bɛhããpòmbè bèè do ciété kè bèè kɔtɛ Misipaa Kedadia borè, ¹⁴ kòò nàké ke dɔ: A yé ke dò nhAmɔniibɛ kpààti Baadisi tɔnní Netanniya birɛ Isimayɛɛri ke tú bè da kuà? Bá Ayikammu birɛ Kedadia í nyiɛ nkɛ dò mbè nàá ntì tu timómmɔnti. ¹⁵ Kè Kadeya birɛ Yoanannii náké Kedadia disòri Misipaa ke dɔ: Duó nkè n kɔtɛ kékúo Natanniya birɛ Isimayɛɛri. Òmòu í yó ntì yé, kè mɛè dɔkɛ ò yóó da kuomu, kòò mɛ nda kùo Sudaa kɔbɛ bèè tìkú a borè bè yóó ciétému kè Sudaa kó kuwuo nkɛpɛɛɛ deè.

¹⁶ Kè Ayikammu birɛ Kedadia náké Kadeya birɛ Yoananni ke dɔ: A nàá ntì Isimayɛɛri ñnkè tì tu siyáàbisí nsi.

41

¹ Dibenni tãnkù yiénnwè miɛkɛ nkɛ Edisamaa birɛ Natanniyɛɛri kó dɛbirɛ Isimayɛɛri wèè do tú tɛkpààticíètè kou waámmè benitibè tɛpíítɛ Amɔ eì kè bèè ò nɛínè kè bèè kɔtɛ Ayikammu birɛ Kedadia borè Misipaa kè bè nkari ke yo. ² Mɛmɛ Isimayɛɛri nè benitibè tɛpíítɛ bèè ò nɛínè bè itémè kékũ Kedadia kuseuku kékúo. Babidɔnni kóo kpààti wèè do ò tããté kédúo nkòo mbaké Sudaa tenkè kɔbɛ. ³ Kè bèè kuɔnè Sudaa kó kuwuo nkɔbɛ bèè do bonè Kedadia

Misipaa nè Babidōnni kó behāāpòmbè bèè do ò bonè.

Isimayēeri kùòmè bèè kàtení Sedisadēmmu Kuyie mbáammu

⁴ Bè kùò Kedadia kè dè mmàke yewe yèdèè ndi bá òmòù í yé ke dò mbè ò kùò. ⁵ Kè benitibè sipísinií íténí Sisemmu nè Sidoo nè Sammarii kékuó be debii, kè be yààti kēri ke yòrí kè be kònti yòrí kè bè to yepāre nè tihúúnti ke bo tì tùò nti Yiè nKuyie nku cīētè miēke. ⁶ Kè Natanniya bire Isimayēerii yènní Misipaa ke bè co, ke kònti. Ò tùòkení diì mōnni be borè ké bè nàké ke dō: Kōtenèni Kedadia cīētè.

⁷ Bè tùòke diì mōnni dihei cuokè kè Netanniya bire Isimayēeri né bè fié kécūó difòtìri mari miēke, wenwe nè o kabe bèè ò bonè beè do wēnné ké bè kùò. ⁸ Benitibè mabè beè né do bo de miēke tepítè ke nàké Isimayēeri ke yī: A báá ti kuò, ti mākemu tidiiti nè mekùò nnè mecekùò ke dè sōnne depaa.

Bè do me nhò nàké kòo bè yóu ke í mbè wēnnénè be kabe ke kùò. ⁹ Isimayēeri do bè kùò kécūó diì fòtìri miēke, okpààti Asaa do duó nkè bèe keú dindi Isidayēeribe kóo kpààti do ò dokùnè diì mōnni. Isimayēeri do di mbè cūó kēpiē.

¹⁰ Ò dèè memme kēpīmmú besōmbe bèè kpaá Misipaa nè okpààti sapùmbí. Bèè kó dimàà cénke do kpaá dihei, Isimayēeri do be mpīmmú ké mbè to ke kūntinè kēyènnè Amōniibe tenkè. Nebusadadanni wèè baké tihāāpònti tìi bàa okpààti ò do duó mbè mbe Ayikammu bire Kedadia kòo mbè baké.

Bè deētémè Isimayēeri pī mbè

11 Kedeya birɛ Yoananni nè behããpònkótíbè iwěĩ yembè bɛmɔu bèè do ò bonè kè bèe keè meyei Netanniya birɛ Isimayɛeri dɔ̀̀dò mè. 12 Kòo túóté behããpòmbè bɛmɔu kè bèe kɔte kédò Isimayɛeri mudò dè do ś nyIsimayɛeri bo Kabaãõ kó kukó ntaké nke. 13 Isimayɛeri do p̄ĩmú bè bɛmɔu bè yà dìi m̀̀nnì behããpònkótíbè neínèmè Yoananni kè dèe bè narike mediè. 14 Mɛm̄m̄e Isimayɛeri do p̄ĩmú bè Misipaa kénkūntinè bè kòntémè kètūnne Yoananni. 15 Kè Isimayɛerii yie coké kè benitìbè bèni ò neinè kè bèe kɔte Am̄niibe cie.

16 De kó difõnkúò Yoananni nè behããpònkótíbè iwěĩ yembè bèè do ò neínè kè bèe túóté benitìbè s̄ombe Isimayɛeri do kùò Ayikammu birɛ Kedadia Misipaa kèp̄ĩmmú bè. Ò do p̄ĩmú behããpòmbè mbe nè benitipòbè nè ibí nè bè f̄õmmu bè kè bè p̄ĩ ntekrààtìc̄ìètè miɛke mutõmmú, ò do p̄ĩmú bè Kabaãõ bɛmɔu. 17 Kè bè nkérí kébátè tepò̀̀c̄ìètè tèè bo Kimmammu Bɛtideɛmmu také ke bo p̄ẽètè kékɔte Esibiti. 18 Ke ȳé bè do démè Babidõnni kòbe, Isimayɛeri do kùò mèè kp̄éi Kedadia Babidõnni kóo krààtì do tããtè wè kòò baá ndiheì.

42

Sedemii kp̄annèmè bèè d́ kékɔte Esibiti kèsorinè dikònnì

1 De m̀̀nnì kè behããpòmbè iwěĩ yembè bɛmɔu nè Kadeya birɛ Yoananni nè Osea birɛ Yesanniya nè benitìbè bɛmɔu besàmpòbè nè bedièbè kè bèe kɔtení
 2 m borè mí nSedemii kè n náké ke d̀̀: Ti do ð nsũmu ke kp̄á yíe nsàmpò ke ma a m̄e nti wúó nkè ti mamè. Yie nti yóó da náké tì kébántè a Yiè nKuyie, beé nku

ti kpéí tínti bèè kpaá, ³ kè dèe yie nkàa Yiè nKuyie nti benke kuce ti dò nkéntũ nkù nè ti dò nkéndəarimè.

⁴ Mí nSedemii kè m bè téné ke dò: N kèèmu ke yóó bántè ti Yiè nKuyie, kéndò ndi tì nni mbekemè, kè ti Yiè nKuyie nni mbenke tì kó dimàà n yóó tì ndi nákému n yí yóó di sɔnne tìmatì.

⁵ Kè bè n téné ke dò: Kuyie nti wúómmu ke tú timómmonti yiè ke dəari kù bée nti, kè ti í dòò kù bo da náké tì kàa ti náké, ti Yiè nKuyie nti poté. ⁶ Ti Yiè nKuyie mbo da náké tì ke dò a tì nti náké, kè tisààti nti yoo tiyèiti ti yóó tì dəəmu, mənəme diwèi bo ti pĩmmè ti yie mmèè kpéí nti Yiè nKuyie nkó dinù.

⁷ Kè dè nyóó yĩ yewe ntepiítè kè ti Yiè nKuyie nní mbéinnè, ⁸ kè n yú Kadeya biré Yoananni nè behāāpəmbè iwēi yembè, ke né yíénè benitibè bəmou, ⁹ kè bè nàké ke dò: Di do n tɔ nke dò m bántè ti Yiè nKuyie nyIsidayeeribe tũ nkù, ntenè kù yē mmù, kù tu:

¹⁰ Kè di baa sàké ke bo di nhèi mièke, m bo dəò ke di kanne, m báá di pənte, m bo di fíímmu m báá di uuté bitì, dè n yóumu n di dòòmè meyei.

¹¹ Kufəwaa mbá ndi bonè Babidənni kóo kpààti di me nhò démè,

mí ndi Yiè nKuyie mmũ tu di bá nhò yĩèkù, n di bonèmu ke yóó di deeté, n yí yóó yóu kòo di kááké.

¹² N yóó di kuómmu mesémmè, kènte kòò di kuó mmesémmè kéduó nkè di wətení di tenkè.

¹³ Kè di me nyĩ di í dó kémbó dihéi dii mmieke, kè di í kènté di Yiè nKuyie nkó metammè, ¹⁴ kè di yĩ di kəri Esibiti nwe mudoò í yó mbo kè, di í yóó keè

kè ditātēheù dabònnì, dikònnì í bo kè κε nκε mbo.
 15 Nέ keènè ti Yiè nKuyie nnàá ntì, díndi Sudaa kəbe
 bèè kpaá súó nkù tu:

Nτε mí ndi Yiè nKuyie Mπακεδαα,
 díndi Isidayεεριβε di tũ nkù n tú mù:

Kè di yete, κε kəte Esibiti κε bo kari,

16 mudoò di yē ndi cokùnè mù muù di doti de bíékè,
 dikònnì di sərìnè dì,

dì yó ndi tũmmu kētuakεnè Esibiti kè di kú dεborè.

17 Bèè kó dimàà bo tāāté kékò nhEsibiti κε bo səri,
 mudoò bo kè mbè kònnè yoo dikònnì, yoo
 mutenkũũ,

κε yé òmòu í yóó namè kέyenténè mεyει n dó ké di
 bəntémè.

18 Ke yé di Yiè nKuyie Mπακεδαα díndi Isidayεεριβε
 di tũ nkù béimmèmu κε tú: Mí ndi Yiè nKuyie m
 miεke do do mèè botí Sedisadεmmu kəbe, kè me ndi
 doti kè di kπερε bo naá mmesémme kè nsà kè di kəte
 Esibiti. Kè bè ní nnáá ndi kpéi bè dó kέparikè dii
 mənni yoo bè dó kébənté dii mənni kusĩnkù yoo bè
 senkèrì dèmarè κε de wùó nyisíé. De mənni di ténke
 báa yà dihei dii mbiti.

19 Díndi Sudaa wuə nkəbe səmbε, di Yiè nKuyie
 nkuù tu di báa kəte Esibiti kè n tì ndi náa nyíe, nyénè
 ti weti weti. 20 Ke yé dī soutémè dimáà, dī nàké κε
 yē m bántè di Yiè nKuyie kέ kù beé, kè kù n nàké tì n
 di nàké, kè di yóó yiemmu kédəò kù yē mmù. 21 N tì
 ndi nàké yíe ndi me nyí dó kékénté di Yiè nKuyie ntú
 mù, kù n nàké tì timəu κε yē n di nàké, di tì yetemu.
 22 Banténè tũnké κε dò mmudoò muù yóó di do yoo
 dikònnì yoo mutenkũũ, di tāāté κε dó kékəte dii èi
 kéom̀pè di miεke.

43

Bè tòmè Sedemii nè muwērímú ke kònnè Esibiti

¹ Mí nSedemii kè n nàké benitìbè bəməu ti Yiè nKuyie nní nnàké tì timəu kè m bo bè nàké. ² Kè Osea birɛ Asadia nè Kadɛya birɛ Yoananni, bembɛ itookperí yembè kè bè n tɛnné ke dò: A soúmmu ti Yiè nKuyie nyí da nàké ke tú ti báá kɛtɛ Esibiti ké kè kàri, ³ Nɛdiya birɛ Baduki weè da sũkú ti kpéí kàa bo ti ànné Babidənni kəbɛ nɔu miɛkɛ kè bè ti kuə yoo bè ti pĩmmú kékònnè Babidənni.

⁴ Mɛmɛ kè Kadɛya birɛ Yoananni nè o āāpəntəbè iwɛĩ yembè nè benitìbè bəməu kè bè í nkènté ti Yiè nKuyie mbè nàké dii nùu ke tú bè mbo Sudaa tenkè.

⁵ Kè Kadɛya birɛ Yoananni nè o āāpəntəbè iwɛĩ yembè kè bè títóte benitìbè bəməu nè Sudaa kəbɛ bèè kpáá, bèè do ciété kəmbo iwuwə nteì miɛkɛ ke wɛtɛ ke konní Sudaa tenkè ke bo kari. ⁶ Benitidaabè nè benitipòbè nè ibí nè okpààti kó besapəmbè, benitìbè bəməu Nɛbusadadanni tihāāpənti tìi bàa okpààti ti kóo kóti do bannɛ bè Ayikammu birɛ Kedadia, Yafāā yaàbirɛ kəwɛnnénè mí nKuyie mpāānāànti náàntò Sedemii nè Nɛdiya birɛ Baduki. ⁷ Ke bütinné Kuyie ndo bè nàké tì kékété kénkəri Esibiti kətuokɛ dihèi bè tu di Tapanesi.

Sedemii nàkémè bè yóo pəntɛmè Esibiti

⁸ Kè Ti Yiè nKuyie nní mbéinnè Tapanesi èi miɛkɛ ke dò: ⁹ Sedemii títóte yetárè dieyè ke yè fiínnè sìmáà Esibiti kpààti ciété tɛè bo Tapanesi tɛ kó kudànkù dibòrì borè, ké nyè filku kè Sudaa kó kuwuwə nkəbɛ dɛ bo. ¹⁰ Kàa bè nàké ke dò: Mí ndi Yiè nKuyie Mpakɛdaa Isidayɛeribɛ tũ nkù, mĩ tu n yóo tǎmmu kè bèè yúní Nɛbukannɛsaa n kóo tǎnti, kè n fíi

nho kpààtikàrì yetà̀rè bè fíí nyè ìnkè, kè wèè pitè o kpààtiyààkù ye ìnkè. ¹¹ Ò kòrinímu ke bo poté Esibiti èi kè bèè dò nke kú kè bèè kú, bèè dò nképímmú bèè kè bèè bè pĩmmú, bèè dò nkékuò bèè mudòò miéke kè bèè bè kùò. ¹² Ò bo còu nhEsibiti kó yebòòtuò, kètò de kó yebòkè kékonnè, ò bo kpááaté Esibiti èi kó yebòkè onaacēnti òò kpááaté mēè botí yecìisè o yààti. Ò yóó me nyí kēdeè, kēíté bàmmù. ¹³ Ò bo può ntebòòtenkaanitè tēè bo Bēti-Semēsi Esibiti tenkè miéke kécòu nyebòòtuò yēè bo Esibiti tenkè.

44

Kuyie nkpannè tì Sifube bèè cokè ke kàte Esibiti

¹ Kè Ti Yiè nKuyie nní mbéinnè mí nSedemii Sifube bèè bo Esibiti tenkè Mikidòdi èi kòbe nè Tapanesi èi kòbe nè Nòfu èi kòbe nè Patidoosi kó kutempē ìkòbe kpéí nke dò: ² Mí ndi Yiè nKuyie Mpakēdaa Isidayēeribe tū nkù mī tu, di yàmu dímòu mēyēi m bōnté mē Sedisadēmmu nè Sudaa kó yehēkè yemòu miéke, nte de kó yehēkè yíe nke dǎúnko ke naá ntidobontì, bá òmòu ténke í ã ye miéke, ³ di dǎò mēè yēi nke tūò nyebòkè tihúúntì di do í yé yè dindi nè di yembè, deè te kè m miéke di yonke. ⁴ Kè n di duónko sǎà n kó betòmbè m pǎánáàntì náam̀bè kè bè di náá nke tú di bá mpī nyisòke kó mutòmmú, mù n dò nyisíe nyi. ⁵ Di me nyí kēè, di í kēnté, di í cēète ke bo bútínné di yēi nkéyóu yebòkè tihúúntì mutòmmù. ⁶ Mēm̀me kè m miéke di yè mēdiè nke tonté ke di còúté muhǎá nkǎme, Sudaa kó yehēkè nè Sedisadēmmu kó ice kè dè naá ntidobontì ke dǎúnko dè mē ndòm̀mè yíe.

7 Di mmònnì mí ndi Yiè nKuyie Mpakεdaa Isidayεεriβε tũ nkù n di náámmu κε tú: Ba nkpréi nte kè di dɔɔri dimáà meyei ndiemè miè nke deu ditɔbè díndi Sudaa wuɔ nkɔβε, benitidaabè nè benitipòbè nè bebémbè nè ibí sám̀pòlì, di dó di kó kuwuɔ ndeèmu, bá òmòu bá nsúónàà? 8 Dè dòmmε kè di dɔɔri dèè bo yonke m mieke, κε tuò ntihúúntì yebókè Esibiti εì mieke di kàte kè κε kari? Ke deu dimáà κε dó bè ndi senku κε di sáá nyibotí iməu mieke. 9 Di yèmmu di yεmbè kó meyei, nnè Sudaa kó bekpààtibè kɔmε, nè be pobè kɔmε, nè di mómməmbε di kó meyei nnè di pobè kɔmε, diməu memme di dòòmè Sudaa tenkè, nè Sedisadεmmu kó dihei mieke di dè yèmmaà? 10 Nè yíenni κε í mòòte idebli, kufɔwaá nyí di pĩ, di í tũnne n kuó nè n tié n di duó nyí díndi nè di yεmbè.

11 Dεè te mí ndi Yiè nKuyie Mpakεdaa Isidayεεriβε tũ nkù kè n tu n tãátému κε bo di caàrè, Sudaa kó kuwuɔ m bo kù dèite páíí. 12 N yóó túótému Sudaa tenkè kɔβε səmbε bèè tãáté κε kàte Esibiti κε kàri, n yóó bè kùəmu páíí Esibiti εì mieke. Mudoò bo bè kònnè yoo dikònnì, bè bo kú beməu ibí nè ibíbenni nè bekótibè. Be kperε bo naá mmesémmè, kè bè ní nnáá mbe kpréi bè dó képarikè dii mònnì, yoo bè dó kébonté dii mònnì kusĩnkù, yoo bè sɛnkèri dii mònnì dɛmarè κε dè wùó nyisíé. 13 N yitε κε còmúmu bèè bo Esibiti εì mieke be kpréi κε bo bè poté n dòòmè Sedisadεmmu εì kɔβε, mudoò bo bè do nè dikònnì nè mutenkũũ. 14 Sudaa kɔβε bèè kpáá κε kàteni κε bo Esibiti nè be yèmmè mieke κε dó kéwεte kékò. Be mieke òmòu bá nkpaá bá òmáà, kè de mènke sàà í tú bèè bo na kéyenté bèmbε.

Bèè do tuòmmè tihúúnti dibòò bèè do tú di oĩnkèmpokpààti

15 De mònni benitibè bèè do yé ke dò mbe pobè tuò nti húúnti yebòkè nè benitipòbè bèè do dè tikú ditĩnni dierì nè bèè ã Esibiti kó dihei bè tu di Patidoosi di miéke, kè bè n ténne mí nSedemii ke dò: 16 Tináànti a tú ti Yiè nKuyie nyè nha ti náké ti, ti ti yetemu. 17 Ti nò béi nti ti yóó ti ndòò, ti yó ntuòmmu tihúúnti dibòò Asitaditee, koò pãànnè yepãrè bè òò yòòre yè menaà nkétuo. Ti yembè nè ti kó bekpààtibè bè do me nhõ nSudaa ekè miéke kè ti me nyò nke sànnè, ke bo kè dè ti naati, bá ti í yau meyei mmamè. 18 Nè ti yóu dii yiè ti bo ntuòmmè tihúúnti Asitaditee nè ti bo nhò pãàmmè yepãrè yèè yòòre menaà nke tuò, nè de yiè ndi ti pààmè demou, kè bè ti duò mudòò ke ti kòu kè dikònni ti kòu.

19 Kè bèè nitipòbèè béi nke dò: Ti ò ntuò nti húúnti oĩnkèmpokpààti Asitaditee ke pèmmù tipèmpènti koò dònnìnkònè koò pãànnè menaà nkó yepãrè kè ti daabè yèmu, dè í tú ti dè dòòri disòri.

20 De mònni mí nSedemii kè nkpannè Isidayeribe bemou nè benitidaabè bemou nè benitipòbè bemou, benitibè bemou bèè kó dimàà do ti béi. Kè m bè kpannè ke dò: 21 Di tuò nti úúnti Sudaa tenkè kemou nè Sedisademmu èi miéke, díndi nè di cicebè nè di kó bekpààtibè nè bèè tu dihei kó bekótibè nè dihei kòbe bemou. Di yèmmè dò nti Yiè nKuyie nyí yèmu de kó meyeinaà? Di yèmmè dò nkù mè yèmmaà? 22 Ti Yiè nKuyie nyí na ke pĩ nkumàà nè di kó tidònniti kpéi, nè isòke kperè di dòò dè. Deè te kè dihei naá ntidobontì, ke dounko ke naá mbè cõò di, bá òmòu ténke í ã di miéke, dè mè

ndòmmè yíe. ²³ Di tuò mmèè kpéí nyebòkè tihúúntì, ke càke di Yiè nKuyie nke í yie nku kó dinùù, di í tūnne ku kuó nè ku tié nnè ku tannò deè te kè meyei mmie ndi tūòkení dè me ndòmmè yíe.

²⁴ Mí nSedemii n deè tinti kénáké benitidaabè bemou nè benitipòbè bemou ke dò: Díndi Sudaa kòbe bèè bo Esibiti keènè ti Yiè nKuyie ntú mù:

²⁵ Ti Yiè nKuyie Mpakedaa Isidayeeriibe tū nkù tu díndi nè di pobè di béi mmu ke mènke ti dòò. Di béi nke ìkú ke tú díndi í yóó yóu di bo ntuòmmè oñkèmpokpààti Asitaditee tihúúntì koò pāannè yepāre menaà nkpeye. Dòò nè tūnké di béi ndi nùù.

²⁶ Né keènè ti Yiè nKuyie ndi náá ntì díndi Sudaa kòbe bèè bo Esibiti. Kù tu: Mí di Yiè nKuyie m parìkèmu nè n kó diyetidièrì ke tú díndi Sudaa kó kuwuò nkòbe òmòu ténke báá aate o nùù képarìkèné n yètirì Esibiti kó ketenkè mièke kényí: Ti Yiè nKuyie mbomu. ²⁷ N dààtenímu di kpéí ke bo di cààrè, dè í tú m bo di dòò mesàà. Díndi Sudaa wuò nkòbe bèè bo Esibiti bè bo di do mudoò ke di kùò yoo dikònni ndi kòu ke yàà di dèèné. ²⁸ Bèè bo yenté mudoò mièke Esibiti kékò nSudaa tenké bè báá tuòke bèdébè. Díndi bèè kó dimàà iténí Sudaa tenké ke kòtení Esibiti, di mièke bèè bo nkpaá bè bo banté ké nsà kè mī kó tináàntì di yoo di kpèti tiì di. ²⁹ Nte deè yóó benke kéndò n yiti ke bo cómmú di kpéí nké di caàrè dikàrì dii, di yóó de mbanté ke dò n nàké mèè yei ndi ìnkè mè bo dòò. ³⁰ Mí ndi Yiè nKuyie mī béi nke tú n yóó ānnému Esibiti kóo kpààti Ofidaa o dootitòbè nou mièke nè bèè wanti o kũũ, n dòò mèè botí Sedesia Sudaa kòbe kóo kpààti koò ānné Nebukannesaa Babidōnni kóo kpààti nou mièke wèè do tú o dootitòu koò dónè mukũũ.

45

Sedemii yàúkùnnemè Baduki kǎnti

¹ Sudaa kǎbe kóo kpààti Sosiasi bire Sosakimmu bo dìi mǎnni o kpàti benni dinaanni mí nSedemii kè mbéinnè Nediya bire Baduki. N do ò nwe nnáá nkòò wǎũ dipátiri mieke. Memme kè n dà: ² Ti Yiè nKuyie ntínti Isidayeeriibe ti tũ nkù kuù da náánnè fǔ mBaduki ke tú: ³ A me ntúmè a tùòti ice, kàa Yiè nKuyie nda yìe tihòùti a yèncààrìmè ìnkè, kàa fiu ke wei kètú ũũ ke í pieti meom̀pùmè.

⁴ Ti Yiè nKuyie ntu kù pùò nkù do maá dènde, ke u kù do fií ndè, ke yóó me ndòò ketenkè kemau.

⁵ Kè fǔ nné wanti dèmarè dierè a mómmuò nha kpéinnàà?

Bá nwanti dèmarè,
kù yóó bǎnté meyei mme benitibè bemau.
Kù yóó da deetému kàa fòmmu ntú a kó ticǎnti
bá kàa bo kù píkù.
Kunku Ti Yiè nKuyie nkuù béi!

46

¹ Nte Kuyie nní nnàké ti mí nSedemii yebotè kpéi.

Bè namè Esibiti kǎbe Kadikemiisi

² Kuyie nnàké ti Esibiti kpéi nè o kó behǎãpòmbè, nè be kóo kpààti Neko, ò do bo Kadikemiisi nwe kukó nhEfadati mpeémme kè Nebukannesaa Babidǎnni kóo kpààti ò do mudoò kóò na. Dè do sǎ nSudaa kǎbe kóo kpààti Sosiasi bire Sosakimmu bo o kpàti benni dinaanni ndi.

³ Kè Kuyie ndò:
Tũntenè di dǎpiti sǎmpòti nè tidietì,

kéténè kékote mudoo.

⁴ Bouñè sisēī si kōnkè,
besāndèèbè dekenè di sēī,
ókéñè di pikè kécómmú,
sũókénè di kpāã!

Piinnè tikōnti di cīncīrè.

⁵ Ba nni nde n né wúómmè?
Kufōwaá nkuù bè auté,
kè bè bótìrì ke wīēti be fōnkó,
kè bekōmbòtiebe duò,
ke cokù bá bè í wēēríní,
kufōwaá nné nku tipūti timəu.
Mí ndi Yìè nKuyie mī bēi!

⁶ Tenaàcècāāte yìè mbá benné kécoké,
okōmbòteu í yóó cooté,
kubakù yóu bíékè kukó nhEfadati kó mepéémmè,
bè de mbétírí ke duò.

⁷ Wennínwe wèè iitiní,
ke dò nkukó nNiidi òō ta menie kényiitimè?
We nkùtiri ke kpéinko,
ikó ndieyì kó yenéfīnfīrè kōme?

⁸ Esibiti weè iitiní kukó nNiidi kōme,
kòo nie mpieku ikó ndihèi tēmè!

Weè do náá nke tú:
M bo píe nke dátinné yehékè nè ye nìtìbè.

⁹ Sisēī, kéténè!

Sinaasēī buténè yetàrè,
bekōmbòtiebe yènnènní,
Etiopii nè Puti de ekè kàbe bèè nò nke kēí ntidəpītì.
Dutì èi kàbe díndi betāntāūbè.

¹⁰ Di nyiè tu mí ndi Yìè nKuyie Mpakədaa kperi ndi,
diyèè ndi n yóó peite ndi n dootitòbè,

n kpàrìseú bo si kénsànnè,
 n seú bo yà menitiyĩ kémuó.
 Mí ndi Yìè nKuyie mî ãnné diféúbanni,
 kubakù yóú kó kutempē kukó nhEfadati pēém̄mè.
 11 Esibiti kàbe kperε dō mmesémmè mmε,
 kàtenè Kadaadi mutie wammù
 kè di dó di wammù kéwammù detie detetirè ndε,
 mutie mamù í bo mùù bo di taà.
 12 Yεbotè kèemu di dimè ifei,
 yè kèemu di kuðmmè,
 ke kèè okòm̄bòteu cootimè
 ke bèté otòù kè bè do bεdé.

Bè dotimè Esibiti kàbe mudoò

13 Kè ti Yìè nKuyie nni nnáké mí nSedemii
 Babidònni kóo kpààti Nebukannesaa kòrimè ke bo
 do Esibiti kàbe mudoò.
 14 Pīékénè ti Esibiti,
 yeenè ti Mikidòdi èi kàbe,
 yeenè ti Manfi nè Tapanesi ekè kàbe,
 nákénè be ke tú:
 Báátínè ke yé bè domè di pεetitòbè mudoò.
 15 Dè né dòmme kè di kó dibòò Apiisi do?
 Dè yĩmε kòò yàntoo?
 Ti Yìè nKuyie nkuù ò yèète.
 16 Bεhāāpòmbè kusũkù bétírí
 ke duòmu betòbè ìnkè,
 ke náá mbetòbè ke tú:
 Íténè kè ti kàte ti kàbe borè,
 ti èi bè ti pié dè,
 kéyenténè kukpàrìseú yeiku.
 17 Yúnè Esibiti kóo kpààti ke dò:
 Kutoweku detetirè kàku yiè,
 ò yóu kè dè òtεmu.

18 Kè Ti Yiè nKuyie mbéi nke dò:
 Tabəə tārì deunèmè yetārè sonye,
 Kadimēedi tārì ikúnèmè dàméèrì,
 Esibiti kóo kpààtì kèríní ke yó nkpeínì meè botí.
 M bomu, mí nhokpààtì wèè yètìrì tu Mpakēdaa kè
 mîi bēi.

19 Díndi Esibiti kəbe,
 pàanke mbounè di nenti,
 bè yóo di pîmmúmu,
 Manfi kó diheì bo dǎúnko kénáá ndikpáà,
 di bo cóúté kénáá ntidobontì.

20 Esibiti tu dinaaserì sààrì ndi,
 kè disānsūð me nyiténí kubakù yóu bíékè ke kèríní,
 di kèrínímu.

21 Bēhāāpəmbè bē yietí bē mudoò kpéi,
 bē í cáānnè yenaadakè bē dùnne yè,
 bē múnke bütínnému ke dèíté itáá,
 bē cokému bemaou,
 òmòu í bàào,
 be kó mudorimù muu tùòke,
 be yēiti yiè dii tùòke.

22 Kè bè tu núsó,
 fəwààfè ǝ kèè kuwaaroo kényĩmè.
 Be dootitəbè beè kèríní ditĩnnì
 nè sipéé betekōũbè tēmè.

23 Bè yóo kǎũmu o túúkù.
 Mí ndi Yiè nKuyie mîi bēi!
 Bá kù me nfírmè ke í dò nkéna kéta,
 ke yé bekōũbè sūmèmu
 ke dò nfecofe dōmmè,
 ke í dò nkéna kékəa nkédeè.

24 Ifei ìi kùò Esibiti èi kəbe,

kubakù yoú bíékè kàbe bè namu.

²⁵ Mí ndi Yiè nKuyie Mpakedaa Isidayeeribe tũ nkù mîl búi nke tú: N yíté ke còmúmu dibòò Amòò dii bo Tabesi èi di kpéi, Esibiti kóo kpààti nè o nìtìbè be kpéi, Esibiti kàbe nè be kóo kpààti nè bèè ò bùs be kpéi. ²⁶ N yóó bè ànnému bèè dó be kòu be nzu miéke, bèè tu: Nebukannesaa Babidanni kóo kpààti nè o kàbe, o kó betòmbè.

De kó difònkúò kè Esibiti èi wéte kémaá di do dòmmè nè dimònni. Mí ndi Yiè nKuyie mîl búi.

*Kuyie nyóó deetémè Isidayeeribe
(Wénté Sedemii 30:10-11)*

²⁷ Díndi n kóo tǎnti Sakabu yaàbí di bá nyĩèkù, díndi Isidayeeribe di bùòti bá nduò. N yóó di dennemu dihéi détiri miéke, di yaàbí í yó nkpaaní bè ì pĩrĩmu ke kònnè kè. Sakabu yaàbí wétimu ke bo kari bàmmùù bá òmòù bá nyi kóónnè.

²⁸ Díndi n kóo tǎnti Sakabu yaàbí di bá nyĩèkù, n di bonèmu, n yóó kuamu ibotí imòu, n di cié nkè di taá ù miéke, m bo ì dèè m me nyí yóó deè díndi bié, n né yóó di potému di mànnè tìi yéiti, dè í tú n yó ndi wúónko memme, ke dò ndi í cààrè mùmamù. Mí ndi Yiè nKuyie mîl búi.

47

Bè nàkémè Fidisitèèbe kpéi

¹ Esibiti kóo kpààtì mu ndo í do dìi m̀onǹǹ Fidisitēēbe eì Kasaa k̀è ti Yiè nKuyie nní mbéinnè mí nku pāānāānt̀i nāānt̀o Sedemii ke d̀o:

² Kukó nkùù itiní kubakù yóu,
kù bo mpieku ke dátinné dihèi nè d̀èè kó dimàà bo di miēke,

yehékè nè ye nìtìbè, bè bo nkuò mbemou,
iúu bo ndáátí dihèi.

³ Bè yo sisēī kó yetàrè kuòmmè mme,
sisēī kperí nsi,
sikpàrinaasēī kó kunòroo,
si c̀èètiyè fūrìmè,

dèè kpéi nte k̀è ibí cicebè ì ỳè,
kufōwáá nkuù bè auté.

⁴ Fidisitēēbe bemou kó dikòu yiè dìi t̀ùòke,
Esibiti kóo kpààtì bo kuò bèè kó dimàà na nteennè
Tiiri nè Sitōō.

Ti Yiè nKuyie nyóó kuomu páíí Fidisitēēbe bèè bo
Kafutōō dihèi
d̀ìi soké d̀àméèr̀i miēke.

⁵ Kasaa eì k̀obe kuó meyubii mme ke kari mukũũ,
k̀è Asikanōō eì miēke d̀ò nfiúú.

Díndi Anakiibe d̀è yó nkááké de k̀è di yóu di bo
nkarimè mukũũ,
ke yóu dimàà tipont̀i?

⁶ Áú! Fó nti Yiè nKuyie nkó kukpàriseú,
d̀è yó nkááké de k̀aa om̀p̀è,
ta a nòrikù miēke ke ỳí só.

⁷ De kó kukpàriseú bo ỳime kéom̀p̀è?

Ti Yiè nKuyie nkuù k̀ù péi
k̀è k̀ù wetinné Asikanōō nè d̀àméèr̀i p̀éémmè kó
yehékè.

48

Kuyie mpāānāaṅtì nāaṅtò nàké tì Mṓabiibe kpéí

¹ Nte ti Yiè nKuyie Mṓakedaa tínti Isidayeeribe ti tũ nkù nàké tì Mṓabu kṓbe kpéí. Kù tu:

Nεbo εì kṓbe tũṅti ice nyi,
 be εì diì dṓúnko!
 Kidiyataimmu kṓbe di ifei nyi,
 bè fiètemu be εì,
 diheidiè di ifei nyi,
 di domu.

² Mṓabu εì kó disānni dèèmu,
 bè dàkii Esibonni εì kpéí nke, ke tú:
 Tí kṓtenè ké di pòntε ké di dèite yεbotè miεke.
 Fṓ mmúnke Madimenni, a nùù í yóó táuté ténke,
 mudoò muù da tũ.

³ Odonnaimmu εì kṓbe kuḍmmu,
 ke wanti meteèmmè,
 bè di pòntemu ke dèité demṓu.

⁴ Mṓabu εì pòntemu,
 ti yomu o bí dabùò.

⁵ Bè dèkù Duiti tenni nè yεdabùò nyε,
 kè iúu yìèní Odonnaimmu tenni kó mecútímè,
 meyeñcaàrìmè kpéí.

⁶ Cokénè kédεεté di fṓmmu,
 nsṓrinè dikpáà kó musāmmarímú tēmè.

⁷ Mṓabu, a do tá a tṓmmú mmu nè a kpàti,
 bè yóó da pṓmmu,
 kétṓ a bṓḍ Kemṓṓsi kékònnè,
 nè di kó beḃṓyεmbè,
 nè bèè tu bekrétibè a εì miεke beḃṓu.

⁸ Opònti weè kèríní ke bo ta yεhekè yεḃṓu,
 dihei marì í yóó cooté,

kubiriku kó yehékè dìmari í yó nkpaá,
yèè bo ditennì yè bo puɔ.

Mí ndi Yiè nKuyie mí me nyẽ.

⁹ Duónnè Mɔabu eì kɔbe ifièti,

kè bèe puu kédété,

o ekè yóó dɔ̀nkomu,

òmɔ̀u ténke í yó nyè ã.

¹⁰ Wèè pĩ nKuyie nkó mutɔ̀mmú nè tikɔ̀nnéyããti de
yìè mbo yà!

Wèè m̀ntɛ o kp̀arisiè meyĩ de yìè mbo yà!

¹¹ Mɔabu eì nè di bíkémbéntini di bo bàmmùu nwe,

bè í pĩnmú di ǹtibè diyìè mari ke k̀onnè,

dì ìkú só nwe menà mbè tètɛmè k̀mɛ.

Dèè te kè di naatí bo sáá,

bá di kó kufɔ̀ku í yaari.

¹² Bè bo di do yèè we yèè né t̀̀ke ke dèè, kè m

bo t̀nko bèè yóó uté di cèe, ké s̀ p̀mmu. Mí ndi

Yiè nKuyie mí béi! ¹³ De m̀nni ifei bo pĩ mMɔabu

eì kɔbe nè be kó dibɔ̀d Kemɔ̀si, ifei do pĩnnè

Isidayeribe Betɛdi * bè do tá wè.

¹⁴ Di bo yĩme ke d̀:

Ti tú bekp̀arítiebe, behã̀p̀mbè yekɔ̀mb̀ yembè?

¹⁵ Mɔabu kóo p̀nti t̀̀kenímu,

ke do yehékè mup̀mmù,

ke ta muk̀u o eì dap̀mbè bèè tu bekperíbè.

Mí nhokp̀àti wèè yètìrì tu Mpakɛdaa mí béi.

* **48:13** Betɛdi: Sakɔbu do duó dè nde keyènkè kè Kuyie nhò benke kumáa kè dèe wenté kòo fíí nditári (Tenketé 28:19). Kè Isidayeribe ndè báa nKuyie, kè dè mboní, Sedoboammu kó dim̀nni kè bèe dè d̀̀ dit̀nni (Bekp̀àtibè 13:1-32).

16 Mɔabu kó mudorimù duunnímu ke dèè,
meyei mmèè ò doti mè kèrínímu mɛcãã.

17 Kɔmmúnè Mɔabu èi kpéi kémháárì di yɔ,
díndi o pɛetitɔbè,
díndi bèè do yé o yètìrì feí ke dòmmè,
bekénè dimáà ke dà:
Ba nte kè didùò kperì dii nkèété?
Ba nte kè kukpààtìpààti kperìkù kuu nyí kpaá?

18 Díndi Dibonni èi kɔbe cúténè di kpààtikàrè
kékari tɛɔnkpetè,
ke yé Mɔabu tenkè kóo pàntì di domè ke pùò ndi
cèkperí.

19 Díndi Adowee èi kɔbe,
yènè kécómmú ice
kébeké bèè còkù mùu te kè bè còkù.

20 Bè bo di ténné tì tu:
Mɔabu tenkè kɔbe di ifei nyi ke kpeuti.
Kuónnè kéwuotoo,
pīékénè kè kukó nhAdinɔ pɛémme kɔbee keè bè
pòntemè Mɔabu tenkè.

21 Mí ndi Yìè nKuyie n kó tiyēĩti tìi do yetārè
ĩnkè kó yehékè, Onɔ èi nè Yatisa èi nè Mɛfaati
èi, 22 nè Dibonni kperì nè Nɛbo kperì nè Beti-
Dibidataimmu, 23 nè Kidiyataimmu nè Beti-Kamudi
nè Beti-Mɛonni, 24 nè Kediyoti ke yíénè Bosedaa. Dɛ
kó tiyēĩti tùðkemu Mɔabu tenkè kó yehékè yemɔu
yèè tókè nè yèè diétirì.

25 Mɔabu kó diyènnì bòótému,
o nɔyɔnnì kèétému.
Mí ndi Yìè nKuyie mîi béi!

26 Nii mɛ mí nKuyie m miɛke kó febòòfɛ kè bèè yã
kémúò nkétó kèmmuàtì. Dè tùðke bè bo mbè daú dè

nde, ke yé bè yetemè n kpeti. ²⁷ Díndi Mɔabu tenkè kɔbe dí do í daú Isidayeeribàà? Bè do yuukumu kè di mbè daú ke bókii yeyòàà?

²⁸ Díndi Mɔabu tenkè kɔbe yènnè di ekè kétaá yepèrè fiè,
dòdònè dimáà yekpetinónkperε tēmè
yèè cekù ye yīntì yepèrè fiè.

²⁹ Ti kèèmu bè nàámmè Mɔabu kó tefentè kprí,
o fentè teè deuté,
o pòtì tii tonté,
o pòtè teè deuté,
ò tá omáà ndi,
o yèmmè mēè dò nhò pēēté demou.

³⁰ Mí ndi Yiè nKuyie mmí bēi nke tú: N yému ò pòtìmè ke náá ndidiè detetirè, o tōmmú tú mutetimù mmu.

³¹ Dεè te kè n kuò ndikúdabònni Mɔabu,
n kuòmmu Mɔabu tenkè kemou kprí,
n sáútímu Kidi-Edesi èi kɔbe kprí.

³² Díndi Sibuma èi kɔbe
di dònnè fínyī kó detie nde,
n kuòmmu di kprí,
kè dè pēēté n kōmmúmè Yaseedi èi kɔbe kprí,
di bake do wùòmmu késénté dàméèrì mukókúó
nkou,
kétuòke Yaseedi kóo dàméèrì,
kè bepòmbè di do ke tōũ di be.

³³ Diwèi nè kuyeñnaatí dèè ò mbo fínyī kó depa
mmieke,
dè ténke í kpaá di cuokè.

Mîi duò nkè menaà nkũũ sicèe mièke,
òmòu ténke í bo wèè bo nàù fínyĩ be diyētītūò mièke,
inàntènyìe nténke í yìèní di cuokè.

³⁴ Esibonni èi kòbe kuòmmu ke békú metèèmmè,
kè be dabùò nyìè ke tuòkù Edeyade, Yaati èi kòbe
yo metammè, nè Isoa èi kòbe kè mè pèēté ke
tùòkenè Odonnaimmu, nè Ekidati-Sedisìa, ke yé
Nimudimmu kó menie nkũũmè.

³⁵ Mòabu tenkè kòbe bèè feu iwũõ yebòkè ke yè tùò
ntihúúntì, m bo bè kùò bèmòu. Mí ndi Yìè nKuyie
mîi bèí.

³⁶ Dèè te kè n kuò Mòabu èi kpréi kè n tammè
yìè tēpòmpũõtè kòmè, kè n dabònnì yìè Kiidi-Edesi
kpréi tēpòmpũõtè kó didabònnì kòmè, ke yé bè do
pèté mùù còhítĩmu mù fetimè. ³⁷ Benitibè bèmòu
kuò meyùbii mme nè be debii, ke yòrí be nòu, ke
dàátì tifòòtòntì. ³⁸ Mòabu cẽĩ simòu kó dedànnè
yekúdabùò nyèè dàátì, yekàrè yemòu yedabùò nyè,
ke yé m pòntemè Mòabu tiyaamatì bè ténke í dó
tì kòmè. Mí ndi Yìè nKuyie mîi bèí. ³⁹ Tiiténè
yekúdabùò, Mòabu domu ò di ifei nyi, ò bùtínné ke
cokému. O kperè naá mmudaá mmu o pēētītòbè
kpréi ke wète ke duò tikòmbùòtì.

⁴⁰ Nte ti Yìè nKuyie mbéi ntì: Opòntì pĩnte o fèti
nti fetúúfè kòmè ke einte Mòabu tenkè ìnkè.

⁴¹ Bè fiètemu yehèkè,
ke tieke sicèkperí.

Kè Mòabu ããpòmbè yekòmbò yembè kòmbùòtì
duò, kupēitēyonku ãõ íté onitipòkù kè dè ndòmmè.

⁴² Bè kùò Mòabu tenkè kòbe ke dèèmu,

bε wuα nténke í kpaá,
 bè yε mbè kpenkemu ke pεεté ti Yiè nKuyie.

43 Di pàkému díndi Mαabu εì kαβε,

bè di keù yefòtè nyε,
 ke di dii ticùàtì.

Mí ndi Yiè nKuyie mí bεí!

44 Kε kufōwaá nhauté wè kòò coké,

ò doti difòtìrì ndi,
 kòò na ke yènní difòtìrì,
 ticùàtì ò pī,

Mαabu yēīti yiè dii tùòke.

Mí ndi Yiè nKuyie mí bεí.

45 Bèè cooti bè òumu,

ke wanti disòrì Esibonni.

Kε muhāá mmamù né yènní

okpààtì Esibonni εì ke còuté de kó inankperí yembè
 εì,

di mànke kéntα kētuαkenè di cuokè.

46 Di bo yà, díndi Mαabu tenkè kαβε,

díndi bèè tū ndibòò Kemαasi di fetimu,

di bí initidaαi nè initipòì,

bè ì pīrímúmu ke kònnè.

47 Bè pīrímú bè Mαabu tenkè ke kònnè,

n wēti ke bo bè tēínénímu yemòrè sanyε.

Mí ndi Yiè nKuyie mí bεí.

Ti Yiè nKuyie nàké tì Mαabu εì ñnkè tinti memme.

49

Kuyie nkpannè tì Amòniibe

¹ Ntε ti Yiè nKuyie Mpakεdaα tínti Isidayεeribe ti
 tū nkù nàké tì Amòniibe kpréi kù tu:
 Isidayεeribe í mαke ibià?

Bè í m̀ake wèè bo tieke be kperaà?
 Dè né d̀omme kè dib̀ò Midik̀ommu tieke Kadi tenkè?
 Ba nte kè Am̀oniibe k̀ari be kó yehèkè?

² Yewe kraanímu kè m bo duó nkè mudoò kó iúu
 dátinné Adabaa Am̀oniibe eidiè,
 di bo cóuté nè di ekesi kédúunko,
 Isidayeribe bo baaté bèè do bè baké.

³ Esibonni èi k̀abe,
 tiiténè yekúdabùò,
 ke yé Aii èi d̀úunkomè,
 díndi bèè bo Adabaa èi,
 k̀ommúnè yedabùò,
 dáátínè tif̀ò̀ò̀nt̀i kékari mukũũ,
 ncokùnè ke firì dihei ke kuò,
 ke yé bè yóó t̀amè di kóo kp̀à̀t̀i kékònnè,
 nè o b̀oyembè nè dihei kó bekótíbè. *

⁴ Díndi Adabaa èi k̀abe bèè yete n kpeti,
 ke p̀ò̀t̀inè di biriku, kù p̀ò̀ntemu,
 díndi bèè do p̀ò̀t̀inè di kp̀à̀t̀i
 ke tú òm̀ò̀u í yóó dáátí ke di deke.

⁵ Nte mí nke kéroo ke bo di b̀ò̀nté kuk̀ò̀mb̀òdoróo.
 Mí ndi Yiè nKuyie Mpakeda m̀i b́i!
 Kuk̀ò̀mb̀òdoróo bo di fité,
 kè di cíété di bíékè di bíékè,
 bá òm̀ò̀u báá na ke di tíi.

⁶ De kó dif̀ò̀nkúò n né ẁeti ke bo tímmu Am̀oniibe,
 bè p̀írmú bè ke d̀ò̀ tidaat̀i.
 Mí ndi Yiè nKuyie m̀i b́i.

Kuyie nkpannè t̀i Edommu èi k̀abe

* **49:3** kp̀à̀t̀i: Dè bo na k̀éntú dib̀ò Midik̀ommu.

be tenkè bo dounko.

²¹ Bè do bèmmù nwe kè ketenkè au,
be kó yedabùò nyèè yìè ke tuòkù tipèntì kóo dàméèrì.

²² Opòntì weè pĩnte o fètì fetúúfè kōme,
ke eĩnte Bosedaa eì ìnkè,
kè Mɔabu āāpòmbè yekōmbò yembè kōmbùàtì duò,
kupèitéyonku ãã pĩ nhonitipòkù kè dè nhò dòmmè.

Kuyie nkpannè tì Damaasi eì kɔbe

²³ Nte ti Yiè nKuyie Mpakedaa tínti Isidayeeriibe ti tũ
nkù nàké tì Damaasi eì kpéí ntii tu:

Amadi nè Adipadi, dè di dimu,
ke yé bè di nàké tì í tùmè tisaàtì,
tìì íi mmeyeñcaàrìmè di miεke,
kè mè kónnì dàméèrì tēmè,
bá dèmarè í bo dèè bo mè cònné.

²⁴ Damaasi eì kɔbe wērímu dèèmu,
kè bè bùtínné ke coké,
kè be kòntì au,
meyerñcaàrìmè meè bè pĩ,
kuyonku ãã ítémè onitipòkù wèè kuò ndebire.

²⁵ Dè dòmmè kè bè bəntóo dihei n yèmmè do naatinè
dì?

Dihèi diwèi do m bonè dì?

²⁶ Bedapàmbè yóó duómu be córè, kè
bekpàrìnuòmbèe kú bəmou de yiè. Mí ndi Yiè
nKuyie mĩ béi! ²⁷ N yóó cóu mmuhãã mmu
Damaasi eì kè mùu cóuté okpààtì Benni-Adadi
kpààtìcèí.

Kuyie nnàké tì Adabube kpéí

²⁸ Nte ti Yiè nKuyie Mpakedaa tínti Isidayeeriibe ti
tũ nkù do nàké tì Kèdaa kó kuwuò nkɔbe nè Asəə

kó yekpààtiyò kàbe Nebukannesaa Babidònni kóo
kpààti yóó na bè. Kè ti Yiè nKuyie mbéi nke dò:

Íténè kédò Kedaa èi kàbe mudoò,
puònnè diyie yìenì kèè bíékè kàbe!

²⁹ Fekenè be touti,
nè be wũṣ nè be yààtì nè be nenti,
kèfèkè be yòyóbè,
ké bè uu tipíùtì timòu,
kè kufṣwaá mbè pī.

³⁰ Díndi Asṣò èi kàbe cokénè kédéíté itáá,
kétaá titādèntì,
ke yé Nebukannesaa Babidònni kóo kpààtì
tāāté ke bo dṣò tì í wennimè,
ò tāāté di kpeti ke dèèmu.

³¹ Kè Ti Yiè nKuyie ndò:

Kòtenè ké bè do,
bè kàri ke í yīèkù,
tìmatì í bè káónnè,
be bòrè feíomu,
bè í màke yecàkè ketíke,
bè kàri, ke cáá mbe máà ndi.

³² Fekenè be yòyóbè,
kéhéi be wũṣ sũkùyì!
N yóó bè cíemmu itemmànke inàà mièke.
De kó benitìbè bèè kuò be tempáátì,
m bo mbè bəmmù meyei ntipíùtì timòu.
Mí ndi Yiè nKuyie míi béi.

³³ Asṣò èi bo naá nsikpamṣó kó diàri,
dì bo dṣúnko sáá,
onitì ténke báá dè kàri nè dì bo mbomè,
fenitiyanfè òmòu bá dè bàté.

Kuyie nnàké tì Edamiibe kpéí

³⁴ Sudaa kàbe kóo kpààtì Sedesia kpàtì ketírí dīì m̀nnì ke tì Yìè nKuyie nní mbéinnè ke d̀:

³⁵ Mí di Yìè nKuyie M̀pakeḍaa
n yóó kéé́tému Edammu eì kàbe tãmmù,
be wḗrímú kó dikũnnì.

³⁶ M bo ínní kuyaaakù itemm̀anke inàà,
kè kùu b̀ f̀ùùte.

M bo b̀e ciè nyebotè yem̀ou mièke, kubotí makù i
yó mbo b̀e í yóó coké kétaá kùu mièke.

³⁷ M bo duó nkè Edammu eì kàbe nkpeutí be
dootit̀b̀è ìkè
b̀èè b̀è d̀ónè mukũũ.
M bo b̀è b̀onté meyei,
m mièke keè b̀e c̀ou m̀mediè.
N yóó b̀è b̀onté mudoò mmu,
kè b̀è mb̀è k̀ù ke ỳaa b̀è deènè.
Mí ndi Yìè nKuyie m̀i b̀éi.

³⁸ N yóó puəmmu Edammu eì kóo kpààtì,
nè o tũmb̀è,
ke f̀í n kpààtikàrì.
Mí ndi Yìè nKuyie m m̀i b̀éi.

³⁹ Yem̀òrè sonye,
n né yóó wḗte ké́ténneńímu Edammu eì kàbe,
b̀è do p̀írmú b̀è kéd̀òò tidaatì.
Mí ndi Yìè nKuyie m̀i b̀éi.

50

*B̀è nàkém̀è Babidənni kó mudorimù kpéí nnè Kuyie
nyóó deetém̀è Isidayeeribe*

¹ Nte Ti Yiè nKuyie nní nnàké tì mí nku pããnáàntì nããntò Sedemii kè dè ntukúnè Babidõnni èi nè Babidõnni tenkè kemou:

² Pĩèkénè ti yebotè yemou mieke,
yeenè be ti,
cónnénè mekpàrìcannimè.

Pĩèkénè ti di báá tì mbè sònnè,
yĩnè Babidõnni domu.

O bõatenkaanitè Bæedi di ifei nyi,
kufõwaá nkuù auté Medeki,
o bõatenkaanì di ifei nyi,
kufõwaá nkuù auté yebòkè.

³ Kubakù yóú bíékè kòbe bæè bè do,
ke bo bè pònte,
kè be èi dǎúngo,
òmǎù ténke bá nhã di mieke.
Benitibè nè iwũõ demou dè bo cíété,
dèmarè ténke bá ndè bo.

⁴ De mǎnnì Isidayeeribe nè Sudaa kòbe,
bè bo wěnné kéwětení mí nKuyie m borè,
kénkǎnti ke n wanti mí mbe Yiè nKuyie.

⁵ Bè bo mbékute Siyõõ kó kuce,
bè bo túóté be ìkè kéwetinné Sedisademmu èi.
Bè bo nnáá mbetòbè ke tú:
kǎtenení kè ti taunnè timáà ti Yiè nKuyie,
ke ténke báá yè nde kó metaummè nè ti bo mbomè.

⁶ N nìtibè do sǎáténè tipìtì tìi feti tìnti,
be kó becẽmbe bæè do bè fétinne,
kè bè nháá nyetārè ìnkè,
ke dekù sitǎá ke cǎnnì,
ke yè mbe pedie nkpeí.

nè de kpéí òmòu ténke í yó mbo de kó diheì miéke,
 dì yóó dǎúnkomu,
 bèè kó dimàà bo ndè pēnkù ke di yau,
 bè bo mmààrì be yǎ,
 tìì dì tùàkení ti kpéí.

14 Díndi be tāntāũbè, cómmúnè kékénné Babidǎnni,
 poténè be ipie,

di bá nyĩèkù ì bo dóntémè,
 ke yé bè yeténèmè ti Yiè nKuyie nku.

15 Uunè tipĩti timòu fekparihúùfè,
 bè yĩèkemu kè be dèrè duó,
 be duotí yànte yantemu,
 ti Yiè nKuyie nyóó pèite dìì yìè dìì tùòke,
 pèitenè, fǒnnè be bè di dǎò dè.

16 Kuǎnè bèè buǎti,
 kuǎnè bekēĩbè Babidǎnni èì miéke.
 Mudoò mùù doti Babidǎnni mù í sénní,
 bá wè wèe wammú o kǎbe bo kèè bíékè,
 bá wè kòo kòo nho ciè.

17 Isidayeeribe dǎnnè tipìèti tìì feti tìnti,
 kè yecìrìcìrè bè bèti.

Dicìrìcìrì ketirì dìì bè càáké dìì tu Asiidi kóo
 kpààti, dicìrìcìrì sǎnni dìì dèrì yekũò kè dì tu
 Nebukannesaa Babidǎnni kóo kpààti. 18 Dèè te kè
 ti Yiè nKuyie Mpakedaa tìnti Isidayeeribe ti tũ nkù,
 kè kù bèi nke tú: N yìté ke còmmúmu Babidǎnni kóo
 kpààti nè o nìtibè be kpéí ke bo bè dǎò n dǎò mè Asiidi
 kóo kpààti.

19 N yóó ténnéńímu Isidayeeribe be kó dinaacēnhòò,
 bè bo ncentì Kadimēedi nè Basāā borè,

ke diiti timùtì Efadaimmu tārè nè Kadaadi kperi.

20 Dè kó yewe nè de kó yemàrè miεke,
 bè bo wammú Isidayεεriβε kó meyei nkémónté,
 kéfié Sudaa kàβε kó mecaàrimè ke báá yà,
 ke yé n yóó cǐém̄m̄emu besǎmbe bèè bo nkpaá.
 Mí ndi Yiè nKuyie mmû béi.

21 Donè Medataimmu εì kàβε mudòò,
 kuǎnè Pekadi εì kàβε βemou,
 di báá súó nhòmòù.
 Mí ndi Yiè nKuyie mmû me nyé.

Dí dǎò n di nàké tì timòu.
 22 Ikpàriúu ìi dàátí dihei dimòu miεke,
 dèè càke dè í sénní.

23 Dè dòmme kè Babidǎnni εì do?
 Dè yíme kè di dǎúnko yeboté yemòu miεke,
 dindi dii do tú dihenkèrì,
 ke pǎnti demòu kutenkù miεke,
 dè dòmme kè di kèété?

24 Babidǎnni εì, n da dii timátì nti
 kàa ta ti miεke bá a í dake,
 kè bè da sǎh̄ké ke pǐ,
 ke yé a dokùnèmè mí nKuyie nku.

25 Ti Yiè nKuyie nkpeté ku kpàrinentì kó ditou ndi,
 ke dènnèní ku miεke kó tikpàrinentì,
 ke yé kunku ti Yiè nKuyie Mpakadaa
 kù dóm̄m̄é kéǎnné mutǎmmú Babidǎnni kó dihei
 kàβε.

26 Tipùtì timòu kàβε tínnènní Babidǎnni εì,
 óóténè o buǎ kényóóté dèè ã ye miεke
 ke cóú nyecúò yecúò,
 kécóú kè dèe cóuté pái,
 bá dèmarè báá súó.

27 Kuònè yenaadakè yemou,
yè yóó duó dituò ndi yemou,
de kó yenaadakè bo yà,
ye yěĩti yiè dii tũ̀̀ke.

28 Keènè, bèè yenténí Babidõnni,
bè cootinímè kénáá nSiyõõ èi kabe
ti Yiè nKuyie mpèitemè,
kù pèitemè ku cēsàatè bè pònte tè.

29 Tíinnè betãntãũ̀̀bè, bèè yũ̀̀õ ndetãnnè,
kè bèè tí mBabidõnni èi ke di munné,
di báá yie nkòo mǎ̀̀u yenté.

Fóõnnè de kó dihei kabe bè dǎ̀̀ dè,
bè dǎ̀̀ dèè kó dimàà, dí de mbè yietí,
ke yé bè benkemè be fentè nte ti Yiè nKuyie,
kunku kù te Isidayeeribe.

30 De yiè Babidõnni èi kó bedapàmbè bo duó
dihei mièke, bekpà̀̀rĩnuombè bẽ̀̀mou bè bo kú mudoò
mièke. Mí ndi Yiè nKuyie mmũ̀̀ bíi.

31 M bàátí a kpéi nke,
f́ mBabidõnni tefentè yiè,
a mǎ̀̀nni dii tũ̀̀̀ke,
a bo cuó dii yiè tiyěĩti.
Mí ndi Yiè nKuyie Mpakẽ̀̀daa mmũ̀̀ bíi!

32 De kó tefentè yiè nf́ nha yóó bétẽ̀̀mu kedo,
òmǎ̀̀u me nyí bo wèè bo da íi,
n yóó cúu mmuhã́́ mmu a ekè,
kè yèe cúúté kẹ̀̀fité yemou.

33 Ti Yiè nKuyie Mpakẽ̀̀daa tu:

Bè f́ẽ̀̀mmu Isidayeeribe,
ke wẽ̀̀nnènè Suda kabe ke f́ẽ̀̀ũ.

fɛnitiyanfɛ bá ndè kpaá.

41 Kubotí makù kuù itiní kubakù yóú bíékè,
kuwuɔ ndiekù nku,
bɛkpààtikperíbè bɛè itiní itemmànke imɔu.

42 Bè nɔ nke tãũ ipie nyi nè yekpãã,
bè tu bɛnitiyonkubɛ mbɛ,
bè í mɔke mesémmè,
kè bɛ tammè yìè ke dò ndàméèrì ò nhuutimè,
bè dèke sisɛĩ nsi,
ke kéré ke dò nhonitì omáà,
ke bo di do díndi Babidɔnni èi kɔbɛ.

43 Babidɔnni kóo kpààti ti nkèè
kòo baà mbèitè,
kòo yèmmè cààrè,
kè dè ò yóú ke dò nhonitipòkù wèè dɔ képeité.

44 N yitóomu kukó nSuditɛɛ kó mɛpɛémmè dicìrícìrì
kɔmɛ,
ke deètò timúsũũtì borè.
Babidɔnni èi kɔbɛ bo coké bɛ tenkè dimɔnni dimáà,
m bo kanna n tãáté wè de kó ketenkè.
Ke yé òmòu í bomè wèè bo m pɛí,
ocɛnti mòu í bo wèè bo dáátí kécómú n yìkè.

45 Keènè ti Yiè nKuyie ntãáté tì Babidɔnni èi kɔbɛ
kpɛí,
nè kù dɔ kédɔò tì Kandee tenkè kɔbɛ, tii tu:
Bè yóó bè kpàake tipìètì tɛmè mmɛ,
bɛ tenkè bo dɔúnko.

46 Babidɔnni èi kɔbɛ do bèmmù nwe kè ketenkè au,
bɛ kó yɛdabùò nyèè yìè ke tuòkù yebotè yemɔu
mieke.

51

¹ Kè ti Yiè nKuyie mbéi nke dò:

N yóó ínní kuyaakù makù nku kùù kòù,
kè kùu do Babidɔnni kó dihèi nè Debukamaii èi
kɔbe.

² N yóó tɔnní beyèmbè mbe,
kè bèe ye mBabidɔnni èi kɔbe,
kékáúté o èi.
Dè bo tuɔke dìi yiè,
meyei mbo bè do,
benitibè bo yènní tipitì timɔu,
ké bè munné.

³ Díndi betāntāūbè,
tāānè betāntāūbè ipie,
di báá kpáké bèè dàátí yecĩncĩnkòrè,
bedacēmbè kó dimàà,
di báá súó nhòmòù,
kuɔnè behāāpòmbè bemɔu.

⁴ Di bè kòute kòute,
kè bè ncóú cóú Kandee tenkè mièke,
kè becíribè nduó duó Babidɔnni èi mièke.

⁵ Ke yé Isidayeyiribe nè Sudaa kɔbe,
mí mbe Yiè nKuyie Mprakɛdaa n yí bè bɔntóo,
bá nè bè me nní yeténèmè,
mí nwèè bè te bembɛ Isidayeyiribe.

⁶ Cokénè kényè Babidɔnni èi,
bá wè kòo deeté o ònni,
kè bè báá di wènnénè be kékuɔ,
dè tùðke mí ndi Yiè nKuyie m bo peite dènde,
n yóó bè fòó mbè dɔ̀̀ dènde.

⁷ Babidɔnni do dò nfesɔ̀̀bò̀̀fè nfe
mí ndi Yiè nKuyie n nò̀̀tè mièke,
kè ketenkè kemɔu kɔbe
yɔ̀ nfe kó menàà nke muò.

Yebotè yàmu fe kó menaà
kè ye yèmmè kòore.

⁸ Dende bàmbà kè weè Babidōnni do
ke kèété kèété.

Kòmmúnè o kprí,
wammúnè mekùò nkéwaare o mōnne,
kè dè naati wèe miété.

⁹ Ti tàa mBabidōnni ke yĩkemu,
tí ò yóunè tũnké,

kékò mbá wè o ciè.

Ke yé tiyēiti tì bè dò

tí í sénnímè,

tì deumu ke pēxéte yewetè ke káá ntiwetì.

¹⁰ Ti Yiè nKuyie nti kònnému,

tí kōtenè Siyōō kénáké ti Yiè nKuyie

ti tũ nkù pĩ mmùù tōmmú.

¹¹ Ti Yiè nKuyie ndó kēpōnte Babidōnni eì kōbe mbe,
kù dó kēpēite bē pōntemè mme ku cīxèè. Deè te kè kù
yàúkunko Medii tenkè kpààtìbè kōntì ke tú:

Sũsténè ipie kēpíe ndi duokè.

¹² Cónnénè mudoò kó kuyààkù kēwetínné

Babidōnni,

yíénè bebàribè,

cónnénè bèè yó mpaké,

oo nhoonnè benitìbè,

ke yé ti Yiè nKuyie ntāātémèmu

kù dó kédòò tì Babidōnni eì kōbe

ke ti ndōri.

¹³ Babidōnni fō nwèè bo kukó ndièkù pēémmè,

kàa kpàti deu,

a mōnni dii tūòke,

a kó muyóò mànku nku.

¹⁴ Mí ndi Yiè nKuyie Mpakɛdaa
m pàrikèmu ke tú:

Benìtìbè bɛè tatiní
ke bo píe mBabidɔnni èi fɛcofɛ tɛmè,
bè bo di munnénè ihúu.

¹⁵ Ti Yiè nKuyie ndòò ketenkè

nè ku wɛrímú mmu,
nè ku kó meyenfòùmè mme
kù fíimmè ketenkè,
nè ku cii mme
kù pitémè tiwetì,

¹⁶ ke bɛi nku nùù mèmáà
kè meniɛ ntii nke dèke kɛĩnkè,
kuù ɔɔ íi nyewetè itemmàнке
kè yèe deke tiwetì,
kuù ɔ nte kè fetaafeɛ kperi kɛni,
kuù ɔɔ íinní kuyaakù kù sòri dè.

¹⁷ Benìtìbè bɛmɔu yeimmu,
meyíétímè bè dònté mɛè kprí,
bèè yìenko timátì ke uti sibɔɔtenkaanì
ifei bo bè pĩhnè be tesì,
sì tu siyáàbìsì kperɛ nde,
muwemmu í bo si miɛke.

¹⁸ Sì tu detetìrè nde, mutɔ̄ntetìmù,
dɛmɔu dè bo deè,
ti Yiè nKuyie mbo wɛ̀ɛtení dii yiè si bíékè.

¹⁹ Kuyie nkùù te Sakɔbu yaàbí
ku kperɛ í me ndò,
Kuyie nkùù dɔ̀ dɛmɔu,
kuù te Isidayɛɛribɛ,
kunku kùù yètìrì tu Mpakɛdaa.

Babidɔnni dorimù tùḁkɛmè

20 Kè ti Yiè nKuyie mbéi nke dḁ:

Babidɔnni weè do ḁ ntú dihenkèrì

m puànnè di yeḁotè,

nè wenwe m puànnèḁmè yekpààtìyo.

21 M poténè weñwe tesāntè nè te dèèti,

nè weñwe m pùḁmmè tekpàrìnaasāntè nè te dèèti.

22 Nè weñwe m potémè onitidḁù nè onitipòkù,

nè weñwe m potémè odakótì nè odapàà,

nè weñwe m potémè odapàà nnè osapàà.

23 Nè weñwe m potémè opecēntì nè o pe,

nè weñwe m potémè otenkútì nè o nààke ò duànnè ì,

nè weñwe m potémè kùmàndáàbè nè beḁeémbè.

24 Di mmònnì n né yóó yietímu Babidɔnni èi kḁḁe,

Kandee tenkè kḁḁe,

bè dḁḁ mèè yei nSiyḁḁ

n yóó mè mbè yietímu kè di dè yà nè di nuḁ.

25 N còmmú a kpéi nke,

fḁ nditāri dìi do pḁntì demḁu ketenkè ñnkè,

n youte n nḁùtè nte ke bo da poté,

m bo da bḁnténì ketenkè,

m bo da cóu nkàa cóúté.

26 Bá bè ténke báá pété a borè ditāri

kéānné kudieku kentímè

yoo bèe pūḁténè,

a yóó dḁúnkomu sḁḁ.

Mí ndi Yiè nKuyie mī béi.

27 Cónnénè mudoò kó kuyààkù diheì mieke,

eénè ditāteheù yeḁotè cuokè,

kè yeḁotèe tíi mBabidɔnni èi kpéi,

yúnè yekpààtìyo Adadati nè Mínni nè Asekenaasi,

waánnè ohããpàntì wèè yó mpĩ mbenitibè
 tihããpàntì,
 tínnè sisẽĩ kè sì nsũ ke dò nfecofe
 ké bẽ do.

²⁸ Ínnè yebotè kabe,
 kè di do Medii kó bekpààtibè
 nè iwẽĩ yembè nè bebeémbè
 nè dihei dimou ò baké di.

²⁹ Ketenkè áamu ke sântè.
 Ti Yiè nKuyie ntããté ke bo dọ̀ò tì Babidõnni tiì tu:
 Babidõnni eì bo pante kédáúnko
 bá òmou ténke bá mbo di mieke.

³⁰ Babidõnni kó bekpàrĩnuambe ténke í dokù,
 bè taà be cẽkperí mieke nke ke sari,
 be kãmbò dèemu kè bè naá mbenitipòbè.
 Bè cõummu be eì
 yecakè cùõmu ke kèké.

³¹ Yetõrè yèè mau Babidõnni kóo kpààti cĩètè,
 ke bo ò nàké bè pòntemè dihei dimou pái pái.

³² Be dootitòbè beè pì yeyèrè,
 kè sicẽkperí còuté,
 kufõwaá nhautému bekãmbòtiebe.

³³ Kè ti Yiè nKuyie Mpakedaa kunku Isidayeribe
 tũ nkùu béi nke dò:

Babidõnni dõnnè kuyié nku
 bè òri kù ke bo puotí tidiitì kudisẽikù mònni.

*Kuyie nyóo peitemè ku kabe
 (Sedisademmu eì kabe béi ntì)*

³⁴ Babidõnni kóo kpààti Nebukannesaa
 ti càákóomu ké ti sũ̀̀to,
 ke ti nínté bè òõ níntémè dibuu ke ìnnó,
 bè ti maankoo musĩmmù òõ yĩmè mme,

ke sũṣṣte ti femme,
ke dèè ke ti b̄ontóo.

³⁵ Kè Siyṣṣ èi k̄abe béi nke d̄ò:

Babid̄onni èi k̄abe ti d̄ò mèè yei,
b̄èe yà me kó tiyeti.

Kè Sedisad̄emmu k̄abe d̄ò:

Babid̄onni èi k̄abe còú mmèè nitiyĩ ti èi,
b̄èe yà mè kó tiyeti.

³⁶ Kè ti Yiè nKuyie mbéinnè Sedisad̄emmu èi k̄abe ke
d̄ò:

Mĩ móm̄muṣ n yó kpa ndi kpéi

mĩ yóó p̄eite di p̄èi.

Mĩ yóó duó nkè sibií kũũ o èi ke ikó nkpeí.

³⁷ Babid̄onni èi bo naá nyedomb̄irè,

sikpam̄ó kó diārì,

ben̄itibè níi bo ò yà kè d̄èe b̄è di,

kéw̄ete ké b̄è p̄ĩ mmudaá,

d̄i bo d̄úinko bá on̄it̄i bá ndè bo.

³⁸ Babid̄onni èi k̄abe yó mmunt̄imu yec̄ir̄ic̄ir̄ip̄àà
nt̄ēmè,

ke kontí yec̄ir̄ic̄ir̄è k̄ōme.

³⁹ Sinéȳēi sīi b̄è p̄ĩ nkè m b̄è yu dibanni

kè b̄è bo yà menaà nkém̄uó,

kéduó, ke ténke báá ente.

Mí ndi Yiè nKuyie mĩ béi.

⁴⁰ N yóó b̄è kp̄àake tip̄ièti n̄è yepedakè

n̄è yeb̄odakè t̄ēmè mme k̄étanné kuk̄ùdieku.

Bè kuóm̄mè dik̄údab̄onni Babid̄onni èi kpéi

⁴¹ Dè d̄ōmme kè Sesaki kó dih̄èi do,

d̄indi d̄īi kó diȳèt̄ir̄i do feí k̄utenk̄ù k̄um̄ou mieke,

d̄è d̄ò òmm̄e kè Babid̄onni èi d̄úinko

ke naá n̄ted̄ont̄è?

42 Dàmèèrì kó menie mmèè dèkení
 ke tùðke Babidɔnni èi,
 kè yenéñfñfìrè dì dàtínné.

43 Kòo ekè naá nyèè dɔúnkoo,
 kòo tenkè kpeí ke naá ntedɔntè,
 òmòù ténke í ã ke mièke
 fenitiyanfè òmòù ténke í dè pɛnkù.

44 Kè ti Yiè nKuyie mbéi nke dò:
 N yóó potému Bɛɛdi Babidɔnni kó dibɔð
 ke dìi t́ dì maá ndè.
 Yɛbotè ténke í yó ncokoo di borè.

Babidɔnni èi kó kuduotí domu.

45 Díndi n nìtìbè yènnè de kó dihèi,
 bá wè kòo deeté o ònnì,
 mí ndi Yiè Kuyie n kó kemieke yàà bo ò poté.

46 Di kòntì báá yārike kè kufɔwaá ndi pī di bo
 keè dìi m̀nni kunòòroo kutenkù mièke, di mbenni
 ní bo nfitiní kè dèe nòòrèmu kè dìteri nyetini kè
 dèe nòòrè, yekpàrè bo mbo kutenkù, we nkpaàti
 yonkuwe ní bo beti otòù kékari.

47 De kó yewe kraanímu kè m bo íté
 kécómmú Babidɔnni kó sibɔatenkaanìi kpéi,
 Babidɔnni èi kɔbe bo di ifei,
 bɛcírìbè bo ncóú cóú dihèi mièke.

48 Ketenkè nè kèfñkè dè bo nyíú Babidɔnni èi kpéi,
 diwèi bo dè pī mberòmbè bo íténi dìi yiè kubakù
 yóú,
 kédò Babidɔnni èi.

Mí ndi Yiè nKuyie mmù b́i.
(Kuyie mpāānāaṅtì nāaṅtò b́i ntì)

49 Babidɔnni èi dò nképɔntemu,

Isidayεεριβε ta, κε ta ketenkè
nè o kpéi ndè í sénní.

O kùo κε kùo benìtibè kutenkù,
dè í mακε dè màmmè.

⁵⁰ Díndi bèè na κε yenté,
cokénè kέyè, bá nhαtínè deborè,
bá kè di dèté κε berínè dè,
di báá yè ndi Yiè nKuyie nkπέi nnè Sedisademmu εi
kpéi.

(Kuyie nkαβε βéi tí)

⁵¹ Bè do ti sãã ndii mànni dè do í ti naati,
ifei ii do ti kùo,
bèè í tú Sifube bè ta dùì mànni
ti Yiè nKuyie ncésààtè miεκε.

(Ti Yiè nKuyie mbéi ntì)

⁵² De kó γεwe kpaanímu
kè m bo cómmú Babidɔnni kó sitenkaanì kpéi,
de yiè bè kαute bè bo nkō diheì dimαu miεκε,
⁵³ kè Babidɔnni εi dó dùì deκε kétuακε tiwetì,
bá kè di duotí òkè κε í dò nkéninte
n yóó duɔnní bepòmbè mβε kè bèε di do.
Mí ndi Yiè nKuyie mmú βéi.

(Kuyie mpããnáãntì náãntò βéi ntì)

⁵⁴ Ti yo ihúu maì nyi Babidɔnni εi miεκε,
meyèncààrìmè diemè kó yedabùò nyèè
dàátí Kandee tenkè miεκε.

⁵⁵ Ti Yiè nKuyie nkuù ta Babidɔnni mupòmmù kè
de kó kutoweku dèè,
βε dootitαbè kó kunαδρο kuù né yiè
κε dò ndàméèrì kó yenefĩnfĩrè,
kutoweku diekù nku.

⁵⁶ Opònti weè do Babidɔnni εi
κε pĩrmú bekōmbòtieβε κε kèké βε tãnnè.

Ti Yiè nKuyie nnəmmu ke fəku onìti yei,
ke yietì bá wè o yei.

⁵⁷ N yóó niimmu mənàà bèè tū nhokpààti,
meciì nyembè nè kùmàndáàbè
nè bebeémbè nè bekpàritiebe,
kè bèe muó nkéduó ke ténke báá ente.
Mí ndi Yiè nKuyie nwèè yètìrì tu Mpakɛdaa mú bɛi.

⁵⁸ Babidənni kó iduotí cɛ́ɛ̀yì yóó puəmmu
yɛcàkè diɛyè yèè kpetí yɛbòrè
muhǎǎ mbo yè cùó.
Iwuə mpĩ mmùù tǎmmú bo naá ndetètìrè.
Yɛbotè àrì ke dɔəri dè bo ntú muhǎǎ nkperɛ.

Dipátiri bè dootóo di kukó nhEfadati

⁵⁹ Sedesia Sudaa kəbe koo kpààti benni naannì
mieke, kè Nədiya bire Sedaya Maseya yaàbire wèè
do baké tekpààticìtètè be cəú dè bɛpààbè, kòo nkəri
Babidənni ke neínè Sedesia Sudaa kəbe koo kpààti
mí nSedemii kè nhò nàнке dipátiri. ⁶⁰ Kè di wàri
meyei mmèè dò nkétuəkení Babidənni èi meməu.
⁶¹ Kè n di nhò duó nkóò nàké ke dò: Kàa tūəko
Babidənni á nyé kékəa nde kó dipátiri. ⁶² Kàa di kàa
nke dèè á bántè ke dò: Fó nti Yiè nKuyie fǎ̀ò bɛi nke tú
di nheì bo dəúnko sǎǎ, di bo pənte bá òmòu ténke bá
ndè bo, onìti yoo feǎ̀fè. ⁶³ Kàa dèè á waá nkuhǎũ ké
di pítinné ditàri ké di dootóo kukó nhEfadati mieke,
⁶⁴ kébéi nke dò: Babidənni yóó do mmie mbotí nku
meyei n yóó ò bə mmèè mieke bá ò ténke báá íté.

Sedemii náàntì mánku nku memme.

52

Nebukannesaa pīrmè Sedesia

(Wénté Sedemii 39:4-7 nè 2 Bekpààtibè 24:18-25:7)

¹ Sedesia do yóó di tikpàti ke mọke yebie nsipísidé nè òmáà ndi, kẹmbo Sedisademmu ke dọ yebie tepítè nè òmáà. O yó do tú Dibuna eì kou Sedemii kóo sapàà nwe, kòo yètìrì tu Amitadi. ² Kòo dàò ti Yìè nKuyie nyí dọ dè, ò do tũnne Sosakimmu borime mme weti weti. ³ Ti Yìè nKuyie mmieke keè do yè Sudaa tenkè kọbe nè Sedisademmu eì kọbe kè kùu bè kei nku borè.

Kè dè mboní kè Sedesia yete Babidanni kóo kpààti kpeti. ⁴ O kpàti benni weínni mieke, otãpínwè diyie pínni yìè kè Nebukannesaa Babidanni kóo kpààti nè o ããpòmbè kè bèe katení kécèète Sedisademmu eì kédammú mutáá nkéanné di duotí. ⁵ Kè bè ndi pì kè dèe tuake Sedesia kpàti benni tepítè nè òmáà.

⁶ Dibenni tãnkù naanwè diyie weínni, ke sọ ndikònni deuke bá benitibè ténke í péú ke yo. ⁷ Kè Sudaa kó kuwo nkọbe duute dihei kó kuduotí, okpààti nè o ããpòmbè bemou kè bèe coké keyènké kéye, kètũnne kuce kùu yìè iduotí idé sakù, okpààti pérímù také. De kó kuce kòrìnè kukó nSuditè kó kubiriku nku. Bè do dè nkété bá nè Babidanni kọbe me mpimè dihei. ⁸ Kè Babidanni kọbe beti okpààti Sedesia, kóo nìnte Sedikoo biriku, kòo ããpòmbè cíté kóo yóu. ⁹ Kè bèe ò pì nkékatenè Dibuda eì Amati tenkè Babidanni kóo kpààti borè kòo ò bekénè kénáké ò dọ mbèe ò dòòmè. ¹⁰ Kè Babidanni kóo kpààti fié okpààti Sedesia bí o ìkè, kéfíénè o tũmbè Dibuda eì mieke. ¹¹ Ò

me nyĩ kédóké Sedesia nuə nkòò bou disəwũḏ kó meḥimme, kóò kònnè Babidənni, kóò kpetínné, kòò nkpetí ke yàa kúnè.

Nebukannesaa pĩmmúmè Sedisademmu kəbe səmbə

(Wénté Sedemii 39:8-10 nè 2 Bekpààtìbè 25:8-21)

¹² Babidənni kóo kpààtì Nebukannesaa kpàtì benni tepíitè nè diweínni miəke nke Nebusadadanni tihāpəntì tìi bàà okpààtì ti kóo kótì kətenímè Sedisademmu. ¹³ Məməmə ò cóummè nKuyie nciḗtè nè tekpààticḗtè nè bèè tu benitidiebè be kó sicḗi, nè sicḗi siməu sìi bo Sedisademmu eì miəke. ¹⁴ Kè Babidənni kó behāpəmbè bèè cíenni tihāpəntì tìi bàà okpààtì ti kóo kótì. Kè tìi puə nkuduotí kùu fité Sedisademmu.

¹⁵ Kè Nebusadadanni tihāpəntì tìi bàà okpààtì tì kóo kótìi pĩmmú besĩnténitìbè bèè do kraá diheì nè bèè do duó mbemáà Babidənni kóo kpààtì nè dimənni, nè benitìbè təbè péu, beyántìbè səmbə, ké bè kònnè Babidənni o ciə. ¹⁶ Kòo súó mbetenkútìbè, kè bè bo nkuuti detie mbè tu dè fínyĩ ke kuuti depaa.

¹⁷ Kè Babidənni kəbeə puə ndisəwũḏ kó yəsānkè yèè do bo ti Yiè nKuyie nciḗtè miəke, nè de kó yəcaubə, nè disəwũḏ kó kunankú kùu do bo ti Yiè nKuyie nciḗtè miəke kətə de kó disəwũḏ diməu kékònnè Babidənni. ¹⁸ Kòo túóténè disəwũḏ kó tinentì timəu sikũmboó nè tikāpenti bè do ɔ nkounè tì mutápeì nnè yese nè ihaaké nè sibúkúsí, dèè kó dimàà cénke pĩnnè ti Yiè nKuyie nciḗtè miəke mutəmmú. ¹⁹ Kuhāpənkù kùu baké tihāpəntì tìi bàà okpààtì, kè kùu túóté dèè kó dimàà tu mesəə

nkperε nè timátì péítì kperε nè inanké nè sibúkúsí sù tùònnè tihúúntì nè yebɔ bè mèúnè yè meyĩ nnè sikũmboó nè sifitíkèkèε nè ibòòke nè yebɔ yèè yonnè.

²⁰ Sodomɔ do dòò dìì sɔɔwũò Kuyie ncĩètè di kó kucéékù do í mɔke kù mààmè: Yesǎ̀nkè diεyè yèdé nè kunankú diékù nè tenaasǎ̀ntè tèè kù tɔ nè de kó yecèètiyè. ²¹ De kó yesǎ̀nkè yèdé dimáà kó meokùmè do bo métìrì mèwèi. Kàa bo dì benné kéfítè di mmɔke kuhòũ métìrì mèkuò kè yè ā mefiè, kè yebìè ncéékù mànnè sǎ̀ntìmétìrì meni. ²² De kó yesǎ̀nkè yèdé bá dì kè dì mɔke ditèitìrì di yómmè. Kè dì okùmè bo métìrì mèdémè nè dikéè. Bá dìì tètìrì ìnkè kè dì kpē mmesɔ nke fité, kè dè dò nyetebe bè tu yè kèdènátì. Demou kè dè wē nke tú disɔɔwũò máà, ke me ndò nyedé. ²³ Kè ye kpē ke dò mmutepóó mbè tu mù kèdènátì kè dè mbo sipísìwei nè mèkuò tipíitì tidé kperε. Kè bè bo kaà nkéfité dè mbo tekòutè (100).

²⁴ Kè kuhǎ̀pònkù kùù baké bèè bàà okpààtì kè kùu pĩ Sedaya ikuó niùtì diewè nè o kóo tǎ̀ntì Sefaa nè ikuó niùbè bètǎ̀tì bèè bàa Kuyie ncĩètè bòrì. ²⁵ Kè kùu pĩnnè tekpààtìcĩètè kóo kótì mɔ̀ wèè do baké behǎ̀pòmbè kényíénè betòbè bèyiekè bèè do bonè okpààtì dihei miεke nè kuhǎ̀pònkù kùù te kù bo pĩmmè behǎ̀pòmbè ku kóo pátíwǎ̀tì nè benitìbè tòbè sipísìkuò bèè do bo dihei miεke. ²⁶ Kè Nebusadadanni bè kàtenè bemou ké bè duó nNebukannesaa Babidònni kóo kpààtì Dibuda. ²⁷ Babidònni kóo kpààtì de mbè poté kékua Dibuda èi Amati tenkè miεke. Menìme bè pĩrmè Sudaa kòbe kékònnè kè bèè détenè be tenkè.

²⁸ Nte Nebukannesaa do pĩrmú bè o kpàtì benni yiénnì miεke: Sudaa wuò nkòbe sikòupí sítǎ̀tì nè

sipísidé nè bètāāti (3023), ²⁹ o kpàtì benni τερίίτè nè diniínni miεke kòo p̄immú Sedisadεmmu kòbe sikou s̄ini nè sipísitāāti nè bèdébè (832). ³⁰ O kpàtì benni sipísidé nè ditāānni kè Nebusadadanni wèè baké tihāāp̄ònti t̄i bàa okpààtì, kòo w̄ετε κέρ̄immú Sudaa wuω nkòβε sikou sìyiekè nè sipísìnàà nè bènùmmù (745) kè bèε w̄εnné βεμου sikoūp̄isìnàà nè sikou s̄ikuò (4600).

*Babidōnni kóo kpàtì d̄òmmè Sosakinni mesàà
(Wénté 2 Bekpààtìbè 25:27-30)*

³¹ Bè με μπ̄i nSudaa kóo kpàtì Sosakinni kékònnè Babidōnni, kέmmake yebie nsipísitāāti nè yèyiekè, otānkù τερίίτè nè odéríwè, diyìè sipísidé nè dinummurì yìè kè Babidōnni kóo kpàtì Èfidi-Medodakii di tikpàtì, kóò kuó mmesém̄mè kóò kpeté kóò dènne dikpetíntou, ³² kóò nàké tináānsààtì, kóò níi nkòo mbaké βεkpààtìbè t̄òbè nè bè bè do w̄ε nke bo Babidōnni. ³³ Kòo duó nkè Sosakinnii dáté tikpetínyààtì, kényo nwenwe Babidōnni kóo kpàtì o borè o fōmmu mumou miεke. ³⁴ Kè Babidōnni kòo kpàtì weè nyé o κρεί nsáā, yewe yemou duómè, o fōmmu mumou miεke kòò yàa kúnè.

Bibiri Kuyie Nnààntì Pátírì
The Holy Bible in the Ditammari language of Benin

copyright © 2001 SIM International

Language: Ditammari

Translation by: SIM

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-05-31

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 1 Jun 2022

5e2d0f12-f1d8-567b-bf98-cf1de4599d16